

2025

Rok (s) UHK

CO SE UDÁLO, KAM UNIVERZITA SMĚŘUJE A JACÍ LIDÉ JI TVOŘÍ

{ } Univerzita
Hradec Králové

**„Takový objev?
Jednou za život.“**
Archeologové našli
obří laténské sídliště

48 **Monoxylon:**
Třicet let expedicí
v dlabaných člunech

59 **Dorian Gray:** Když
vám lékaři vytvoří
digitální dvojče

89 **Jak v dětech vzbudit
zájem o fyziku?**
Pomáhají didaktické hry

- 3** Takový objev člověk udělá jednou za život. Když má štěstí
- 18** Hradec Králové slavil 800 let. Univerzita se připojila s celoročními aktivitami
- 20** Přírodovědecká fakulta se stala vzdělávacím centrem pro ochranu opylovačů
- 22** Spojení vědy a potřeb společnosti: Univerzita uspěla se čtyřmi projekty v SIGMA TA ČR
- 24** Studentští ambasadoři lákali ke studiu na středních školách
- 26** Začínali s pár lavicemi. Dnes akce Hrajme si i hlavou přilákala téměř deset tisíc lidí
- 27** Univerzita otevírá špičkovou datovací laboratoř: Pomáhá odhalit minulost lovců mamutů
- 29** Přírodovědecká fakulta oslavila 15 let od svého založení, jako dárek si nadělila magazín
- 30** Konference CZARMA: Klíčem k úspěšné vědě je projektová podpora
- 32** Tradiční řemesla i moderní technologie: UHK zaujala na Svatováclavském posvícení ve Vídni
- 34** Filozofická fakulta oslavila dvacet let týdnem plným vědy i kultury
- 37** Po dvou letech rekonstrukce se znovu otevřelo srdce pedagogického vzdělávání na UHK
- 40** UHK v žebříčku THE: univerzita posílila svůj přínos v oblasti inovací i citovanosti
- 41** UHK navázala spolupráci s univerzitou v nejšťastnější zemi světa
- 43** Spolupráce s korejským týmem přináší novou naději v boji proti nervovým jedům
- 45** Sametový Hradec připomněl 36. výročí revoluce. Do svíčkového průvodu vyrazily stovky lidí
- 47** **Lidé z UHK**
- 48** Třicet let expedicí Monoxylon: V pravěkých dlabaných člunech testuje archeologické hypotézy, ale i vlastní síly
- 59** Petra Marešová: Věda nesmí být odpoutaná od reality, musí řešit skutečné problémy
- 67** „Chytrá domácnost, staré nerovnosti“: Nina Andršová o genderu, AI a San Franciscu
- 74** Zlatý Ámos mi potvrdil, že to, jak učím, má smysl, říká nejoblíbenější učitel Česka
- 77** Kateřina Andršová: Hudba má ozdravný účinek, zbavuje nás stresu, propojuje. Omezení její výuky mě mrzí
- 83** Existuje udržitelný turismus? Mezikontinentální akademická cesta Taiwo Temitope Lasisi
- 89** Jak v dětech vzbudit zájem o fyziku? Pomáhají didaktické hry
- 93** „Politika má být tvrdá, ale také pravdivá.“ Matěj Ondřej Havel o nové funkci i působení na univerzitě
- 96** Damián Bušovský získal Cenu primátorky za tvůrčí výzkum, který ovlivní výuku i kvalitu zdravotní péče
- 99** Open Science je aktuálně ve fázi Fénixe, který prolétl výzkumnými institucemi
- 102** „Hudba musí být upřímná.“ Jak absolventka UHK Adusha dobývá sociální síť
- 105** **Ocenění**
- 106** Rektor ocenil osobnosti univerzity za jejich dlouhodobý přínos i mimořádné výsledky
- 117** Pedagogická fakulta vyzdvihla výjimečné vyučující i studující
- 121** Cenu děkana FF za vynikající vzdělávací činnost získala Petra Vodová
- 122** Na FIM vyhlašovali Učitele a Studenta roku
- 123** **Vivat academia, vivant professores**
- 124** Novým docentem v oboru pedagogika se stal Stanislav Michek
- 125** První habilitační řízení v oboru Filozofie úspěšně dokončil Hynek Janoušek
- 126** Michal Zourek z Katedry politologie byl jmenován docentem
- 127** Petra Besedová se stala první docentkou cizích jazyků v České republice
- 128** Profesorka Hana Mohelská se stala členkou Rady Národního akreditačního úřadu
- 129** **Krátce**
- 140** Zemřel první emeritní profesor Filozofické fakulty UHK František Musil
- 141** Zemřel slavista, překladatel a pedagog Sergey Skorvid
- 143** **Rok ve zkratce**

Takový objev člověk udělá jednou za život. Když má štěstí

TEXT LENKA VRTIŠKOVÁ NEJEZCHLEBOVÁ

FOTO LEA KODRLOVÁ, MATOUŠ HOLAS, LUDMILA NĚMCOVÁ, MARTIN BULAT, TEREZA MAKOVSKÁ

Stovky stříbrných a zlatých mincí. Šperky a ozdobné předměty. Tisíce kousků jantaru. Zachovalé hrnčířské pece... Archeologové z Univerzity Hradec Králové objevili pod zemí – v místech stavby budoucí dálnice – obrovské laténské sídliště. Významem připomíná pravěkou dobu současného krajského města, zároveň bylo křižovatkou důležitých obchodních cest.

Nálezy nezpochybnitelně dokládají dálkové kontakty. S jistotou můžeme tvrdit, že tudy vedla některá větev takzvané Jantarové stezky,“ říká Tomáš Mangel z Katedry archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, vedoucí týmu, který se zabývá vyhodnocením získaných nálezů. A hovoří o objevu evropského významu.

„K podobně unikátnímu výzkumu už se nikdy v životě nemusíme dostat,“ doplňuje ho

vedoucí výzkumu Matouš Holas z Muzea východních Čech, který je rovněž absolventem archeologie na FF UHK.

Pomoc hledačů pokladů

Na hledácké práci, výkopech, terénních výzkumech a budoucích analýzách spolupracuje Univerzita Hradec Králové s Muzeem východních Čech a se společností Archaia.

Svou významnou roli v terénu sehráli také dobrovolní „hledači a hledačky pokladů“, kteří jsou ochotní své detektory kovů a svou zručnost propůjčit vědě (na rozdíl od svých méně altruistických kolegů, před jejichž nájezdy naopak musí odborníci přesnou lokalitu nálezů tajit – více v boxu).

„Naše muzeum s nevědeckými pracovníky, tedy uživateli detektorů kovů, spolupracuje díky muzejnímu programu Jak nalézat a neničít už několik let,“ uvádí vedoucí výzkumu Matouš Holas.

„Evidencí, ukládáním nalezených artefaktů, se snažíme zachraňovat co nejvíc informací z archeologických lokalit,“ dodává. „Své“ hledače a hledačky v muzeu také školí. „Vybraní spolupracovníci nám pak pomáhají za náležitou finanční odměnu. Z mnohých se tak stávají téměř profesionálové,“ pochvaluje si Holas.

Netušili jsme, jak ohromný nálezk odkryjeme

Standardní archeologický výzkum na trase budoucí dálnice D35 od Hradce Králové směrem na Jičín probíhal od konce roku 2023 a poslední terénní práce skončily loni před prázdninami.

„Věděli jsme, podle předchozích prostorově omezených odkryvů a povrchových sběrů, že v těch místech nějaké osídlení z doby laténské bylo. Kdykoliv jsme kolem projížděli s partnerkou, která je také archeoložka, říkali jsme si: *Tady někde pod námi bylo sídliště...* Ale to jsme netušili, jak ohromný a významný nálezk odkryjeme,“ vypráví Tomáš Mangel.

Krátce po zahájení terénních prací začal archeologický tým narážet na nálezy, ze kterých se až tajil dech.

„Nálezy nezpochybnitelně dokládají dálkové kontakty. S jistotou můžeme tvrdit, že tudy vedla některá větev takzvané Jantarové stezky.“

Tomáš Mangel z Katedry archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, vede tým, který se zabývá vyhodnocením získaných nálezů. A hovoří o objevu evropského významu.

Matouš Holas nás vrací na úplný začátek terénních prací. Tehdy totiž cílili primárně na sběr artefaktů z prusko-rakouské války (1866), na niž se sám specializuje.

„Trasa dálnice protнула největší bojiště této války u Hradce Králové. Po prvních dnech prospekce nám ale bylo jasné, že to nebude jen sběr militarií. Ve chvíli, kdy jsme z ornice v prostorech stavby pracně vykopali všechny projektily a fragmenty munice, mohli jsme se zaměřit i na menší artefakty. A největší počet artefaktů pak přinesla fázovaná skrývka ornice a nadložních vrstev,“ vzpomíná.

Domluvili se s dodavateli stavební techniky, aby se vrstvy ornice odebíraly po deseticentimetrových vrstvách. Tak dokázali opakovaně prohledat ohromnou masu zeminy,

což přineslo enormní nárůst nalezených předmětů: řádově o stovky procent.

„To už jsme věděli, že jsme na unikátní lokalitě, proto se naše práce velice zpreciznila a přinesla jedinečná data.“

Tomáš Mangel na kolegu navazuje: „Nejprve přicházely zprávy z terénu o mincích – to ještě nebylo nic výjimečného, ale pak – byl jsem zrovna na stáži ve Francii – mi volali a psali, že nacházejí mincí víc a víc, nejen drobných, ale také zlaté mince vysoké hodnoty. To jsem zbystřil, protože už to nevypadalo na standardní nález. Všeho začalo přibývat, počty naskakovaly,“ vzpomíná.

Doba laténská

Laténským obdobím se nazývá mladší doba železná, tedy poslední čtyři století před naším letopočtem. Laickou veřejností je toto období spojováno s Kelty.

„My archeologové ten pojem moc rádi nemáme, je to zavádějící zjednodušení. Nicméně, každý ví, že existovali Keltové, ale málokdo už ví, co přesně je doba laténská, takže jako základní vodítko pro laiky to funguje,“ připouští Mangel.

„Na Kelty nelze pohlížet jako na etnikum či národ, je to vlastně sociální konstrukt. Keltové jsou jakýsi terminus technicus pro populace mladší doby železné ve střední a západní Evropě,“ vysvětluje.

Ukázalo se, že nalezené sídliště se vymyká běžnému sídlištnímu standardu dané doby.

„Pro mě je nález emočně ambivalentní. Na jedné straně je obrovské překvapení a vzrušení z jeho potenciálu, ale pak velká zodpovědnost a spousta práce. Postavit tým, rozdělit úkoly, vyždímat z dat maximum. Maximum, vzhledem k současným možnostem, ale nechat potenciál pro technologie, které třeba přijdou až v budoucnosti,“ rozvádí Mangel.

Nálezy jsou už uloženy v krabicích a probíhá jejich konzervace. Práce se přesouvá do laboratoří.

střepy, sem tam mince, většinou nízké hodnoty. Ale tohle sídliště standard překračuje v mnoha aspektech.“

Jedním z nich je jeho rozloha: jde přibližně o pětatřicet hektarů.

„Takovým sídlištěm říkáme aglomerace nebo centrální sídliště. Ve střední Evropě se objevují přibližně od druhé poloviny 3. století před naším letopočtem. Obdobná sídliště existují ve velké části Evropy, jejich evidence na území Čech však byla dosud nedostatečná. Naše aglomerace byla navíc odkryta téměř v úplnosti, s velkou pečlivostí a za užití celé řady

„Univerzita Hradec Králové disponuje novými, špičkově vybavenými laboratořemi, máme skvělé mikroskopy, rentgeny, CT, skenery, takže věřím, že z nálezů vyčteme hodně.“

Přelomový nález

„Sídliště z tohoto období mívala obvykle rozlohu jednotek hektarů. Říkáme jim otevřená zemědělská sídliště. Většinou šlo o drobné usedlosti zaměřené především na pěstování základních plodin a chov domácích zvířat, tu a tam se vyskytl i kovář nebo hrnčíř, většinou se však jednalo spíš o podomácké řemeslníky, kteří udělali pár kousků pro sebe, pro rodinu či úzkou komunitu,“ popisuje Mangel.

„Nálezový profil nebývá nijak výjimečný. Nacházíme

nejmodernějších metod, i proto je náš nález přelomový i v evropském kontextu.“

Další aspekt představují doklady o provozování specializovaných řemesel a nálezy mincí různých hodnot v řádu vyšších stovek kusů, jež odkazují k čilému obchodnímu ruchu.

„Byla to křižovatka obchodních cest,“ předesílá Mangel, než se dá do podrobnějšího vysvětlení.

Profesionální hrnčíři

Z nálezů vyplývá, že zruční řemeslníci zde už nevyráběli produkty jen pro potřeby své rodiny, ale alespoň zčásti za účelem směny nebo prodeje.

Potřebovali k tomu specifické znalosti a technologické postupy, které neovládal každý. Nebo specifickou surovinu.

„Je to třeba práce s hrnčířským kruhem, na němž vyráběli kvalitní keramiku, kterou pak distribuovali do širšího okolí,“ vysvětluje Mangel.

V hradecké lokalitě se našlo deset velmi dobře dochovaných hrnčířských pecí, jde dokonce o rekordní nález v oblasti Čech. „Zefektivňovaly výrobu a snižovaly riziko prasknutí nádob během výpalu.“

Jinou podobnou aglomeraci představuje v Čechách lokalita v Lovosicích, ta byla ovšem značně porušená novodobou zástavbou. „Zkoumány tam byly pouze omezené plochy,

tady máme celý prostor, který nám umožňuje rekonstruovat podobu takového sídliště i komplexně nahlížet související výrobu.“

Mezi mlýnskými kameny

Pro kontext uvádí Mangel další příklad vysoce specializovaného řemesla odjinud. „V okolí Kunětické hory jsou doložené dílny na výrobu mlýnských kamenů. ‚Kuňka‘ je vulkanický útvar z fonolitu, neboli znělce, což je výborný materiál na jejich výrobu.“

Archeologové zjistili, že v katastru obce Ráby ve 2.–1. století př. n. l. fungovaly dílny, jež kontrolovaly zdroj znělce a vyráběly z něj mlýnské kameny.

„Hotové výrobky nacházíme ve velké části Čech, na Moravě a ojediněle i na jihozápadním Slovensku, polotovary a zmetky, což je důkazem výroby, ale jen pod Kunětickou horou. Zde nešlo o nic technicky složitějšího, bylo to ‚jen‘ fyzicky náročné, ale hlavní podmínkou byl dobrý materiál. A znělec jím byl.“

Další řemeslnou specializací byla v té době třeba výroba železa. „K tomu potřebujete znát postup. Postavit a obsloužit pec není tak těžké, ale musíte přesně vědět, co do té pece chcete dávat a jak k ní přistoupit,“ vysvětluje Mangel. „Železná ruda je celkem běžně dostupná surovina, ale byl potřeba hutník, který znal proces a měl potřebné zkušenosti.“

Nejisté sklárny

Když se vrátíme na „hradecké“ laténské sídliště, nálezy skleněných polotovarů by mohly odkazovat k další specializaci, tedy k existenci sklářských dílen.

Zde je však Tomáš Mangel opatrný. „Nálezů skleněných polotovarů není mnoho a nehovoří jednoznačně. Stejně jako některé nálezy z kovů naznačují, že tu mohlo probíhat zpracování barevných kovů – typicky bronzu, ale doklady

nejsou tak četné a průkazné, aby to v tuto chvíli bylo možné tvrdit s jistotou.“

Co se naopak s jistotou tvrdit dá, je, že sídliště bylo křižovatkou v síti dálkového obchodu. Dokládá to obrovské množství jantaru.

„Ještě jsme ani nespočetali všechny, jsou jich tisíce. Často drobné kousky, zlomky. Jantar se musí precizně konzervovat, protože se po vytažení ze země rozpadá,“ doplňuje Mangel.

Jantar, tedy fosilizovaná pryskyřice, se získával zejména v Pobaltí a odtud se rozvážel po Evropě po trasách, pro které se později vžil souhrnný název Jantarové stezky.

Už po cestě se zpracovával, vyráběly se z něj šperky, nejčastěji korálky. „Tisíce úlomků jantaru představují krásný doklad dálkových kontaktů, nelze je zpochybnit. Musela tudy vést některá větev Jantarové stezky.“

Cinkot mincí

Dalšími němými svědky významu odkrytého sídliště jsou stříbrné a zlaté mince. Našly se jich zde vyšší stovky, které se v lokalitě v průběhu necelých dvou století místním i projíždějícím lidem rozkutálely a zakutálely...

„Mince jako fenomén se ve střední Evropě objevují zhruba od poloviny 3. století před Kristem,“ zasvěcuje nás do kontextu archeolog. „Jejich počátky se spojují s Kelty, kteří pronikli do Středomoří a byli najímáni jako žoldnéři helénistickými vládci po rozpadu Makedonské říše. Z písemných pramenů víme, že keltští žoldnéři byli placeni zlatými statéry, tedy řeckými či makedonskými mincemi. V našich zemích se pak napodobovala ražba právě těchto mincí. A mincovnictví se zde rychle uchytilo a začalo žít ikonograficky vlastním životem.“

**„K podobně unikátnímu
výzkumu už se nikdy v životě
nemusíme dostat.“**

Vedoucí výzkumu Matouš Holas z Muzea
východních Čech je rovněž absolventem
archeologie na FF UHK.

Mince se razily i z jiných kovů, ale v Čechách a na Moravě hlavně ze stříbra a zlata. „Měly různou hodnotu. Sice nevíme, co přesně si za který nominál koupili, ale byl v tom zjevný systém. Zlaté mince mohly sloužit k teauraci majetku či k reprezentaci elit. Mezi stříbrnými jsou zase ty, kterým na přednáškách říkám ‚mince na rohlíky‘,“ usmívá se vědec a pedagog v jedné osobě.

„Na lokalitách z tohoto období se většinou pár mincí najde, ale tady jich je opravdu hodně, a to včetně padělků.“

Nalezené stovky mincí nyní zkoumá Jiří Militký, specialista numismatik z Národního muzea.

U mincí samotných nemohou archeologové v tuto chvíli určit, zda byla ta konkrétní mince ražena na místě, nebo ji sem přinesl někdo odjinud, ale některé nálezy ukazují, že se zde i razily.

„S ražbou mincí souvisí objev patrice, pomocí níž se vyráběly matrice, tedy vlastní mincovní razidla s konkrétním mincovním obrazem,“ vysvětluje.

„Dalším dokladem mincovní produkce jsou malé vážky a zejména mincovní polotovary – drobné slitky a také řada zlatých předmětů, které vypadají jako vyražený kov určený

k recyklaci, tedy k roztavení a nové ražbě. Nejsou to hotové ingoty s přesnou hmotností, ale zlomkové zlato.“

... a pak najednou nebylo nic

Podle Tomáše Mangela mohlo centrální sídliště tepat životem přibližně 150 let. A co se stalo pak?

„Nemáme přímé doklady velkých válečných konfliktů ani žádné katastrofy. Písemné zmínky existují, ale spíš nám přidělávají starosti: antické písemné prameny jsou ošemetná věc. Jsou bájevé, fragmentární a líbivé. Nemůžeme je brát doslova. Nutná je kritická interpretace ze všech úhlů, nakonec často zjistíme, že se jednalo o pěknou pohádku, ale nic víc.“

O zanikání sídlišť existují různé teorie, ale Tomáš Mangel se přiklání k nějaké postupné transformaci společnosti kvůli ekonomickým a společensko-politickým změnám.

„Kdyby šlo o katastrofu, bylo by to pro archeologa ‚dokonalé‘ – všechno by zůstalo na místě, nejúžasnějším příkladem jsou samozřejmě Pompeje. Ale tady někdo prostě odešel, zůstal jen dům a jáma na odpad. Když odešla elita, obvykle si odnesla prestižní věci, z nichž by šlo leccos vyčíst, proto je i naše poznání omezené,“ pokrčí rameny Mangel.

Hledači pokladů

Místa pozoruhodných nálezů se utajují zejména kvůli novodobým hledačům pokladů s detektory kovů. „V posledních letech zaznamenáváme velký rozmach téhle činnosti,“ poznamenává Tomáš Mangel.

„Část tzv. detektorářů s námi spolupracuje, a dokonce nám pomáhá, ale mnozí ne. Černý trh bují, některé nálezy z naší lokality by tam dosáhly obrovské hodnoty,“ míní. Když se k nálezům přidá pěkná legenda, cena se zvyšuje.

Vlastnit detektor kovů je legální. V případě vyhledávání archeologických

nálezů bez náležitých oprávnění však jde o ilegální činnost.

„Je to ohromný problém a v podstatě neexistuje smysluplná cesta, jak tenhle fenomén úplně vymýtit,“ obává se Mangel.

Matouš Holas z východočeského muzea ho doplňuje: „V muzeu věříme, že mnohem přínosnější je spolupráce a osvěta. Přidává nám to sice práci, ale přínos pro naše poznání je nesporný. Na některá místa jim ale vstup zakazujeme, jinde je omezený.“

Je však běžné, že do míst výzkumu vstupují také

hledači, které sem nikdo nepozval. „Bohužel, děje se to hlavně o víkendech nebo po nocích. S tím se snažíme bojovat monitoringem lokalit a spoluprací s policií. Naši spolupracovníci mají u sebe doklad, že patří k nám, tak je dokážeme od ostatních nepoctivců oddělit,“ vysvětluje Holas.

Každý, kdo cíleně vyhledává artefakty a vykopává je ze země (ať už s detektorem, nebo bez něho) bez patřičné licence, se dopouští nelegálního výzkumu a hrozí mu zabavení detektoru a pokuta od 50 tisíc až do 4 milionů korun.

„Společnost se vyvíjela, měla určité potřeby a potenciál, který začal slábnout. Politika a ekonomika byly pevně propojené, jako jsou dodnes, větší centra kumulovala ekonomické, politické, sociální i náboženské funkce; právě zde se odehrávaly společenské a nábožensko-politické akty. A komplexní centra bývají velmi citlivá na stabilitu společnosti. Ta jednoduchá zvládnou otřes – konflikt nebo

přírodní katastrofu – snáz, složitá fungují jako hodinový stroj. Vypadne kolečko a stroj se zadrhne a sesype.“

Elity zjevně padly. Módu a životní styl vždy udávají ony. „Když elity zmizí nebo padnou v revoluci pod gilotinou, mizí i jejich ‚styl‘, nastoupí jiné a většina populace zase přebírá jejich styl.“

Archeologové (ne)zdržují

Podle zákona by měl každý, kdo „kopne do země“, oslovit instituci oprávněnou provádět archeologický výzkum a umožnit jí ho provést. Takovým oprávněním disponují nejčastěji muzea, archeologické ústavy Akademie věd, ústavy památkové péče či některé univerzity a obecně prospěšné společnosti.

V rámci příprav stavebního řízení se pak uzavře dohoda o provedení záchranného archeologického výzkumu, jejíž součástí už je i předběžná cena a termín. Ta je oboustranně závazná. „Když archeolog něco podcení, je to jeho problém; jsou tam i sankce za prodlení,“ říká Tomáš Mangel. „Archeolog zkrátka nemůže jen tak zastavit stavbu dálnice s tím, že ‚já, my jsme nečekali, že tam je pravěké sídliště!‘ Za to jsou sankce.“

V oblastech, které mají potenciál zajímavých nálezů, se často provádí zjišťovací výzkum.

„V případě dálnice D35 jsme už před více než deseti lety dělali povrchové sběry, rešerše a předběžné prospekce. U velkých staveb se pak začíná se značným předstihem, zapojuje se geofyzika, detektory, vytvářejí se kvalifikované odhady; na jejich základě se nacení zakázka, odhadne čas a potřebná pracovní kapacita,“ vysvětluje Mangel.

Ale i tak se někdy stane, že když se „kopne“, najednou je všechno jinak. „To se nám stalo i v letech 2017–2018 v případě D11, kdy množství archeologických situací na některých úsecích předčilo všechny odhady. Na realizaci jsme měli původně rok, s ŘSD se

ale podařilo dohodnout dvoutříměsíční odklad.“

A tak je to vždy, musí dojít k dohodě. „Někdy se říká, že ‚archeologové zdržují stavbu‘, ale oni ji mohou zdržovat, jen když jim to někdo dovolí, není na to automatický nárok,“ vysvětluje Mangel.

Kolega Matouš Holas dodává: „Stavby tohoto rázu, s tak velkou plochou odkryvu, se v budoucnu nebudou, doufejme, opakovat,“ prohlašuje s úsměvem. „Proto je nutné evidovat každý předmět, který se během výzkumu najde, pomáhá nám totiž pochopit vztah našich předků k místní krajině. Dálnice dokáže protnout různé krajinné prvky, a tvoří tak zcela unikátní sondu, která velmi často odkryje zcela neznámá naleziště.“

Je možné, že došlo k nějakému vojenskému střetu, který mohl společnost v krizi dorazit, ale podle Mangela obvykle nebývá v historii jediným ani prvním hybatelem.

Osmdesát dvorců, osm set lidí

Kolik lidí zde žilo a jak byl zdejší život organizovaný, bude předmětem dalších analýz. „Máme stovky beden materiálu, tisíce objektů. Až s dalšími analýzami budeme moci sestavit časový vývoj, pak to začne dávat smysl.“

Ale přece jen nabízí srovnání, které nás přivádí k možnému počtu rodin či obyvatel.

„Modelový příklad představuje oppidum České Lhotice na Chrudimsku, s plochou asi dvacet hektarů. Dvorec, což je tehdejší sídelní

jednotka, počítáme asi padesát krát padesát metrů. Na jednom dvorci zpravidla hospodařila jedna domácnost, spíš rozšířená než nukleární rodina, pro jednoduchost počítáme asi deset osob na jedno hospodářství,“ nabízí archeologickou demografickou matematiku Mangel.

Na základě tohoto srovnání by hradecké sídliště mohlo kdysi obývat něco kolem tisícovky obyvatel.

A co ještě dává nález nadregionální, celoevropský význam?

„Našli jsme v místě mince z Hesenska a Durynska, šperky ze severní Evropy,

z Karpatské kotliny, z Moravy i z římské Itálie, což svědčí o dálkových vazbách, jaké měli zdejší obyvatelé. A co se týče rozměru nálezů, tak v kontextu Čech a Moravy je naprosto jedinečný, ale ani v Evropě podobných není mnoho.“

Hroby (ne)promlouvají

Jak už jsme nastínili, většina analytických prací experty teprve čeká, spoustu zajímavostí o životě lidí v nalezeném sídlišti a podmínkách, v jakých žili, budou znát až za několik let, ale mnohé se možná nedozvíme nikdy. Chybí totiž něco, co o životě člověka a společnosti v různých časech řekne archeologům vždycky, trochu paradoxně, skoro nejvíc. Hroby. Hroby totiž slouží jako časová schránka.

„Problém je, že v tomto období hroby chybí. Nemůžeme tak třeba srovnat bohatý versus chudší pohřeb. Hroby bývají skvělými zdroji informací, nejen díky rituálnímu vkládání předmětů, ale zejména díky kosterním pozůstatkům, které toho hodně napoví,“ vysvětluje Tomáš Mangel.

Někdy na přelomu 3. a 2. století před naším letopočtem totiž dochází k velké změně pohřebních praktik. Přibývá pohřbívání žehem a následně se doklady pohřbívání zcela vytrácejí.

Ostatky zemřelých mohly být i nadále pohřbívány do mělkých žárových hrobů anebo ukládány přímo na zemský povrch. Podle Tomáše Mangela pak byly takové pohřby v průběhu věků mnohem náchylnější ke zničení, ať už klimatickými podmínkami nebo orbou.

„Ale jinak platí, že nález je opravdu výjimečný. Existovala představa, že velká centra leží v koridoru Jantarové stezky na Moravě, v Dolním Rakousku a v Polsku a že Čechy byly mimo hlavní tah. Ale teď ho máme pod nosem. Hradecko bývalo považováno za periferii, ve skutečnosti je to křižovatka,“ usmívá se archeolog.

A připouští, že v jeho profesním životě jde o mimořádnou událost. ●

UHK V POHYBU

UHK V POHYBU

Nejzásadnější události roku

Hradec Králové slavil 800 let. Univerzita se připojila s celoročními aktivitami

TEXT TEREZA MAKOVSKÁ, MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO MATYÁŠ PERNECKÝ, FRANTIŠEK HAŠEK

Rok 2025 byl pro Hradec Králové výjimečný: město oslavilo 800 let od první písemné zmínky. Univerzita se připojila k oslavám s celoroční sérií aktivit, které propojily historii města se současným studentským životem a mezinárodní atmosférou.

Jedním z hlavních projektů byla videosérie HK Guide, šest krátkých videí v angličtině, která představila město očima mladých lidí. Nechyběly tipy na kulturní akce, památky, jídlo, dopravu i sport.

Série má sloužit jako vizuálně poutavý průvodce pro turisty a turistky, zahraniční studující i návštěvníky a návštěvnice, kteří hledají inspiraci na víkendový výlet.

Součástí oslav byla i speciální podstránka na webu UHK v angličtině, kde mezinárodní studentka z Myanmaru Chyuu Myet Chyei sdílela své osobní tipy, co v Hradci Králové

vidět a zažít. Ať už se jednalo o klidné místo na čtení, nejlepší kavárnu nebo netradiční výhledy na město. Tuto prezentaci města pro lidi ze zahraničí doplnily i četné prezentace přímo na zahraničních veletrzích, setkáních a konferencích, kterých se účastnili zástupci UHK. Například se jednalo od reprezentaci v dubnu v rámci EGM Ancona, v červenci během mise vysokých škol na Taiwanu, během zářijové konference EAIE v Göteborgu nebo na říjnové konferenci CAIE v Kostarice. Oslavy 800 let HK jsme také šířili na květnovém setkání counselors v Praze nebo během listopadové akce University International Day.

V průběhu roku studující z univerzitního spolku ESN Hradec Králové pořádali řadu komunitních akcí. Čarodějnice u Češíku, úklidové

akce v rámci Earth Day, letní beach pikniky, podzimní Scavenger Hunt po městě nebo kreativní večer Sip & Paint, to vše v mezinárodní atmosféře, všech akcí se totiž účastnili kromě českých studujících a veřejnosti i zahraniční studující z UHK. Nešlo jen o to oslavit jubileum města, ale taky o sdílení prostoru, kultury a tvoření společných zážitků.

Do oslav se zapojila i Filozofická fakulta. Studující didaktiky z Historického ústavu a Katedry filozofie a společenských věd FF UHK pod vedením doktorky Ireny Kapustové připravili pro žáky základních a středních škol sérii workshopů, které je zábavnou formou provázely různými etapami historie našeho města a proměnily jeho ulice v živou učebnici dějin.

Pro školní skupiny byly připraveny dva tematické okruhy – „Starý“ a Gočárův Hradec Králové.

Na jednotlivých stanovištích rozmístěných po městě vítali mladé návštěvníky studující v dobových kostýmech a seznámili je se zajímavými stavbami i místy, která sehrála důležitou roli v dějinách města.

Workshopy proběhly v červnu a v říjnu a zúčastnilo se jich více než 350 žáků a žaček z devíti různých škol.

V rámci projektu vznikla také publikace s názvem Učebnice s aktivitami do výuky, na jejíž podobě se rovněž významně podíleli studenti předmětu Didaktika pro praxi. Publikace nabízí základní přehled historie důležitých architektonických památek královského věnného města. V souvislosti s pamětihodnostmi připomíná také významné hradecké osobnosti, například královny, radní či architekty.

Tématem, jaká tajemství skrývají královéhradecké ulice a co se skrývá za mnohdy heslovitými názvy cest, kterými místní chodí domů, do školy nebo do práce, se zabýval projekt studujících Pomocných věd historických a archivnictví s názvem Královéhradecký uličník.

Projekt ukázal, jak se měnily názvy veřejných prostranství nejen během bouřlivých politických časů. Výsledky bádání pak studující zanášeli do databáze ulic, náměstí, mostů a dalších prvků s popisem jejich historie i dřívějších pojmenování. ●

Přírodovědecká fakulta se stala vzdělávacím centrem pro ochranu opylovačů

TEXT A FOTO LENKA MANNOVÁ, DĚKANÁT PRF UHK

Úbytek včel znepokojuje vědeckou komunitu i politické instituce napříč Evropou. Přírodovědecká fakulta Univerzity Hradec Králové se proto stala místem, kde se budou setkávat odborníci a odbornice z různých evropských zemí, aby společně hledali cestu k jejich systematické ochraně.

Včely – ne ty medonosné, ale především divoce žijící samotářské druhy – spolu s dalšími opylovači, jako jsou motýli, patří k nejsledovanějším skupinám hmyzu. Jejich úbytek se v posledních desetiletích stal natolik výrazným, že se ochrana opylovačů dostala i mezi priority Evropské unie.

Přibývá výzkumů, strategií i dotačních programů, ale jedna zásadní otázka zůstává: jak chránit něco, co pořád ještě dostatečně neznáme?

Právě na tuto otázku hledá odpovědi docent Petr Bogusch z Katedry biologie Přírodovědecké fakulty, který se výzkumu věnuje přes dvacet let a dnes patří mezi světově uznávané odborníky na ochrannářskou biologii včel. Do výzkumných projektů zapojuje nejen zahraniční odborníky a odbornice, ale i své studenty a studentky, kterým tímto otevírá cestu k mezinárodní spolupráci již v průběhu studia.

Už v roce 2014 stál Bogusch po boku profesora Denise Micheze z belgické Université de Mons u zrodu vůbec prvního Červeného seznamu včel Evropy. Od té doby se jejich spolupráce prohloubila a dnes se podílejí na dvou klíčových mezinárodních iniciativách. Projekt ORBIT vytváří ucelenou online databázi všech

evropských druhů včel. Druhý projekt PULSE připravuje nový Červený seznam evropských včel, který aktualizuje informace o jejich rozšíření a ohrožení.

Výzkum ale není jedinou cestou, jak chránit opylovače. Fakulta se podílí i na vzdělávání: Díky iniciativě EPIC-Bee vzniká v Hradci Králové školicí centrum pro odborníky na tuto oblast. Další program PollHab, koordinovaný Univerzitou v Padově, se zaměřuje na pochopení příčin úbytku opylovačů a hledání konkrétních řešení. •

Spojení vědy a potřeb společnosti: Univerzita uspěla se čtyřmi projekty v SIGMA TA ČR

TEXT ELIŠKA DRABINOVÁ, REFERÁT VĚDY, VÝZKUMU A UMĚNÍ PDF UHK; MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE
A KOMUNIKACE UHK **FOTO** FRANTIŠEK HAŠEK, TEREZA MAKOVSKÁ

Univerzita Hradec Králové slaví úspěch v soutěži programu SIGMA Technologické agentury ČR, která podporuje výzkum se společenským dopadem. Pedagogická fakulta se stala hlavním řešitelem dvou projektů reagujících na aktuální výzvy v oblasti integrace a umělé inteligence ve výuce. Fakulta informatiky a managementu je též řešitelkou dvou projektů, které navazují na vzdělávání matematických disciplín a na kognitivní rozvoj seniorů.

Spočným jmenovatelem všech čtyř projektů je propojení vědy s reálnými potřebami společnosti.

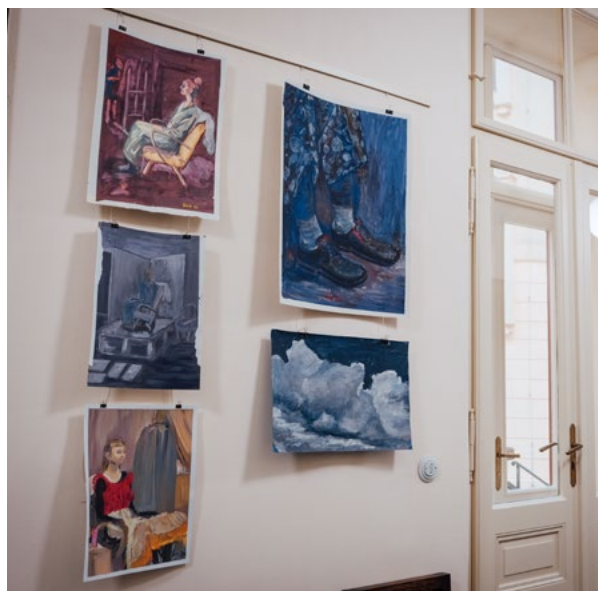
Ať už jde o podporu integrace, rozvoj výuky nebo aktivní stárnutí, Univerzita Hradec Králové se zapojuje do řešení témat, jež mají budoucnost nejen akademickou, ale i praktickou.

Využití kvalifikace a migrační zkušenosti kvalifikovaných ukrajinských uprchlíků a dalších kvalifikovaných migrantů na českém trhu práce (VKUV) – TQ23000089

Pedagogická fakulta získala první ze dvou grantů na projekt VKUV vedený Ludkem Jirkou z Katedry kulturních a náboženských studií. Zaměřuje se na lepší využití potenciálu vysoce kvalifikovaných migrantů, například ukrajinských uprchlíků, na českém trhu práce. Cílem je vytvořit praktickou metodu, která pomůže těmto lidem najít odpovídající uplatnění místo nízko kvalifikovaných pozic. Výsledky budou sloužit i státní správě a neziskovému sektoru.

Uměle inteligentní učitel výtvarných dovedností (Eduardis) – TQ23000335

V dalším podpořeném projektu Eduardis, vedeném Milanem Salákem z Katedry výtvarné kultury a textilní tvorby PdF UHK, vznikne webová aplikace využívající umělou inteligenci k výuce výtvarných dovedností na dálku. Studující dostanou okamžitou zpětnou vazbu ke své tvorbě, a to pomocí analýzy obrazu a strojového učení. Projekt propojuje

umění, technologie i pedagogiku a výstupy budou využitelné nejen v akademickém prostředí, ale i veřejností.

AdaptMath: Adaptivní vzdělávání pro matematické disciplíny – TQ23000206

Třetí podpořený projekt, AdaptMath, přináší pod vedením týmu kolem Petry Poulové z Fakulty informatiky a managementu moderní přístup k výuce matematiky na vysokých školách. Pomocí chytrého algoritmu, který se učí z výkonu studujících, bude výuka přizpůsobována individuálním potřebám každého z nich. Cílem je zvýšit srozumitelnost a efektivitu matematického vzdělávání.

Metoda a systém pro výuku, aktivizaci a kognitivní rozvoj seniorů – TQ23000281

Ve čtvrtém projektu vznikne metoda a software pro kognitivní aktivizaci seniorů,

již tým pod vedením Kamily Štekerové z Katedry informačních technologií FIM UHK otestuje na výuce angličtiny. Inovativní systém bude kombinovat principy *blended learningu*, generativní umělé inteligence a herních prvků, aby pomohl starším lidem učit se efektivněji a s větším zapojením. •

Studentští ambasadoři lákali ke studiu na středních školách

TEXT TEREZA VANÍČKOVÁ, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK **FOTO** TEREZA VANÍČKOVÁ

Tým studentských ambasadorů a ambasaderek má za sebou za předešlou uchazečskou kampaň desítky návštěv na středních školách a gymnáziích. Presentaci o možnostech studia na univerzitě si díky nim vyslechlo na třináct set středoškoláků a středoškolaček, především ze třetích a čtvrtých ročníků.

Ambasadoři UHK jsou oficiální reprezentanti a reprezentantky Univerzity Hradec Králové, kteří pomáhají uchazečům a uchazečkám získávat co nejvíce informací o možnostech studia na univerzitě a snaží se jim přiblížit vysokoškolské prostředí i studentský život v Hradci Králové.

Při prezentacích na středních školách aktivně studující z Ambadorského programu sdílí svoje zkušenosti i detaily o jednotlivých studijních programech.

„Kromě prezentací připravujeme pro jednotlivé školy i odborný program na míru v podobě workshopů či zábavně-vzdělávacího univerzitního kvízu. Na půdě univerzity mají v rámci exkurzí středoškoláci a středoškolačky příležitost nahlédnout do poslucháren, ateliérů, laboratoří nebo vyzkoušet esportovou učebnu.“

Počet výjezdů a exkurzí pro střední školy a gymnázia se podařilo v porovnání s minulým obdobím zdvojnásobit. Parta téměř dvaceti ambasadorů má za sebou doposud pětadvacet výjezdů či exkurzí na půdě UHK pro střední školy a gymnázia napříč čtyřmi kraji.

Od středoškoláků a středoškolaček se nám dostává pozitivní zpětné vazby nejen na prezentaci a doplňkový program, ale především na individuální přístup a osobní kontakt se studujícími konkrétního studijního programu, o který mají na UHK zájem.

„Středoškolákům předáváme autentickou zkušenost a nadšení, které se nedá zprostředkovat brožurami ani webem. Díky osobnímu kontaktu si k univerzitě vytvářejí vztah a dokážou si lépe představit, že tam jednou budou patřit. V momentě, kdy se v nás uvidí jako ve své možné budoucnosti, jsme splnili, co jsme měli,“ dodává Jan Ferkl, ambasador z Fakulty informatiky a managementu UHK.

Ambasadoři UHK jsou mimo výjezdy a exkurze uchazečům a uchazečkám k dispozici pro dotazy skrze své medailonky na webu UHK a aktivně se zapojují i do propagace a organizace Dnů otevřených dveří na UHK. Stejně tak reprezentují svoje fakulty na veletrzích vzdělávání či regionálních festivalech a městských akcích. •

ROCK FOR PEOPLE

10-14/6/2026
HRADEC KRÁLOVÉ/PARK 360

WED 10/6

GORILLAZ

ELECTRIC CALLBOY

MEGADETH

THE PRETTY RECKLESS

THE WOMBATS

TRIVIUM

AS IT IS / BLOODYWOOD / BOUNDARIES / DIE SPITZ / ECCA VANDAL / GENESIS OWUSU / GURRIERS / JOEY VALENCE & BRAE
KUBLAI KHAN TX / NEVERTEL / STATIC-X / THROWN / VOILÀ / WATER FROM YOUR EYES / WE CAME AS ROMANS

THU 11/6

LIMP BIZKIT

PAPA ROACH

BABYMETAL

BREAKING BENJAMIN

SOCIAL DISTORTION

THE ALL-AMERICAN REJECTS

BLOOD INCANTATION / CATCH YOUR BREATH / LAST TRAIN / LETLIVE. / MAGNOLIA PARK / MELROSE AVENUE
QUICKSAND / SET IT OFF / THE PLOT IN YOU / THE ROYSTON CLUB / THORNHILL / WOHNOUT / YARD ACT

FRI 12/6

BRING ME THE HORIZON

THREE DAYS GRACE

A DAY TO REMEMBER

BILMURI

TOM MORELLO

WOLF ALICE

ANKOR / BASEMENT / DYING WISH / EGO KILL TALENT / GAEREA / GATECREEPER / GLARE / IVRI / LOTTERY WINNERS
MADILYN MEI / SOUTH ARCADE / SWEET PILL / UNPEOPLE / ZERO 9:36

SAT 13/6

HALSEY

NOTHING BUT THIEVES

WITHIN TEMPTATION

BLACKBEAR

DON BROCO

YONAKA

ALESSI ROSE / ALT BLK ERA / BADFLOWER / BURY TOMORROW / MALEVOLENCE / PRESIDENT / REZN
SILENT PLANET / SOFIAN MEDJMEDJ / VENUS GRRRLS / WESTSIDE COWBOY

+ SPECIAL DAY SUN 14/6

IRON MAIDEN

+ SPECIAL DAY SUN 14/6

ALTER BRIDGE

QUEENSRYÛCHE

ALICE & DAN BÁRTA / GOD IS AN ASTRONAUT / GRIDIRON / THE LILACS / VIANOVA

www.rockforpeople.cz

+ MANY MORE

#jeduRFP

GENERÁLNÍ
PARTNER:

GENERÁLNÍ
MEDIÁLNÍ
PARTNER:

HLAVNÍ
MEDIÁLNÍ
PARTNER:

ENERGIE
FESTIVALU:

PARTNER
FASHION
& BEAUTY:

PARTNEŘI:

FINLANDIA

MEDIÁLNÍ
PARTNERI:

ÓČKO

ZA PODPORY:

Královéhradecký kraj

Začínali s pár lavicemi. Dnes akce Hrajme si i hlavou přilákala téměř deset tisíc lidí

TEXT LENKA MANNOVÁ, DĚKANÁT PRF UHK

FOTO MATYÁŠ PERNECKÝ

Když se v červnu zaplní univerzitní kampus dětmi, školními batohy a radostným hlukem, znamená to jediné, začíná další ročník akce Hrajme si i hlavou. Ten poslední, v pořadí již šestnáctý, přilákal rekordní počet lidí a nabídl program inspirovaný tématem MIMIKRY – přírodní klamy, které matou zrak i očekávání.

Hrajme si i hlavou, které se v loňském roce uskutečnilo 19. a 20. června, je oblíbenou vzdělávací akcí pořádanou katedrou fyziky s cílem přiblížit vědu dětem i dospělým prostřednictvím her, pokusů a tvořivých aktivit.

Impulesem k uspořádání prvního ročníku byla snaha nabídnout dětem možnost zažít vědu jinak, mimo školní lavice, tabuli a běžnou školní výuku.

Myšlenku vytvořit otevřený program pro školy i veřejnost zformulovaly v roce 2008 Jana Česáková a Michaela Křížová, která dodnes celou akci koordinuje.

„Začínali jsme tím, že jsme ven vynesli pár lavic a se studenty tam prováděli jednoduché

experimenty. Chtěli jsme, aby si děti mohly všechno samy vyzkoušet,“ vysvětluje Michaela Křížová.

Spolu s kolegyní Janou Česákovou tak položily základ projektu, který se postupně rozrostl v největší vědecko-popularizační akci v Královéhradeckém kraji.

Přestože za jejím vznikem stojí katedra fyziky, program Hrajme si i hlavou každoročně propojuje celou řadu přírodovědných oborů. Vedle chemie, biologie, fyziky a matematiky nechybí ani stanoviště s prvky techniky, tělesné výchovy nebo výtvarného tvoření. Akce tak nabízí pestrou formu poznávání napříč disciplínami.

Velkou část aktivit připravují sami studující přírodovědecké fakulty, zejména budoucí učitelé a učitelky. Navrhují stanoviště, vedou aktivity a provázejí děti jednotlivými úkoly. ●

Univerzita otevírá špičkovou datovací laboratoř: Pomáhá odhalit minulost lovců mamutů

TEXT A FOTO KATEDRA ARCHEOLOGIE, FF UHK

Univerzita Hradec Králové zavádí ve své laboratoři nové analytické metody: datační metodu opticky stimulovanou luminiscencí (OSL) v Geochemické laboratoři Centra terénní archeologie. Metoda rozšíří portfolio laboratoře o významný nástroj s vysokou přidanou hodnotou pro archeologii, zejména v oblasti geochemických a spektrálních analýz.

Metoda umožňuje určit dobu, kdy byl materiál naposledy osvětlen sluncem, tedy dobu, než došlo k jeho překrytí mladšími sedimenty. Pro analýzu archeologických souvrství je tedy tato metoda ideální, a její hodnota se významně zvyšuje tam, kde se nevyskytuje jiný datační materiál, ať už archeologické (nález jako keramika, kamenné nástroje), nebo biologické (uhlíky, rostlinné makrozbytky apod.) povahy. K datování stačí vrstva samotná.

I přestože je OSL svou podstatou pro archeologii přínosem, je využívána pouze na několika specializovaných pracovištích v Oxfordu, Kolíně nad Rýnem, Innsbrucku, Gliwicích či ve Vídni. Z českých archeologických institucí se jí nevěnuje žádná.

„Tato technologie výrazně zvyšuje náš aplikační a výzkumný potenciál a umožňuje nám účast na mezinárodně významných výzkumech,“ popsal vedoucí laboratoře Jan Horák.

Jedním z takových výzkumů je i výzkum naleziště lovců mamutů v Ústí nad Labem, prováděný Ústavem archeologické památkové péče v Mostě ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, Brno, v. v. i. Výjimečná lokalita v místní části Bukov byla nalezena při stavbě justičního paláce a archeologický výzkum zde probíhá od podzimu 2024. Lovci mamutů zde zpracovávali ulovená zvířata před přibližně 24 tisíci lety. Na lokalitě zanechali především značné množství zvířecích kostí, především mamutů, i kamenné artefakty a ohniště. ●

Přírodovědecká fakulta oslavila 15 let od svého založení, jako dárek si nadělila magazín

TEXT LENKA MANNOVÁ, DĚKANÁT PŘF UHK **FOTO** MAREK VOJTA

Patnáct let je v životě fakulty poměrně krátká doba. Ale v případě Přírodovědecké fakulty Univerzity Hradec Králové znamená těchto patnáct let cestu od prvních studujících přes vybudování moderních laboratoří a otevření nových studijních programů až k vlastnímu magazínu o vědě.

Výročí oslavila fakulta 15. září. Z původního skromného zázemí vyrostla moderní instituce s novou budovou, laboratořemi i specializovanými učebnami.

Spolu s rozšiřováním prostor se rozrostla i nabídka studijních programů, počet výzkumných projektů a mezinárodních spoluprací. Výzkumné týmy uspěly například s vývojem chytrého nemocničního lůžka oceněného cenou TA ČR a fakulta se může pochlubit také desítkami patentů.

Dnes zde působí vědci a vědkyně i vyučující z patnácti zemí světa a seznam absolventů a absolventek čítá tisíce jmen.

Oslava výročí připomněla, že právě věda je tím, co přítomné studující, vyučující i absolventy a absolventky spojuje. Vrcholem se stala vědecká show britského vědce působícího na Akademii věd v Praze Michaela Londeborougha. Program byl věnován akustice a publikum si tak mohlo na vlastní uši i oči vyzkoušet, že za běžnými zvuky, které lze v každodenním životě snadno přeslechnout, stojí jednoduché fyzikální principy.

Den symbolicky zakončilo sfouknutí svíček na narozeninovém dortu. Zástupci fakulty si při tom přáli, aby vědecké poznatky nezůstávaly

jen v odborných publikacích, ale nacházely cestu i k veřejnosti. Pomyslným splněným přáním se stal magazín Modern Science. Jeho první tištěné vydání vyšlo právě u příležitosti 15. výročí založení fakulty a dnes je dostupné ve více než patnácti knihovnách po celém Česku.

„Vědecké články často používají jazyk, jemuž rozumí jen úzký okruh odborníků. Přitom právě v nich se skrývají příběhy fascinujících objevů. I proto vznikl Modern Science, který si klade za cíl přeložit složitý jazyk vědy do srozumitelnější podoby, a umožnit tak čtenářům nahlédnout za dveře laboratoří,“ vysvětluje děkanka Přírodovědecké fakulty UHK Alena Myslivcová Fučíková. ●

Konference CZARMA: Klíčem k úspěšné vědě je projektová podpora

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO PAVLA KAPROVÁ

Výzkum nestojí jen na nápadech, ale také na lidech, kteří mu pomáhají vznikat a růst. Právě jim – projektovým manažerkám, manažerům, administrátorkám, administrátorům a nově také data stewardům a stewardkám (RMA) – byla věnovaná třetí výroční konference CZARMA, jež se uskutečnila 18. září v Hradci Králové.

Hlavní téma akce znělo „Jak výzkumnou administrativu vnímají samotní vědci a vědkyně“ a nabídlo vzácně otevřený pohled do vztahu mezi akademickou sférou a institucionálním zázemím.

„Když administrativa funguje, může věda dělat to, co má – klást správné otázky, hledat na ně odpovědi a sdílet své výsledky,“ shrnula Vladimíra Petráková z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského Akademie věd ČR. Výzkumnice a výzkumníci často nevědí, co přesně od podpory potřebují. Když ale narazí na zkušený tým RMA, který ví, co je k úspěchu projektu nebo

nápadu potřeba, věci se rychle dávají do pohybu. A pomáhají jak lidem, tak vědě jako takové.

Vedoucí Laboratoře epigenetických regulací Ústavu molekulární genetiky AV ČR Petr Svoboda přirovnal projektové specialisty a specialistky k „andělům strážným“ – pokud jsou výzkumu nablízku. Jsou-li příliš vzdálení, mění se spíše v byrokratické molochoy. Smysluplná podpora by podle něj neměla klást formální překážky, ale pomáhat vyhnout se „jámám na mamuty“, pro vědce a vědkyně snadno přehlédnutelným detailům projektových žádostí, ve kterých se naopak velmi dobře orientují RMA.

Klára Šedová z Masarykovy univerzity upozornila, že úspěšná spolupráce vyžaduje koordinaci napříč institucemi – od ministerstev po výzkumné skupiny. Bez ní systém ztrácí efektivitu. Na roli RMA v mezinárodní vědě se zaměřil i Kamil Kuča, bývalý rektor UHK. Projektová podpora je podle něj klíčová pro úspěch v evropských výzvách jako Horizon Europe nebo ERC.

„Projektáři by měli umět hlavně překládat složité výzvy do jazyka vědců, vlastně obyčejných lidí – a tím odstranit jednu z hlavních překážek, kterou je složitá a k tomu velmi proměnlivá administrativa.“

Součástí programu byly také tematické kulaté stoly věnované praktickým dovednostem podle evropského rámce RM Comp a večerní networking, který potvrdil, že česká RMA komunita má co nabídnout – zkušenosti, ochotu sdílet funkční praxi i smysl pro společnou strategii. ●

Tradiční řemesla i moderní technologie: UHK zaujala na Svatováclavském posvícení ve Vídni

TEXT A FOTO TEREZA MAKOVSKÁ, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

Univerzita Hradec Králové se 24. září zúčastnila tradičního Svatováclavského posvícení pořádaného na Velvyslanectví České republiky v Rakousku. Každoročně na této prestižní události představuje své kulturní dědictví, řemesla i instituce jeden z českých krajů. Loňský ročník se konal pod patronací Královéhradeckého kraje.

Univerzita prezentovala rozmanité aktivity svých fakult, které ukázaly propojení tradičních řemesel, moderních technologií a vědeckého výzkumu.

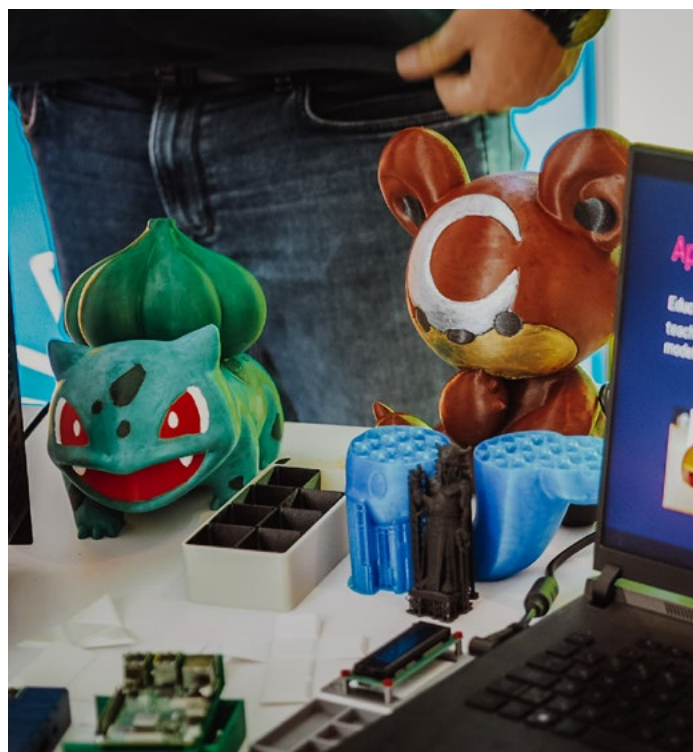
Pedagogická fakulta: Tradiční kloboučnické řemeslo

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby představila proces tvarování klobouků na formě, jenž patří mezi tradiční kloboučnické techniky. Studující pracují s plstěnými polotovary z králíčí srsti, které se za pomoci tepla a tlaku natahují na formu, kde se nechají vyschnout, poté se zastříhnou, opatří potním páskem a dekorují.

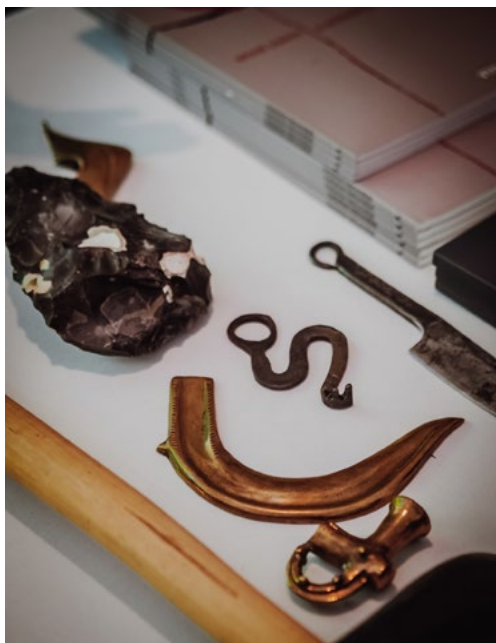
Fakulta informatiky a managementu: 3D tisk – od nápadu k realitě

Informatici představili technologii 3D tisku. Technologie má široké využití v inženýrství, zdravotnictví, designu i vzdělávání a přináší rychlou, dostupnou a ekologickou výrobu prototypů i uměleckých děl.

Filozofická fakulta: CT rekonstrukce archeologických nálezů

Centrum terénní archeologie FF UHK představilo metody CT rekonstrukce archeologických artefaktů a rentgenové fluorescenční analýzy (XRF). Pomocí CT technologie vzniká trojrozměrná rekonstrukce objektů z různých materiálů – kovů, keramiky, kostí, textilií či skla – s rozlišením od 55 do 120 mikrometrů. Toto umožňuje neinvazivní průzkum struktury a složení historických nálezů, například stěn keramických nádob nebo kovových artefaktů.

Přírodovědecká fakulta: Přenosná spektroskopie v každodenním životě

Novinka v podobě přenosného spektroskopického zařízení dokáže analyzovat odražené světlo a odhalit informace, jež lidské oko nezachytí. Přístroj, který se vejde do kapsy, se využívá například v zemědělství ke kontrole zdraví plodin, ve vinařství ke sledování kvality vína nebo v domácnostech ke zjištění čerstvosti potravin. Dokáže také identifikovat typ plastu pro recyklaci či změřit hladinu kyslíku v krvi. ●

Universitas

magazín vysokých škol

Univerzita Hradec Králové jako hrdý partner magazínu vysokých škol Universitas.

Filozofická fakulta oslavila dvacet let týdnem plným vědy i kultury

TEXT A FOTO KAROLÍNA ČÍŽKOVÁ, DĚKANÁT FF UHK

Filozofická fakulta dovršila dvacet let od založení, a tak se na přelomu září a října nesla tamní atmosféra v oslavném duchu. Každý den v týdnu od 29. září do 3. října byl tematicky zaměřený a nabídl program pro studující, akademiky a akademičky, zaměstnané i veřejnost.

Oslavy zahájil v pondělí Zelený den věnovaný péči o naše okolí a udržitelnosti. Do akce se zapojila více než čtyřicítka studujících i zaměstnanců a zaměstnankyň fakulty, kteří společně uklidili lokalitu U Cikána. Po úklidu následovalo opékání buřtů na Biřičce, kde doktor Miroslav Joukl vyprávěl o výzkumu hradeckých lesů a doktor Vojtěch Kessler přiblížil historii Nového Hradce Králové. Akce byla uspořádána ve spolupráci s iniciativou 800 let města Hradec Králové.

V úterý se na Sešlosti pro studenty konaly přednášky: vystoupili děkan Jan Prouza,

univerzitní ombudsmanka Veronika Strítecká, tým UHK Point i absolventi fakulty.

Středa byla věnována vědě a výzkumu a nabídla čtyři přednášky: o genderové dělbě práce v éře chytrých technologií, o životě na společenských periferiích i o expedici Monoxylon, která rekonstruuje pravěké plavby Středomořím. Den vyvrcholil slavnostním křtem knihy *Život je jen náhoda*, jejímiž autory jsou docent Jan Klíma a doktorka Sylva Sklenářová.

Ve čtvrtek proběhl program určený zahraničním studujícím: přednášku nachystal tým

ESN Hradec Králové a zahraniční studující ze šesti zemí na chodbách fakulty představili své země, tradice, hudbu i typická jídla.

Týdenní oslavy vyvrcholily v pátek v Parku 360, kde se uskutečnila velká narozeninová akce pro studující, zaměstnance a zaměstnankyně, absolventy a absolventky i přátele Filozofické fakulty a slavnostně se zde předala ocenění.

Publikum potěšila kubánská kapela Cuatro por Cinco, operní vystoupení zahraničního studenta z Namibie Lesleyho Shetukana i taneční workshop vedený zahraniční studentkou Fanle S'bonge Dladla z Jihoafrické republiky, který roztančil celý areál. Večer patřil stand-up komikům z Underground Comedy, po kterých následovala volná zábava až do nočních hodin. ●

Po dvou letech rekonstrukce se znovu otevřelo srdce pedagogického vzdělávání na UHK

TEXT A FOTO TEREZA MAKOVSKÁ, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

V říjnu byla slavnostně otevřena historická budova C Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, která prošla rozsáhlými úpravami. Rekonstrukce památkově chráněné budovy završila modernizaci budov na náměstí Svobody, kde byla už v roce 2022 slavnostně otevřena i budova B Filozofické fakulty. Budově C navíc přibyla další aula.

Nová Aula sourozenců Čapkových se nachází v místě bývalé tělocvičny. Suterén se prohloubil, a navíc v něm vznikly nové učebny, včetně zmíněné auly s novou, moderní akustikou. Aula se tak stane stěžejním prostorem pro prezentaci hudebních představení včetně varhanních koncertů.

projektů univerzity posledních let. Cílem bylo sjednotit pracoviště fakulty do jedné vlastní budovy, modernizovat výukové prostory a zároveň zachovat architektonickou hodnotu památkově chráněného objektu.

Rekonstrukce nakonec vyšla na 410 milionů korun a ujala se jí firma Chládek a Tintěra Pardubice, která rovněž rekonstruovala vedlejší budovu B.

S rekonstrukcí univerzita zároveň citlivě zachovává významnou architektonickou památku města. Budova z konce 19. století, dokončená v roce 1897 podle návrhu architekta Huberta Gessnera, patří mezi nejvýznamnější secesní stavby ve městě. V roce 1923 byla rozšířena o zadní křídlo, které uzavřelo dvůr. Po desetiletí slouží vzdělávání budoucích učitelů a učitelek, a to již od počátků Univerzity Hradec Králové, které od roku 1959 předcházela Pedagogický institut, a činí tak PdF UHK nejstarší součástí univerzity.

Rekonstrukce představuje jeden z největších investičních

Probíhaly zde i výkopové práce ve sklepní části budovy, jelikož se předpokládalo, že s ohledem na pozici objektu se v místě mohou objevit zbytky vedlejší části barokní pevnosti. Během prací se tyto objekty opravdu našly a následně byl zahájen archeologický výzkum s dohledem památkářů.

Od zahájení rekonstrukce využívala fakulta nájemní prostory v budově sídla Královéhradeckého kraje na Pivovarském náměstí a v Novém Adalbertinu na Velkém náměstí. Přesun pracovišť zpět do zrekonstruované budovy na náměstí Svobody přinese univerzitě úsporu nájemného ve výši přibližně 4 milionů korun ročně. Rozsáhlá rekonstrukce přinesla obnovu interiérů, modernizaci učeben i instalaci nejmodernějších výukových technologií. ●

 Univerzita
Hradec
Králové

UHK v žebříčku THE: univerzita posílila svůj přínos v oblasti inovací i citovanosti

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO TEREZA MAKOVSKÁ

Univerzita Hradec Králové se umístila v pásmu 1001–1200 prestižního mezinárodního žebříčku Times Higher Education World University Rankings 2026, čímž se řadí na sdílené 4.–6. místo mezi českými vysokými školami. Tento výsledek potvrzuje rostoucí prestiž UHK jako výzkumně orientované instituce s mezinárodním přesahem.

Poslední hodnocení odráží soustavný pokrok v klíčových oblastech, zejména v kvalitě výzkumu a spolupráci s aplikační sférou. UHK zaznamenala zlepšení v oblasti citovanosti a celkového výzkumného prostředí, zároveň posílila svůj přínos v oblasti inovací, včetně patentů s reálným dopadem na společnost.

„Je povzbudivé, že je naše sdílená snaha oceněna v takto uznávaném žebříčku. Jsme odhodláni dál přispívat ke zvyšování úrovně českého vysokého školství. Tento výsledek ukazuje, že i regionální univerzita může dosahovat výrazných pokroků ve výzkumu a inovacích,“ uvedl rektor UHK Jan Kříž.

Žebříček *THE World University Rankings* hodnotí univerzity podle několika klíčových dimenzí, jako jsou výuka, výzkum, mezinárodní

prostředí a přenos znalostí. Dlouhodobý důraz UHK na mezinárodní spolupráci a vědeckou relevanci přináší konkrétní výsledky. Kromě toho univerzita dále posiluje svou výzkumnou konkurenceschopnost.

„Vnímáme to jako ocenění práce našich výzkumnic, výzkumníků a celých týmů napříč univerzitou. A nejde jen o čísla, důležité je vytvářet otevřené, ale bezpečné prostředí, kde může kvalitní výzkum vznikat. Těší mě, že se nám podařilo do našeho systému zavést Doktorskou školu a že nadále rozvíjíme nové formy podpory pro začínající vědkyně a vědce,“ doplnila prorektorka pro vědu, výzkum a transfer znalostí Hana Tomášková.

Navzdory systémovým výzvám, kterým menší instituce čelí v oblasti financování vědy, zůstává UHK odhodlána dále posilovat svou výzkumnou výkonnost a přispívat ke globálním znalostem prostřednictvím strategických partnerství a dlouhodobého rozvoje. ●

UHK navázala spolupráci s univerzitou v nejšťastnější zemi světa

TEXT MARTINA PÁSKOVÁ, ZUZANA DOSTÁLOVÁ, FIM UHK

FOTO ARCHIV MARTINY PÁSKOVÉ

Univerzita Hradec Králové navázala spolupráci s Royal Thimphu College v Bhútánu. Během říjnové návštěvy docentky Martiny Páskové z Fakulty informatiky a managementu UHK došlo k podepsání memoranda o porozumění mezi těmito dvěma univerzitami.

Docentka Martina Pásková, která je mimo jiné předsedkyní Rady národních geoparků ČR a členkou Rady globálních geoparků UNESCO, společně s Jakubem Kašparem, náměstkem ředitele Krkonošského národního parku (KRNP), podnikla během října pracovní cestu do Bhútánu – malé, ale mimořádně inspirativní země ležící v srdci Himalájí, často označované za „nejšťastnější na světě“.

Cesta vznikla z iniciativy Ministerstva životního prostředí ČR a Ministerstva zahraničních

věcí ČR na pozvání bhútánského Ministerstva energetiky a přírodních zdrojů.

Jejím cílem bylo sdílet české zkušenosti s udržitelným cestovním ruchem v chráněných územích a pomoci s vytvořením prvního národního nebo globálního geoparku v Bhútánu.

Úvodní část programu proběhla na Royal Thimphu College (RTC), univerzitě zasazené do přírody na okraji hlavního města Thimphu. Odborný seminář zahájila česká velvyslanecyně v Indii Eliška Žigová spolu s Karmou Tenzinem, ředitelem Odboru lesů a parků bhútánského ministerstva. Jakub Kašpar zde představil systém ochrany přírody v České republice, včetně našich národních parků, zatímco Martina Pásková se zaměřila na principy udržitelného turismu, přínosů geoturismu pro lokální komunity a fungování globálních geoparků UNESCO. Právě téma geoparků vzbudilo u bhútánských partnerů mimořádný zájem.

Závěrem semináře došlo k podpisu memoranda o porozumění mezi Royal Thimphu College a Univerzitou Hradec Králové. Tento krok otevírá prostor pro další spolupráci v oblasti výzkumu, vzdělávání i výměnných pobytů studentů a akademiků.

V druhé části mise navštívila Martina Pásková spolu s bhútánskou antropoložkou Deki Yangzom Národní park Jigme Dorji a ledovcové údolí Gangtey. Společný terénní výzkum se zaměřil na tradiční znalosti místních komunit s důrazem na jejich přístup k využívání přírodních zdrojů. Cesta vyvrcholila návštěvou horské obce Laya, kde se konal tradiční festival tamních komunit.

„Bhútán je zemí s hlubokým respektem k přírodě a silným důrazem na duchovní hodnoty. Možnost sdílet české zkušenosti a současně se učit z jejich přístupu k životu byla nesmírně obohacující,“ uvedla Pásková. ●

ČESKÁ S
spořitelna

Děkujeme České spořitelně za dlouhodobou podporu.

Spolupráce s korejským týmem přináší novou naději v boji proti nervovým jedům

TEXT LENKA MANNOVÁ, DĚKANÁT PŘF UHK **FOTO** ARCHIV KATEDRY CHEMIE PŘF UHK

Tělo ztuhne, dech se zpomalí, svaly se stahují. Stačí krátký kontakt s nervovým jedem a v lidském organismu se zastaví životně důležitá komunikace mezi nervy a svaly. Přenos signálu mizí a tělo ztrácí kontrolu nad svými funkcemi. Přesně v tomto okamžiku, kdy o životě a smrti rozhodují minuty, začíná neviditelný závod s časem.

Na Přírodovědecké fakultě Univerzity Hradec Králové se tým profesora Kamila Musílků z Katedry chemie rozhodl tento závod nejen běžet, ale i vyhrát. Navazují na svůj dlouholetý výzkum, neboť hradečtí vědci se vývoji protijedů věnují již řadu let. Nyní jejich výzkum dostává zcela jiný rozměr díky novému projektu s kolegy z Jižní Koreje, se kterými se zaměří na vývoj účinnějších protijedů.

Neviditelný zabiják aneb co jsou organofosfáty

Látky, které dokáží takto drasticky „vypnout“ lidské tělo, nazýváme organofosfáty. Jde o skupinu sloučenin zahrnující jak některé pesticidy, tak především obávané bojové chemické látky, jako jsou sarin nebo VX.

Proč jsou tak nebezpečné? Jejich toxicita spočívá v cílení na cholinesterasy, což jsou enzymy nezbytné pro správné fungování nervové soustavy. Tyto enzymy zajišťují ukončení přenosu nervového vzruchu tím, že rozkládají neurotransmitery, a umožňují tak svalům návrat do klidového stavu.

Působením organofosfátů však dochází k jejich zablokování a následnému nekontrolovatelnému hromadění neurotransmiterů. Výsledkem je svalová křeč přecházející v celkovou paralýzu, která může vést ke smrti.

Boj s otravami a limity současné léčby

Zvrátit tento fatální proces se snaží tým profesora Musíla. Cílem jejich výzkumu jsou oximy, které dokážou paralyzované enzymy reaktivovat a obnovit tak životně důležitou komunikaci v těle dříve, než dojde k nevratnému poškození.

„Vývoj nových látek je důležitý, protože současné léčiva mají výrazné limity. Nejsou totiž univerzální, což znamená, že působí například

proti sarinu, ale nefungují proti látce VX a naopak,“ vysvětluje Musílek. „Komplikací představuje také fakt, že se tyto látky nedostanou do centrální nervové soustavy, kde je jejich působení nejvíce potřeba.“

Propojení české a korejské vědy

Na řešení těchto nedostatků cílí nová mezinárodní spolupráce v rámci prestižního programu INTER-ACTION, která propojuje vědce z Univerzity Hradec Králové s kolegy z Korea Research Institute of Chemical Technology.

Společný projekt s názvem „Modifikované oximové nukleofily pro reaktivaci fosforylovaných cholinesteras“ poběží v letech 2025–2028. Během tohoto období se vědci zaměří na design molekul s přesně definovanou strukturou. Ty by si měly zachovat klíčové farmakologické parametry nezbytné pro aplikaci v živém organismu.

Ačkoliv je vývoj nových léčiv během na dlouhou trať, právě tato mezinárodní spolupráce dává naději, že budeme mít k dispozici účinnou obranu i proti látkám, na které je současná medicína krátká. ●

Moje UHK

Web pro všechny uchazeče a uchazečky, kteří se chystají podat přihlášku na UHK. Nabízí snadný filtr studijních oborů, důvody, proč si pro své studium vybrat Hradec Králové, a unikátní oborový kvíz, který každému pomůže najít ten správný obor na míru.

www.mojeuhk.cz

Sametový Hradec připomněl 36. výročí revoluce. Do svíčkového průvodu vyrazily stovky lidí

TEXT TEREZA MAKOVSKÁ, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO TEREZA MAKOVSKÁ, ŠÁRA MOCHALOVÁ

17. listopadu 2025 se v Hradci Králové uskutečnila vzpomínková akce ke Dni boje za svobodu a demokracii a Mezinárodnímu dni studentstva s názvem Sametový Hradec. Loni ji nově zorganizovali studující všech zdejších vysokých škol, kteří společnými silami připravili program na několika zastávkách.

Podle kancléře UHK Jakuba Nováka byla loňská podoba výjimečná nejen násobně vyšší návštěvností (přišlo kolem šesti set lidí), ale právě i samotnou organizací.

„Sametový Hradec, jak jsme program nazvali, totiž v plném rozsahu organizovali naši studující, k nimž se postupně přidávali studující dalších zdejších vysokých škol a společně pak dokázali projít i významné kulturní, vzdělávací a samosprávné instituce.“

„Ideou bylo v nejlepším slova smyslu kopírovat pražskou akci Korzo Národní, což se podle nás

v místních poměrech povedlo a jde o založení důstojné tradice společných oslav 17. listopadu v našem městě.“

Odpolední program v kampusu UHK Na Soutoku nabídl debaty s pamětníky, výstavu dobových fotografií, promítání Havlovy divadelní hry Audience, koncert univerzitního sboru a komorního orchestru UHK, ale také workshopy pro děti i dospělé.

Z náměstí Václava Havla se v 17:11 ozvala píseň Modlitba pro Martu, která slavnostně zahájila svíčkový pochod. Ten se vydal na několik významných zastávek, jako bylo pietní místo u Filozofické fakulty UHK, Muzeum východních Čech, kde probíhala projekce na budovu, a budova Lékařské fakulty Univerzity Karlovy,

kde bylo pro návštěvníky připraveno hudební vystoupení s výstavou.

Poslední zastávkou pochodu bylo Klicperovo divadlo, jež akci završilo tradičním happenin-
gem, který nabídl předčítání s herci i koncert divadelní kapely.

„Jsem moc ráda, že se do příprav akce Sametového Hradce připomínající události 17. listopadu zapojily nejen školy a univerzity, ale i další lidé všech věkových kategorií a celá řada institucí. Ukazuje to, že svoboda a demokracie nejsou samozřejmost, ale něco, o co musíme společně pečovat,“ uvedla studentka UHK Anna Šípková. •

LIDÉ Z UHK

Rozhovor s experimentálním archeologem a mořeplavcem Radomírem Tichým

Třicet let expedicí Monoxylyon: V pravěkých dlabaných člunech testuje archeologické hypotézy, ale i vlastní síly

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO TEREZA MAKOVSKÁ, ARCHIV RADOMÍRA TICHÉHO

Radomír Tichý je náčelník mořeplaveckých výprav a nadšený experimentální archeolog. Od jeho první expedice Monoxylyon uplynulo třicet let. Docent z Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové v rozhovoru prozrazuje, který nástroj byl pro naše předky nejdůležitější, a nechá nahlédnout do výzkumně-dobrodružných cest po Egejském moři i mimo něj.

Když byl malý, chtěl být popelář. Pak cestovatel, to už bylo o trochu blíž. „Ale upřímně, já jsem pecivál. Možná se to nezdá, ale vyrazím do vzdáleného zahraničí jen párkrát do roka,“ směje se vždy veselý Radomír Tichý.

„Ale ano, už když mi bylo jedenáct, šel jsem do vědecké knihovny a přinesl si celou krosnu Štorchových knih. Nejen romány, ale i jeho texty o reformě dějepisu. O prázdninách jsem je všechny přečetl. Už tehdy mě fascinovalo, jaký je rozdíl mezi prehistorií a archeologií. Prehistorie je naše představa o tom, jak to bylo. Archeologie je pak práce s rozbitými předměty, které nám pomáhají tu představu formulovat.“

Jeho cílem vždy byla zmíněná prehistorie. Ale vůbec netušil, že existuje nějaké pracoviště, kde by to mohl dělat. „Po dokončení vysoké školy jsem ale začal hned učit na pedagogické fakultě na univerzitě v Liberci. Práce se studenty mě lákala a hned po přestupu na UHK jsme se pustili do toho, čemu dnes říkáme experimentální archeologie,“ popisuje. A to už je víc než třicet let.

Třicet let uběhlo také od první expedice Monoxylyon, která lidem hezkým způsobem přiblížila experimentální archeologii. Jaké jsou vlastně rozdíly mezi standardní a experimentální archeologií?

Archeologie je obor, který zahrnuje celou řadu přístupů a metod. Některé z nich jsou

zaměřené víc matematicky, jiné využívají IT technologie. A jedním z těchto přístupů je právě i archeologický experiment. Základní podstatou archeologie ale zůstává, že nacházíme rozlámané, často fragmentární předměty z minulosti.

Tyto nálezy se k nám nedostávají v původních živých kontextech, tedy tak, jak skutečně fungovaly v každodenním životě tehdejších lidí. A právě proto se snažíme hledat způsoby, jak je znovu pochopit. Jednou z těch cest je právě experimentální archeologie.

	Monoxylon I 1995	Monoxylon II 1998	Monoxylon III 2019	Monoxylon IV 2023
Kam	Egejské moře, z ostrova Samos do Nea Makri (Řecko)	pobřeží Itálie, Francie, Španělska a Portugalska	Egejské moře – z řecké pevniny přes Mélos a Santorini na Krétu	Egejské moře – po trase mezi Çukuriçi a Franchthi (Řecko)
Délka trasy	290 km (231 km na pádlech, 55 km vlečeno)	762 km (v několika oddělených úsecích)	415 km (z toho 62 km s plachtou)	530 km
Posádka	11 osob	8–10 pádlařů + kormidelník (max. kapacita 15 osob)	8 pádlařů + kormidelník (max. kapacita 14 osob)	20 pádlařů + kormidelník
Plavidlo	6m monoxyl z topolu, s pomocným bočním plovákem	dubový monoxyl inspirovaný nálezem z La Marmotty (Itálie)	upravený dubový monoxyl Anoula, původně z expedice II	dubový monoxyl Král Mochova (11,5 m, 2,8 t), největší dosud postavený
Účel	ověření hypotézy o neolitické migraci přes moře pomocí monoxylů	–	–	–
Výsledek	Experiment potvrdil, že monoxyla mohly sloužit k přepravě lidí, zvířat a plodin z Blízkého východu do Řecka.	–	–	–
Zajímavost	první monoxyl ve Středomoří – inspirován nálezem z Dánska (Tybrind Vig)	Loď vážila 2 650 kg a dosahovala průměrné rychlosti 4 km/h.	navázání na trasu expedice Papyrella a test kombinace pádel a plachty	věrná replika lodi z lokality La Marmotta, jezero Bracciano, z části opracována kamennými nástroji

„V experimentální archeologii se snažíme vyrobit repliky původních předmětů a zkoumáme, jaké měly vlastnosti.“

V praxi to znamená, že se snažíme vyrobit repliky těchto původních předmětů, protože s originály se už nedá plně pracovat, a prostřednictvím replik zkoumáme, jaké měly technologické a funkční vlastnosti. Tedy jak se vyráběly, používaly, opotřebovávaly. To nám umožňuje lépe porozumět i těm skutečným nálezům.

Z pohledu veřejnosti působí experimentální archeologie často živěji a atraktivněji, je to zkrátka něco, co se dá sledovat, vnímat smysly, vytváří to příběh. Někdy je to možná trochu nespravedlivé vůči archeologům, kteří tráví hodiny u analytických přístrojů nebo počítačů, ale tak už to je.

Vaše úplně první výprava Monoxylon I v roce 1995 byla založená na hypotéze, že monoxyly, dlabané čluny, mohly sehrát významnou roli při migraci prvních zemědělských kultur (lidí, zvířat a plodin) z Blízkého východu do prostoru

pevninského Řecka v neolitu, tedy mladší době kamenné, sedm tisíc let před naším letopočtem. Jak tato myšlenka vznikla?

Tohle je téma, které zůstává aktuální i po třiceti letech, a během té doby se dokonce některá paradigmatata v archeologii neolitu změnila. Hovoříme o takzvané *neolitizaci* Evropy – tedy o přechodu od společnosti lovců a sběračů ke společnosti zemědělců. V tomto období se do Evropy dostávají domácí zvířata (ovce, kozy, tur domácí) i pěstované plodiny (pšenice, ječmen, len), které tu původně vůbec v domácí formě nerostly, jejich původ se nachází na Předním východě.

A zde vzniká otázka: Šířila se tato inovace migrací lidí, nebo ji původní evropské komunity převzaly nějak zprostředkovaně samy? Archeologie zatím nemá jednoznačnou odpověď. Dostali jsme se do stavu, kdy část odborníků „věří“ v migraci, jiná v adaptaci domácími obyvateli a objevují se i kompromisní modely. Jenže kompromis není obvyklým výsledkem vědecké práce.

Co však zůstává jisté, je mořská překážka, například mezi tureckým a řeckým pobřežím. A právě proto jsme chtěli ověřit, zda dlabaný člun mohl být technologií, která tuto překážku

pomohla překonat. Ta otázka přepravy zůstává mimořádně důležitá nejen kvůli pohybu zvířat a plodin, ale i kvůli širším společenským souvislostem.

Když stavíte repliku člunu, zjistíte, že už samotná stavba vyžaduje organizovanou lidskou skupinu, desítky lidí. A i posádka na moři čítá přes dvacet osob, což je i na dnešní poměry poměrně rozsáhlý tým. Už tady je vidět, že plavba po moři přispěla ke vzniku komunikačních, logistických a sociálních struktur, jež utvářely společnost směrem ke komplexnějším formám spolupráce.

V médiích se u zpráv o expedicích Monoxylon uvádí, že samotná plavba je archeologickým experimentem. Ale samotnému experimentu předchází ještě dlouhá fáze výroby lodí. Není cesta vlastně jen vyvrcholením všeho?

Přesně tak. Archeologický experiment může mít různý rozsah. Můžete ho pojmut jen jako samotnou plavbu a v takovém případě byste si loď mohli klidně nechat vyrobít moderními prostředky, protože výroba by nebyla součástí cíle. Ale pokud je cílem vytvořit repliku, tedy plavidlo, které odpovídá originálu ve všech zásadních parametrech, pak musíte ctít „krutá“

pravidla autenticity. A o to právě v našem experimentu jde.

V Monoxylonu jsme se postupně snažili přiblížit skutečné podobě pravěkého člunu. První plavidlo jsme postavili ještě bez znalosti konkrétního nálezu – tehdy nebyl zveřejněn. Druhý člun jsme použili na dvě expedice, byl už blíže originálu, ale stále nedosahoval plné délky a proporcí.

Až ve třetím případě, tedy v roce 2022, jsme vytvořili člun, který plně odpovídá archeologickému nálezu z italského jezera Bracciano. Měl správnou délku, šířku i výšku bortů (*boků lodí, pozn. red.*) a ukázalo se, že díky tomu je nejen rychlý, ale i velmi nosný. A to jsou na moři zásadní vlastnosti. Tohle všechno ukazuje, že experiment má různé fáze: od výběru materiálu a nástroje přes výrobu až po samotnou plavbu. A když to celé pojmete jako takzvaný komplexní experiment, můžete získat výsledky, které jsou nejbliž skutečnosti.

Stavěli jste všechny monoxyly ručně, za použití replik pravěkých nástrojů?

Ano, alespoň částečně. Jeden z člunů jsme dokonce vyráběli i technikou vypalování, což je metoda, o níž se v pravěké stavbě plavidel často

uvažuje. U dalších dvou člunů jsme vždy ručně opracovávali část trupu, konkrétně asi třímetrový úsek vnitřního prostoru. Možná se to zdá být málo, ale jde o několik kubíků dřeva. Při výrobě monoxylu Anoula, který jsme použili při druhé a třetí výpravě, se nás u sekery nebo teslice vystřídalo asi patnáct. Vždy po jednom až čtyřech lidech v jeden čas. A dohromady nám to zabralo kolem tří stovek hodin.

Zvlášť u toho posledního, největšího člunu jsme získali zásadní zkušenost. Původně jsme dřevo opracovávali klasicky vyštipováním vláken kamennou sekerou. Ale vzhledem k velikosti kmene se to ukázalo jako neefektivní. V určitém bodě mi došlo, že musíme změnit přístup. Místo drobných vláken jsme začali odsekávat celé kusy dřeva. A to se ukázalo jako mnohem produktivnější. Jednalo se o zásadní změnu postupu. Samozřejmě jsme nemohli takto opracovat celý člun, už kvůli časovým možnostem a dalším povinnostem, ale tyto úseky nám poskytly dostatečná data k vyhodnocení.

První člun byl z topolu, další už byly dubové, předpokládám, že díky nálezům pravěkého dubového monoxylu v Itálii. Jak jste volili materiál a podle čeho jste postupovali při plánování výroby?

Ano, první člun byl z topolu. Tehdy jsme ještě neměli k dispozici nálezy z jezera Bracciano. Jakmile byl tento nálezy publikován, přizpůsobili jsme další výrobu právě jemu. Konkrétní archeologická předloha je totiž v experimentální archeologii naprosto klíčová.

Známé je například jméno Thora Heyerdahla, které se v souvislosti s experimentální archeologií často zmiňuje. Někteří odborníci mají k jeho experimentům výhrady, částečně možná oprávněně, protože jeho plavidla nebyla vždy založena na konkrétních nálezích. Ale já mám k těmto osobnostem velký respekt a nikdy bych o Heyerdahlvi nemluvil kriticky, jeho pokusy rozhodně měly svůj smysl.

Podobně i některá prehistorická plavidla vyráběná ze svazků rákosy nebo jiných materiálů nejsou archeologicky doložená. Prostě se v zemi nedochovala. Naproti tomu dlabaný člun je typ plavidla, které se v archeologickém záznamu zachovat může. A právě proto, že máme konkrétní, dobře dochovaný nálezy z Bracciana, můžeme zkoumat nejen jeho podobu, ale i jeho vlastnosti: nosnost, rychlost a stabilitu. Další nálezy ze Středomoří, například z Řecka nebo Itálie, bohužel nejsou v tak dobrém stavu, abychom je mohli použít jako předlohu.

Jak vypadá plánování plavby? Kdo tvoří posádku a jak vybíráte trasu?

Při třetí výpravě Monoxylon v roce 2019 jsme začali střídat dvě posádky o devíti lidech, osm pádlářů a kormidelníků. Není to v rozporu s principy archeologického experimentu, protože hlavním objektem zkoumání je vždy replika, tedy samotná loď. Sledujeme její chování na moři, její vlastnosti. Lidský faktor, tedy posádka, paradoxně představuje nejslabší článek experimentu, protože jsme moderní lidé. Nemůžeme se plně vžít do zkušenosti ani fyzických vlastností pravěkých námořníků.

„Při prvních expedicích jsme vůbec nepracovali s předpověďmi počasí, což dnes zní skoro bláznivě. Postupně jsme se ale naučili číst vítr, vlny, porozumět tomu, co moře chce říct.“

Přesto, čím častěji člověk na moře vypluje, tím víc získává zkušeností, jaké si zpočátku ani neuměl představit. Při prvních expedicích jsme vůbec nepracovali s předpověďmi počasí, což dnes zní skoro bláznivě. Tehdy jsme například během první plavby narazili na dvě ze tří extrémně náročných míst v Egejském moři. Tady nás dokonce muselo táhnout doprovozné plavidlo.

Tab. 50 Dílny k výrobě
broušených kamenných nástrojů

(mladší doba kamenná, neolit, 2. pol. 6.-5. ús. př. n. l.)

Dokážeme je identifikovat jedine podle odpadu z výroby (ušťepy), poškozených nedokončených seker, poškozených otloukačů nebo kusů suroviny přitomných ve výplni zahloubených jam. Na povrchu se nic nedochovalo. Kámen byl nejdříve štípan do podoby polotovaru, a poté dlouho broušen. Vyzkoušejte si alespoň chvíli broušení sekerky na kamenném bruslu podle vaném vodou!

Postupně jsme se ale naučili číst vítr, vlny, porozumět tomu, co moře „chce říct“. Dnes už trasu plánujeme právě s ohledem na přírodní podmínky, jaké chceme v daném roce testovat a na jaké si troufneme. Zároveň bereme v úvahu i historické souvislosti, často jsme například sledovali hypotetické trasy přepravy obsidiánu, sopečného skla, které hrálo v pravěku, zejména v oblasti Středomoří, roli podobnou pazourku. Archeologické nálezy nám napovídají, kde se ten materiál vyskytoval a jak se mohl šířit, a právě tím se inspirovujeme při volbě trasy.

Takže poznávání trasy je také součástí experimentu?

Jednoznačně. Experiment znamená pokus a omyl. Tak tomu bylo i v pravěku. Člověk se učil metodou pokus–omyl od nejútlejšího věku. A vlastně to dělá dodnes. Vzpomeňte si na příslovecné „sáhnutí na plotnu rozpálených kamen“ nebo „přiložení jazyka na zmrzlé zábradlí“ – to jsou první lidské experimenty.

Každé dítě si buduje své chápání světa skrze vlastní pokusy. A v pravěku to nebylo jiné. Lidé zkoušeli, co zvládnou, co unesou ostatní, kde jsou limity. A i my dnes při expedici testujeme, kde se nacházejí limity nás i lodě. Ten princip se nezměnil.

Jaké jsou na moři největší překážky? Je to hlavně počasí?

Počasí samozřejmě je klíčový faktor. Ale bohužel nejen přírodní podmínky dnes ovlivňují experiment. V roce 1995 jsme byli v Egejském moři několikrát zadrženi kvůli napětí mezi Řeckem a Tureckem. To napětí tam zkrátka trvá, někdy je silnější, jindy slabší, ale válečná plavidla tam hlídají neustále.

A pak je tu i lidský faktor uvnitř expedice, lidé si s sebou nesou svoje vlastnosti. Kdo je nekonfliktní, je vítán. Někdo ale musí převzít odpovědnost, jiný se musí podřídit. Nechci, aby to vyznělo přehnaně, ale v některých situacích jde opravdu o přežití. A pak je třeba být připravený udělat maximum.

V expedicích jste veden jako náčelník. Proč ne kapitán?

To má poměrně jednoduché vysvětlení. Každá naše výprava má doprovodné plavidlo, a to musí mít svého kapitána. Podle současného námořního práva je tato pozice naprosto jasná a nenahraditelná. Kdybych se já označil za kapitána repliky, nacházeli bychom se v absurdní situaci, že máme na jedné výpravě dva kapitány.

Označení „náčelník“ jsme tedy zvolili jako odlišení, a vlastně je používám už od středoškolských let, kdy jsme organizovali první „pravěké“ tábory. Zůstalo to se mnou a přešlo i do Monoxylonu. Hlubší symbolika v tom není. Spíš osobní tradice.

Vaše výpravy často navazují na hypotézy o přepravě obsidiánu, ostatně podtitul Monoxylonu III zněl „Cesta obsidiánu“. Jak důležitý byl tento materiál v době kamenné? Co všechno se z něj vyrábělo?

Obsidián je fascinující materiál. Jeho zásadní „nevýhodou“ a zároveň výhodou je, že se vyskytuje téměř výhradně na ostrovech, takže je vzácný. Navíc má výrazné estetické vlastnosti, často i výraznější než pazourek, byť nechci náš pazourek nijak podceňovat nebo urazit.

Ve Středomoří jsou oblasti, kde se obsidián v archeologických nálezích vyskytuje hojně, což znamená, že byl dobře dopravitelný.

V jiných oblastech se ale musel nahradit místními materiály, například právě pazourkem. I vnitrozemská Evropa má své zdroje obsidiánu, ale v nálezích se objevuje spíše výjimečně.

Používal se na výrobu široké škály nástrojů: od hrotů šípů přes řezné nástroje, škrabadla až po vrtáčky. Všechno, co člověk před objevem kovů potřeboval, šlo z obsidiánu vyrobit. A často dokonce snáze než z pazourku, protože se lépe opracovává a umožňuje vznik velmi ostré hrany.

Ale myslím, že kromě praktických vlastností sehrávala roli i jeho symbolická hodnota. Doplnout na ostrov a přivést obsidián mohlo

být spojeno s určitou prestiží, což z něj dělalo výjimečnou surovinu.

Půjdeme-li ještě víc zpátky do historie, Monoxylon II z roku 1998 byl výjimečný tým, že se odehrál mimo Egejské moře, konkrétně ve Středomoří, podél pobřeží Itálie, Francie, Španělska až do Portugalska. Proč jste se rozhodli pro tuto trasu? Souviselo to také s obsidiánem?

Rozhodnutí mělo několik důvodů. Bavili jsme se o jezeře Bracciano, které leží severně od Říma, coby domoviny nálezu, podle něhož jsme čluny konstruovali. A pokud skutečně tehdejší lidé podnikali plavby na moři, jak se domnívají italští kolegové, bylo důležité ověřit tuto hypotézu právě v kontextu západního Středomoří.

Zvolili jsme tedy příbřežní trasu podél západního pobřeží Evropy. Pro některé členy posádky to možná nebylo tak atraktivní jako plavba mezi ostrovy v Egejském moři, ale z vědeckého hlediska to bylo klíčové. Navíc se z tohoto pokusu podařilo získat velmi důležitý poznatek.

V západním Středomoří, na rozdíl od Egejského moře, sledujeme v archeologických nálezech delší dosah distribuce obsidiánu. Zatímco v Egejském prostoru se dopravoval na vzdálenost kolem pěti set kilometrů, v západní části to mohlo být až tisíc kilometrů. Právě příbřežní charakter plavby, která umožňuje zastavení a pokračování podle počasí, to usnadňuje. Oproti tomu při ostrovní plavbě je plánování složitější. A myslím si, že právě experiment Monoxylonu II pomohl tento rozdíl dobře vysvětlit.

Výprava skončila v Lisabonu na světové výstavě Expo 1998. Bylo to náhodné, nebo záměrné?

Šlo o záměr, podle nějž jsme také volili termín expedice. Zajímavé je, že Česká republika se tehdy Expo neúčastnila s odůvodněním, že nejsme přímořská země. Možná právě proto mělo ještě větší smysl tam vyrazit. A bylo humorné, že tam nakonec parta Čechů připlula.

„Česká republika se tehdy Expo neúčastnila s odůvodněním, že nejsme přímořská země. A bylo humorné, že tam nakonec parta z Česka připlula.“

V Lisabonu jsme dorazili do přístavu, kde kotvily repliky historických lodí z celého světa, často mnohem mladších než náš dlabaný člun. Jednalo se o výjimečné setkání s jinými projekty a také obrovský zážitek. Expo tak představovalo druhý, symbolický cíl expedice.

Připravuje se Monoxylon V?

Ano. Pořád máme nezodpovězené otázky a chceme je řešit. Zlepšili jsme dokumentaci, mezi výpravami pracujeme na vyhodnocení. Kolegové z Příbora připravují plachtu tkanou z přírodních materiálů, chceme vyzkoušet i další prvky, které známe z nálezů u jezera Bracciano. Zjišťujeme, že na plavbu má vliv spousta detailů, jež jsme dřív neřešili.

„Některé výpravy jsme uskutečnili s dvacetiletým rozestupem. Dneska si myslím, že musíme přidat.“

A čas běží. Některé výpravy jsme uskutečnili s dvacetiletým rozestupem. Dneska si myslím, že musíme přidat. V legraci si dobíráme jednoho skvělého kolegu a velkého dřiče, kterému je přes šedesát, že za dalších dvacet let už by na lodi nepracoval každý den, ale třeba jen dvakrát týdně.

Jedním z dalších projektů možná budou filmy, na nichž se sám podílíte – dokument o expedici Monoxylon a hraný film ze života v pravěku. Dá se u nich mluvit o větší míře autenticity, než mívají klasické filmové adaptace historických období?

Za mě určitě ano. Minulost dokážeme zobrazit v různých rovinách, některé jsou pro nás jistější, jiné už více spekulativní. Například ve

vztahu k pravěku ani přesně nevíme, jak vypadaly budovy. Proto raději nepoužíváme slovo „rekonstrukce“, ale jen „konstrukce“ – jde o naši představu, která naplňuje naši potřebu spojit koncept s vizuální informací. Podobně to je i například s oblečením. A toto jsou oblasti, jež se snažíme přibližovat pomocí tzv. *living history*, co nejvěrněji konstruovat tehdejší každodennost. Mnohé z těchto projektů jsou na velmi dobré úrovni. Ale ruku na srdce, pořád pracujeme s intuicí. Když na nás něco působí archaicky, máme tendenci tomu věřit. A tak podléháme určitému dojmu.

Pak je tu druhá rovina, kterou pro mě reprezentuje archeologický experiment, ten je zaměřen na konkrétní témata, zejména na technologii výroby a funkci. Například jak vznikala pravěká sekera, jak se stavěl člun a jak se tyto předměty používaly. V tom je experiment velmi silný. Jenže když chceme složit celý obraz minulosti dohromady, musíme tyto přístupy spojit. A právě v tom spočívá největší výzva. Některé složky jsou autentické více, jiné méně, ale jako vědci nikdy nebudeme mít vše plně pod kontrolou, byť by to mělo být naší aspirací.

Ono se to dobrodružství za archeologickým poznáním projevuje i v té symbolické cestě z Hradce Králové do Všestaru, kde se nachází archeologická naučná stezka a archeocyklotrasa. Co na té stezce lidé uvidí?

Je to hlavně o krajině, v níž archeopark i Hradec stojí. Stezka začíná na návrší, kde je dnes krajský úřad, ale už v pozdní době kamenné tam stálo hradiště. Upozorňujeme na významné nálezy v okolí.

Obsah tabulí už možná trochu zastaral, proběhl například výzkum před stavbou dvou dálnic, ale to hlavní sdělení zůstává: pod našima nohama může být pořád schované něco, čemu my říkáme archeologické kulturní dědictví.

Proměnila se nějak archeologie za dobu, co působíte ve vědě a ve výuce? Jsou dnešní studenti a studentky jiní?

Proměnila se hodně. Ale pořád si myslím, že archeologie přitahuje ty, co k ní mají vztah. Když ho mají, najdou si svoji cestu, třeba skrz specializaci nebo metody.

Experimentální archeologie se v Česku začala rozvíjet později, dostala se sem více méně až po pádu železné opony, byť k nám nějaké informace prosakovaly už od šedesátých let. Mě jako kluka úplně pohltila. A i když ji dnes někdo vnímá jako retro, pořád má obrovský smysl.

Sice stále zkoušíme i digitální modelování, ale zatím jsme nedospěli k tomu, že bychom mohli moře nebo sekeru „nasimulovat“. Experiment je pořád nenahraditelný, když se dělá důsledně, poctivě. Je to práce, která je často i způsobem života. Možná i v mém případě, to už musíte posoudit vy.

Kdybyste měl možnost cestovat časoprostorem a navštívit jakoukoli dobu nebo konkrétní archeologické naleziště v jeho původní, vrcholné slávě, kam byste se podíval?

Z mého pohledu i přes veškeré úsilí víme v archeologii stále hrozně málo. Možnost

přesunout se do minulosti by proto byla ideálním řešením. A máme tady spoustu různých témat, kterým se archeologové věnují. Já, protože se zabývám segmentem pravěku, bych se osobně rád podíval do osady z mladší doby kamenné. Takových bylo na našem území skutečně mnoho. Prakticky by tedy mohlo jít o jakoukoli z nich, protože by mě fascinovalo sledovat, jak tam lidé skutečně žili a dělali prakticky ty činnosti, které my zkoumáme, třeba zpracovávali kámen.

To by pro mě bylo opravdu velmi zajímavé. Samozřejmě i Egypt by byl úžasný, ale právě civilizace jako starověký Egypt už byly mnohokrát umělecky ztvárněny, prostřednictvím filmu nebo jiných moderních technologií, takže si dnes dokážeme udělat poměrně živou představu o tom, jak ten život mohl vypadat. Oproti tomu pravěk, zejména mladší doba kamenná,

je v tomto ohledu trochu opomíjený, a právě proto mě přitahuje víc.

Co myslíte, budou archeologové a archeoložky budoucnosti vykopávat plastové nástroje a přemýšlet, k čemu sloužily?

Možná ano. Ale budou to mít jednodušší, protože dnes máme hromadu informací a hlavně záznamů. Zlom v dějinách znamenal moment, kdy lidé začali psát. Od té chvíle se díváme na minulost jinak.

Jako archeolog pravěku bych dal cokoli za pár řádků z tehdejší doby. Takže kolegové v budoucnosti budou mít možná víc štěstí. A plast určitě zůstane. Archeologie půjde i tímhle směrem, protože nahlíží dějiny „od nevidím do nevidím“. Na rozdíl od písemných pramenů hmotná kultura nelže. A to je pořád její největší síla. •

Doc. PhDr. Radomír Tichý, Ph.D.

Archeolog, vysokoškolský pedagog a popularizátor vědy působící na Katedře archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, kde více než třicet let vyučuje a rozvíjí metody experimentální archeologie. Dlouhodobě se specializuje na technologii výroby pravěkých nástrojů a na výzkum pravěkého osídlení východních Čech. Je ředitelem Archeoparku pravěku ve Všestarech.

Je vedoucí a zakladatel expedičního projektu Monoxylon, v jehož rámci se od roku 1995 věnuje výrobě a testování replik pravěkých dlabaných člunů.

Expedice Monoxylon (I–IV) jsou mezinárodně uznávané a jejich výsledky opakovaně prezentoval na zahraničních vědeckých konferencích.

Za svou vědeckou a pedagogickou činnost obdržel v roce 2024 medaili Královéhradeckého kraje I. stupně. Je autorem desítek odborných článků a studií. Jeho přístup k archeologii propojuje terénní výzkum, výuku i veřejnou popularizaci – vnímá archeologii jako živý obor, který je spojen s fyzickou zkušeností, řemeslem a dlouhodobým poznáváním.

„Pro mě je opravdu důležité, aby věda pomáhala řešit konkrétní problémy a měla reálný dopad na zlepšení kvality života.“

Petra Marešová, děkanka Fakulty informatiky a managementu UHK

Rozhovor s Petrou Marešovou, děkankou FIM UHK

Petra Marešová: Věda nesmí být odpoutaná od reality, musí řešit skutečné problémy

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO FRANTIŠEK HAŠEK

Představte si, že vám lékaři vytvoří digitální dvojče. Model pacienta identického s vámi, na kterém nanečisto vyzkouší kombinace léků, které by mohly zabrat – nebo uškodit. To není sci-fi, přesně do takového výzkumu je zapojena Petra Marešová, děkanka Fakulty informatiky a managementu UHK (FIM UHK). V rozhovoru mluví nejen o prestižním mezinárodním projektu Dorian Gray, jenž získal grant Horizon Europe, ale též popisuje, jaké je budovat kariéru profesorky nebo proč je podle ní AI nástroj, který ještě stále musí kontrolovat lidé.

Je jednou z řešitelek prestižního mezinárodního projektu DORIAN GRAY v rámci Horizon Europe. Ten je podle Petry Marešové výjimečný tím, že má silné zastoupení vědecké i klinické expertízy a zároveň si dává za cíl skutečný společenský dopad.

„Pro mě je opravdu důležité, aby věda pomáhala řešit konkrétní problémy, měla reálný a ideálně měřitelný dopad na zlepšení kvality života. Proto mě velmi potěšilo, když hlavní řešitel za University of Liverpool, Riccardo Proietti, ocenil naši práci: modely, které jsme vyvíjeli v předchozích projektech, pomohly zformulovat klíčovou část žádosti. Konkrétně část ‚impact‘ dostala plný počet bodů, což je v takové konkurenci výjimečné.“

Co je hlavním cílem Dorian Gray?

Projekt je koncipovaný na pět let, odstartoval v lednu 2025, účastní se ho pětadvacet institucí, mimo jiné třeba University of Cambridge

DORIAN GRAY (Horizon Europe)

je mezinárodní výzkumný projekt zaměřený na diagnostiku a prevenci kognitivních poruch u osob s kardiovaskulárním onemocněním. Klíčovou roli hrají platforma PORTRAIT, která modeluje vývoj onemocnění pomocí digitálních dvojčat, a aplikace MIRROR, jež kombinuje kognitivní trénink s fyzickou aktivitou v digitálním prostředí. Projekt přináší inovace v oblasti personalizované medicíny a zdravého stárnutí a přispívá k vyšší kvalitě života i snížení zátěže zdravotních systémů v celé Evropě.

nebo University of Liverpool, a víc než osmdesát odborníků a odbornic z celé Evropy. Zaměřujeme se na pacienty, kteří trpí kombinací dvou závažných onemocnění: kardiovaskulárních potíží a mírné kognitivní poruchy. Tyto

dvě oblasti spolu úzce souvisí, častěji vedou k rozvoji demence a zvyšují celkové zatížení pacienta i systému zdravotní péče. Realita je aktuálně taková, že 80 procent pacientů s kardiovaskulárním onemocněním a zároveň mírnou kognitivní poruchou zůstává nediagnostikovaných.

Cílem je tedy včasná diagnostika a vývoj personalizovaného, takzvaného digitálního dvojčete pacienta, což je model, který na základě klinických a behaviorálních dat simuluje různé scénáře vývoje zdravotního stavu.

„Tento avatar umožní testovat intervence ‚nanečisto‘, například kombinaci léků, cvičení nebo režimových opatření. A to dřív, než se nasadí reálné osobě.“

Jakou roli v projektu hraje váš tým z UHK?

Naším úkolem je vyčíslit, jaké bude mít řešení Dorian Gray dopady na kvalitu života pacientů, ale také na náklady ve zdravotnictví či na zátěž formálních a neformálních pečovatелů. Hodnotíme scénáře: když se podaří oddálit nástup demence nebo udržet pacienta déle soběstačného, kolik to znamená ušetřených prostředků, kolik času ušetří pečující osoby, jaký bude rozdíl v nákladech na léčbu a podobně. To vše pochopitelně ve vazbě na nové navrhované řešení v projektu Dorian Gray. Až budeme mít výsledky klinických studií z projektu, budeme analýzu aktualizovat.

Projekt pracuje s takzvanou PORTRAIT platformou. Jak přesně funguje?

To je ten zmíněný avatar, nebo digitální dvojče. Je to nástroj, který má vícero funkcí. Umožňuje simulaci léčebných postupů, ale i následné vyhodnocení účinnosti. Funguje to tak, že pacienti ve fázi výzkumu v reálném čase zadávají zpětnou vazbu, zda dodrželi doporučený režim, jak se cítí, a tyto údaje se znovu využívají pro úpravu modelů. Cílem je maximální personalizace péče.

Jaké typy dat při své analýze využíváte?

Pracujeme se třemi hlavními datovými pilíři. Prvním jsou primární výsledky klinických studií, ty říkají, zda nové řešení funguje lépe než dosavadní standard. Druhým pilířem jsou hodnoty kvality života, které se sbírají pomocí standardizovaných dotazníků, také v rámci klinických studií. Pacienti subjektivně hodnotí, jak se cítí před a po zásahu. Třetím pilířem jsou ekonomická data, tedy kolik nová intervence stojí oproti standardní léčbě.

Z těchto tří složek skládáme analýzu nákladové efektivity, konkrétně *cost-utility* analýzu. Pokud řešení vychází jako účinnější i levnější, jde o ideální scénář. Častěji však nastává situace, že je řešení účinnější, ale dražší. V tom případě už je na rozhodovacích orgánech, zda je přínos dostatečný vzhledem k dodatečným nákladům a omezeným veřejným zdrojům.

Projekt se tedy zabývá civilizačními nemocemi. Je nějaká další, obdobná, kterou považujete za největší výzvu z hlediska socioekonomických dopadů?

Těžko vybrat jednu jedinou oblast, ale za nejnáročnější považuji ty zdravotní problémy, které mají výrazný populační nárůst. Typickým příkladem je obezita. Sama o sobě nemusí být fatální, ale představuje klíčový rizikový faktor pro široké spektrum onemocnění, od diabetu 2. typu a hypertenze přes poruchy lipidového metabolismu až po mechanické potíže, jako jsou bolesti kloubů. Pokud bychom dokázali snížit výskyt obezity, velmi pravděpodobně by klesla také prevalence námi sledovaných kardiovaskulárních či neurodegenerativních onemocnění, a tím i celková zátěž na veřejné rozpočty. Řešení ale není nic jednoduchého a vyžaduje dlouhodobý, koordinovaný přístup.

Z čeho čerpáte srovnávací data, například ta ke „standardní léčbě“?

Používáme sekundární data z odborné literatury, zdravotnických databází, podkladů zdravotních pojišťoven, zahraničních studií a metaanalýz. „Standardní léčbu“ definujeme podle aktuálního *state-of-the-art*, tedy nejlépe

ukotvených a dostupných postupů v dané oblasti. Je klíčové zvolit vhodný referenční rámec, protože nevhodná volba by vedla k zavádějícím výsledkům.

Jaká je v projektu role soukromého sektoru?

Poměrně zásadní. Mnoho výzev Horizon Europe klade důraz na zavádění výsledků do praxe. Proto jsou v konsorciích i velké firmy, třeba technologické nebo farmaceutické, které mají kapacity prototyp dovyvinout, otestovat a uvést na trh. Jejich účast zároveň zvyšuje šanci na financování. Myšlenka je jasná: výzkum má sloužit lidem, ne zůstat jen v laboratořích.

To je vlastně naprosto běžný přístup u aplikovaného výzkumu, základní výzkum je nastavený jinak. Je jeden z nich z vaší perspektivy důležitější?

Základní výzkum je nezastupitelný, přináší nové perspektivy, objevuje principy a vytváří teoretické rámce, na nichž aplikovaný výzkum staví. Aplikovaný výzkum je naopak blíže

praxi a umožňuje rychlejší přenos výsledků do reálného prostředí. Z mého pohledu by veřejné prostředky měly více podporovat základní výzkum, protože má výrazně menší možnost komerčního financování. Aplikovaný výzkum naopak často dokáže přirozeně propojit akademickou sféru se soukromým sektorem, kde může nacházet doplňkové zdroje díky svému tržnímu potenciálu.

Poslední otázka k projektu, který také z velké části využívá umělou inteligenci. Jaká je podle vás současná role AI ve výzkumu?

AI je už dnes velmi užitečným nástrojem, zejména při zpracování velkých objemů dat. V našem případě ji používáme například pro automatizované čtení dokumentů, extrakci informací z tabulek nebo rychlou orientaci v rozsáhlých datových sadách. Zároveň je ale potřeba zdůraznit, že výstupy AI stále vyžadují pečlivou lidskou kontrolu, chybovost může být vysoká, zejména u složitějších dat či popisu okolností.

Vedení Fakulty informatiky a managementu UHK,
zleva: Vladimír Bureš, Blanka Klímová, Lenka Buchtová,
Petra Marešová, Petra Poulová, Jan Mačí

V projektu Dorian Gray hraje AI klíčovou roli při tvorbě digitálního dvojčete, což klade ještě vyšší nároky na otevřenost a ověřování všech kroků.

„AI nám tedy výrazně pomáhá, ale vždy jako podpůrná technologie, nikoli jako plně autonomní nástroj.“

Původně jste chtěla být učitelkou matematiky. Jak se vaše cesta stočila k ekonomii a vědecké kariéře?

Tak nejprve ta matematika... Už na základní škole jsem zjistila, že mi matematika docela jde a na rozdíl od jiných předmětů se toho nemusím učit tolik zpaměti. Vlastně mě docela bavila. Po střední škole jsem proto směřovala k učitelství a začínala jsem opravdu jako učitelka na střední zdravotnické škole, kde jsem učila matematiku a informatiku. Vybrala jsem si učitelství pro střední školy, protože jsem si myslela, že tam už děti jdou s jasnější

představou o tom, co chtějí dělat. Ale nakonec jsem místo výuky matematiky dávala více energie tomu, aby žáci alespoň dávali pozor. Učení na střední škole je hodně o tom, snažit se motivovat děti, aby je zajímalo vůbec něco studovat. Takže jsem zjistila, že mě víc láká učit dospělé, tedy lidi, kteří už mají motivaci studovat něco, co si sami vybrali. To mě přivedlo zpět na univerzitu, nejprve jako doktorandku a pak jako akademičku.

Takže doktorát jste si vybrala kvůli tomu, abyste mohla učit na vysoké škole?

Ano, přesně tak. Chtěla jsem učit lidi, kteří už mají nějakou představu o budoucí práci a kariéře. A měla jsem štěstí. Hned, co jsem nastoupila do doktorského studia, jsem dostala příležitost učit. Nejprve jsem si myslela, že to bude matematika, ale zrovna byl prostor na katedře ekonomie, a protože jsem měla i ekonomické vzdělání, začala jsem tam.

A kdybyste se dnes znovu rozhodovala, šla byste zase do ekonomie?

Těžko říct. Možná bych dnes byla odvážnější a zkusila medicínu, která mě vždycky fascinovala. Tehdy jsem z ní měla obavy, z její náročnosti, z tlaku, z toho, že to nezvládnou. Ale dnes vím, že moje práce se medicíny dotýká víc, než jsem si dokázala představit.

„Věnuji se výzkumu na pomezí zdraví, ekonomie a technologií, takže k tématům, jaká řeší i lékaři, mám vlastně velmi blízko.“

Jako vědkyně máte velmi vysoký h-index, je to objektivní metrika vědecké práce?

Upřímně, jsou to čísla, která mají nějakou vypovídací hodnotu, ale vždycky je potřeba je brát v kontextu. H-index dokáže zachytit určitý aspekt vědecké práce, tedy jak často jsou publikace citovány. Ale nedokáže postihnout celkový dopad výzkumu, jeho společenskou užitečnost ani kvalitu práce týmu. Je to zkrátka jeden pohled z mnoha.

Nicméně, když se hlásíte do mezinárodního konsorcia nebo žádáte o evropské granty, často je právě h-index jedním z orientačních ukazatelů. Nemyslím si, že je to dokonalé měřítko kvality vědce, ale v systému, ve kterém se pohybujeme, má své místo a funguje jako jeden z nástrojů.

Během své studijní a kvalifikační dráhy jste prošla několika univerzitami. Na kterou z nich vzpomínáte nejraději a proč?

Nejsilnější vztah mám jednoznačně k Univerzitě Hradec Králové. Strávila jsem tady nejvíce času a prošla si vzděláním na třech dnešních fakultách, na Přírodovědecké jsem se učila matematiku, na Fakultě informatiky a managementu informatiku a na Pedagogické fakultě společný didaktický základ. Díky tomu jsem byla v kontaktu s různými obory i přístupy a UHK pro mě představuje akademický domov.

Prahu, kde jsem studovala magisterské studium na Provozně ekonomické fakultě České

zemědělské univerzity, mám také spojenou s příjemnou zkušeností v rámci konkrétní životní etapy. Dojížděla jsem jednou měsíčně, takže to bylo takové intenzivní studentské víkendové studium. Nicméně profesně i osobně mám nejbližší vztah právě k UHK.

Téma spojení rodiny a akademické kariéry je pro spoustu lidí složitá věc. Jak to zvládáte vy?

Pro mě osobně to bylo celkem přirozené. Vždy jsem měla štěstí na prostředí. Práce nebo i studium na univerzitě představuje velmi flexibilní záležitost, klíčové je, zda je práce odvedená. U denního doktorského studia jsem třeba měla roční dítě, ale studium jsem zvládla dokončit za ty standardní čtyři roky. Je pravdou, že pokud by tenkrát byla povinná dlouhodobá stáž, jednalo by se o problém, který bych musela nějak řešit.

Dnes se víc mluví o podpoře doktorandek, třeba i o zřízení školek při univerzitách. Co si o tom myslíte?

To je důležité téma. Když byly moje děti malé, uvažovalo se o univerzitní škole, ale tehdy z toho sešlo. Myslím, že jakákoliv podpora v oblasti organizace času, například zajištění péče o děti, je žádoucí. Mně by to tenkrát velmi pomohlo. Řešila jsem to tehdy sama zajištěním soukromého hlídání nebo u babičky.

V minulosti jste byla prorektorkou, nyní zastáváte funkci děkanky. V čem podle vás spočívá výjimečnost Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové v porovnání s podobnými fakultami v Česku i v zahraničí?

Myslím, že naše fakulta je flexibilní vůči studujícím, i s ohledem na obsah studijních programů. Umíme rychle reagovat jak na potřeby studujících, tak i například na různé specifické situace zahraničních studujících, třeba při uznávání předmětů nebo řešení mobility obecně. Zároveň tu vládne velmi individuální a vstřícný přístup, což prokazatelně oceňují nejen studující, ale i partneři zvenčí. Taky se nám daří profilovat zajímavé a atraktivní studijní

obory, například kyberbezpečnost v rámci aplikované informatiky, která je velmi populární a táhne zájem studujících. Navíc odráží poptávku pracovního trhu.

Jak hodnotíte své dosavadní působení v děkanské roli? Co se překvapivě ukázalo jako obtížné a co bylo naopak snazší, než jste čekala?

Pro mě osobně bylo nejtěžší proniknout do cyklu akademického roku a všech jeho administrativních a organizačních etap. Ty procesy jsou rozsáhlé a nejsou zvenčí úplně viditelné. Naopak velmi příjemné bylo, jak konstruktivní a vstřícní jsou kolegové a kolegyně z fakulty, ať už vedoucí kateder, garanti programů, nebo školitelé. Je radost s nimi diskutovat, vždy se najde společná řeč. To mi umožňuje zavádět změny, troufám si říci bez konfliktů, protože jsou výsledkem společné debaty.

Asi je ještě brzy, ale budete kandidovat i na druhé děkanské období?

To je otázka, na kterou se mě překvapivě často ptají už v prvním roce mé funkce. Ale já nyní řeším, co je teď, abych stihla, co jsem si naplánovala na toto období. Zeptejte se mě znovu ve třetím roce mandátu.

Jedním z bodů vaší úspěšné kandidatury bylo propojování fakulty se soukromým sektorem. Daří se tuto myšlenku naplňovat?

První výsledky už vidíme, založili jsme Centrum akademicko-průmyslové spolupráce (CAPS), které slouží jako platforma pro smluvní výzkum a systematizaci vztahů s firmami. Zatím se nám podařilo uzavřít smlouvy v hodnotě okolo tří čtvrté milionu korun, což považuji za úspěch. Také v rámci dalšího vzdělávání pracujeme na tom, abychom nabízeli veřejnosti skutečně to, co ji zajímá. Speciální pozornost je zaměřena na AI. První úspěchy tedy máme a teď je snahou tuto spolupráci dále systematizovat, rozvíjet a nabídnout firmám jasně strukturované služby.

A jak to funguje s propojováním studujících a firem? Nestává se, že firmy si z fakulty „odlákají“ mladé talenty?

Ano, stává se to, ale to není nutně špatně. Zejména v oblasti IT začínají firmy studující zaměstnávat už během bakalářského nebo magisterského studia. Pro nás je důležité, aby ta spolupráce byla oboustranně výhodná, aby firmy kromě zaměstnávání studentů využívaly i naše akademické know-how, například prostřednictvím smluvního výzkumu.

Jedním z příkladů je spolupráce s firmou Freudenberg, které jsme poskytli modelové podklady pro optimalizaci skladových prostor. Ty následně firmě pomohly přesně definovat zadání pro velké softwarové řešení. Takové propojení dává smysl, tedy když se ve firmách angažují naši studenti, přinášejí s sebou znalost prostředí fakulty i přehled o tom, jaké metody nebo nástroje umíme nabídnout.

A mohou se tedy studující podílet na výzkumné spolupráci v průběhu studia?

Určitě ano! A děje se to. Pracují pod vedením zkušených akademiků, mají na starosti určité části výzkumných úkolů, prezentují výsledky a v ideálním případě z toho vznikne dlouhodobější vztah. Firma si tak může studující vyzkoušet a případně si je po škole ponechat. Je to výhodné pro obě strany. U nás ale dbáme na to, aby měli studující vždy odborné vedení, u rozsáhlejších projektů to bez něj není možné.

Pokud by měl studující nápad na výzkum nebo spolupráci s firmou – kam se má obrátit?

Studující se mohou obrátit buď na mě, nebo na kteréhokoli akademika, s nímž jsou v kontaktu. Nejvhodnějším místem je však kancelář nebo e-mail proděkana pro vědu, profesora Vladimíra Bureše, který má na fakultě na starosti zmíněné pracoviště CAPS a také Centrum základního a aplikovaného výzkumu (CZAV). Podle povahy nápadu nebo typu spolupráce dokáže studující nasměrovat na příslušné odborníky či výzkumné týmy.

Naším cílem je vytvořit prostředí, kde se studující nebojí přicházet s nápady a mají jasně danou cestu, jak je dále rozvíjet. Proto nastavujeme procesy, které podpoří zájem o výzkum, podnikání i spolupráci s průmyslem.

Takže vytvořit takový univerzitní inkubátor?

U nás na fakultě spíše něco, co pomůže identifikovat potenciál včas, nabídnout podporu, propojí studující s právním a administrativním zázemím a nasměruje je k dalším odborníkům

nebo institucím, které umí jejich projekt posunout dál. Už jsme v kontaktu s Centrem investic, rozvoje a inovací a dalšími partnery, kteří poskytují přesně tu navazující podporu, jíž můžeme říkat inkubátor.

„Já chci, aby bylo pro studující samozřejmé, že první kroky k byznysovému úspěchu mohou udělat u nás.“ •

prof. Ing. Mgr. Petra Marešová, Ph.D.

Pochází z Hradce Králové. V Praze studovala ekonomiku a management, v Hradci Králové učitelství matematiky a informatiky a také zde absolvovala doktorské studium systémového inženýrství. Habilitovala se na Mendelově univerzitě v Brně a profesorské řízení dokončila na Technické univerzitě v Liberci.

Na Univerzitě Hradec Králové působí od roku 2009, kde se věnuje především oboru Ekonomika a management. Mezi její odborné zájmy patří zdravotnictví, odvětvová ekonomika a metody hodnocení efektivity investic. Ve volném čase se nejraději věnuje rodině, ráda si zacvičí nebo přečte „normální – nevědeckou“ knihu. Je vdaná a má tři děti.

Děkujeme Elektrárně Opatovice za dlouhodobou podporu.

**„Chytré domácnosti nás
neosvobozují od domácí práce.
Často se tvrdí, že technologie nám
výrazně ulehčí život, že všechno
udělají za nás. Ale není to pravda.“**

Nina Andrš Fárová, Socioložka Katedry
sociologie Filozofické fakulty UHK

„Chytrá domácnost, staré nerovnosti“: Nina Andrš Fárová o genderu, AI a San Franciscu

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO KAROLÍNA ČÍŽKOVÁ, FILOZOFICKÁ FAKULTA UHK

Máte někdy pocit, že vám autonomní vysavač, chytrá pračka nebo lednice s wifi sítí místo pomoci práci spíš přidělávají? Nejste v tom sami. Socioložka Katedry sociologie Filozofické fakulty UHK Nina Andrš Fárová začínala s výzkumem chytrých domácností ve spojitosti s genderem na své Fulbright stáži v USA. Dnes popisuje, proč jsou i v době technologických vymožeností ženy nadměrně zatěžovány domácími pracemi, jak se do problému promítá umělá inteligence a čím k nerovnostem přispívá náš vzdělávací systém.

Společnost se i díky technologiím mění, co ale zůstává je fakt, že ženy mají složitou roli: tu v domácnostech i tu v Hollywoodu. Že je obojí propojené a filmy reprezentují odraz současné reality, popisuje socioložka na komiksové Wonder Woman. Dřív byla tato superhrdinka feministkou se vším všudy, například chodila na feministické přednášky na univerzitu, hájila myšlenky sesterství a solidarity mezi ženami, zato dnešní komerční adaptace ji vykresluje výrazně opatrněji.

„Možná proto, aby se film líbil hlavně mladým mužům, kteří jsou cílovou skupinou filmů o superhrdinech,“ vysvětluje Nina Andrš Fárová s tím, že zahraniční výzkumy už delší dobu pozorují nárůst antifeminismu, toxické maskulinity a manosféry.

„Naopak u jiných titulů, například snímku Barbie, vidíme feminismus přímo jako hlavní téma. Nemyslím si ale, že to je nezištně ve prospěch feminismu. Ženy obecně představují polovinu publika, snaha zavádět jim blízká témata tak má komerční původ. Pokud to však přinese pozitivní změnu, je to jen dobře.“

Ve výzkumu se věnujete chytrým domácnostem a genderu. Způsobuje technologický pokrok pozitivní změnu

v rozdělení domácích prací tím, že některé významně ulehčí?

U některých technologií je to právě naopak. Chytré domácnosti nás zcela neosvobozují od domácí práce. Často se tvrdí, že technologie nám výrazně ulehčí život, že „všechno udělají za nás“. Ale není to pravda. Pomohou s drobnostmi, ale objem práce se vlastně výrazně nesnižuje. Ty technologie totiž mnoho věcí stále neumějí.

Typický příklad je robotický vysavač. Než ho pustíte, musíte před ním uklidit, aby se dostal, kam potřebujete. A po jeho práci taky třeba dočistit rohy, vysypat zásobník... Ve výsledku nám technologie přidávají nové činnosti. A to se týká i genderu: když domácí práce nezmizí, nerovnosti přetrvávají.

„Zajímavé je, že muži v tomto kontextu často získávají nové privilegované postavení. Ne nutně záměrně nebo negativně, ale jsou to obvykle oni, kdo technologie do domácnosti přináší, instalují je, spravují. Stávají se z nich takoví ‚administrátoři domácností‘.“

A druhý člen domácnosti, často žena, k tomu pak nemá stejný přístup.

Takže technologie mohou přinášet i nové konflikty?

Přesně tak. Například když má muž plnou kontrolu nad chytrým systémem, který ovládá teplo, světlo, kamery, a partnerka do něj nemá přístup, nebo ani nemůže mít, protože aplikace umožňuje jen jednoho administrátora. Někdy partnerka nechce, jindy nemá čas nebo prostor si to osvojit, ale často to je i čistě technický problém, víc uživatelů se stejnými právy aplikace nepodporuje.

Souvisí to i s takzvanou genderovou digitální propastí. Už od dětství je jasné, s čím si hrají holky, s čím kluci, k čemu je společnost vede. Kluci častěji pokračují na technické školy, dívky méně. A pak se to odráží na pracovním trhu i ve vývoji těchto technologií, navrhuje je muži, testují je na mužích.

„Je to začarovaný kruh, který není biologicky daný, ale kulturně a společensky vytvářený.“

Asi nejvýraznější současný technologický pokrok jsou velké jazykové modely a AI. Může umělá inteligence něco změnit?

Jsou výzkumy, které ukazují, že AI může reprodukovat genderové stereotypy, protože je trénována na datech, jež ty stereotypy obsahují. Například když se AI zeptáte na „female leadership“ versus „male leadership“, dostanete různé výsledky. U žen se objevují pojmy jako emoční podpora, péče, zatímco u mužů jsou to víc strategické nebo autoritativní prvky.

V rozhovoru pro časopis Vogue jste mluvila i o genderových rozdílech mezi mladou generací. Proč jsou mladé ženy progresivnější a muži lpí na tradičních hodnotách?

Tyto rozdíly sledujeme v zahraničních výzkumech už nějakou dobu. Například ve Velké Británii se ukazuje velmi silně, že mladí muži

mají tendenci k větší konzervativnosti, zatímco mladé ženy jsou spíš liberální. V Česku zatím ten trend není tak výrazný, alespoň podle dostupných dat. Ale neznamená to, že se to nemůže postupně proměnit.

Obecně platí, že ženy bývají v otázkách spojených s genderovou rovností nebo právy LGBTQ+ komunity progresivnější, to se potvrzuje dlouhodobě. Co se teď mění, je kontext. Objevují se nová témata, jako je manosféra, toxická maskulinita, a s nimi i nové výzvy pro mladé muže, kteří hledají svou roli ve světě.

Do toho vstupují sociální sítě, jež mohou určité konzervativní narativy zesilovat algoritmicky. A i když samozřejmě na sociálních sítích existují různé pozitivní vzory, mohou mladé lidi uzavírat do názorových bublin, zejména pokud jsou zrovna zranitelní nebo hledají identitu.

Fulbright ve Spojených státech byla příležitost, díky které jste se k tématu chytrých domácností a genderu začala věnovat. Co ovlivnilo vaše rozhodnutí získat zkušenost z USA?

Já jsem vyrůstala v 90. letech, kdy k nám ve velkém dorazila populární kultura z USA. Konkrétně San Francisco jsem měla úplně zidealizované. Bylo dějištěm všech zajímavých filmů a hudebních videoklipů. V mojí hlavě to bylo nádherné město. Vždycky jsem se tam chtěla podívat.

Dokonce jsem jako malá měla puzzle s Golden Gate Bridge, úplně náhodně. Nicméně když jsem hledala možnosti postdoktorského pobytu, hledala jsem primárně v USA. Kolegyně z Nizozemska mi doporučila svou kolegyni právě v San Franciscu, a to jsem si říkala, že už náhoda být nemůže. Od té doby pro mě jiná varianta neexistovala. A dopadlo to.

Splnilo San Francisco vaše představy?

Myslím, že ano. Víím, že na San Francisco mají lidi různé názory, mnozí jsou až znechuceni tím, jak to tam vypadá na ulicích. Není to „vyleštěné“ město jako třeba evropská velkoměsta.

Ale to je spíš problém celé Ameriky. V Kalifornii se víc shromažďují lidé bez domova nebo zranitelné skupiny, jednak kvůli počasí, jednak kvůli sociálnímu systému, který je tam progresivnější.

„Já jsem to ale vnímala jinak. Jasně, někdy se člověk ocitl v nepříjemné situaci, ale to město je opravdu krásné jako z těch filmů. Ulice, mosty, domy... Připadala jsem si tam jako Alenka v říši divů.“

Jaké vnímáte hlavní rozdíly mezi vysokým školstvím v USA a v Česku?

Určitě tím nejzásadnějším rozdílem je financování. V USA je vzdělávání placené, a to i na státních univerzitách, i když tam jsou poplatky o něco nižší než na těch soukromých. Ale studující vždy platí. A právě to podle některých kolegů způsobuje, že jsou více zainteresovaní do studia. Neříkám tím, že by placení školného

mělo být ideál, ale může to mít vliv na to, jak vážně studium berou.

Zároveň je ale americké vzdělávání mnohem víc komercializované. Univerzity mají obrovské rozpočty, které musí nějak udržovat, a celé prostředí je mnohem silněji řízené tržními principy než u nás.

Jak konkrétně se to třeba projevuje?

Třeba v Kalifornii je to výrazné, tam sídlí mnoho technologických firem, které do univerzit investují nebo jim poskytují sponzorské dary. To vytváří úzké propojení mezi univerzitami a soukromou sférou. V tomhle směru je americké prostředí určitě odlišné a mnohem víc orientované na výkon a výsledky.

Na výkon a výsledky akademiků a akademiček?

Ano, na akademickou práci je v USA mnohem větší tlak než u nás. Očekává se od nich neustálý výkon, výstupy, publikace, výuka. Je tam vysoká míra přepracovanosti. Ten systém je opravdu hodně psychicky náročný.

Vnímala jste tu orientaci na výkon i v běžném kontaktu s lidmi, například při sběru dat pro váš výzkum?

Ano, a hodně silně. Když jsem sháněla respondenty a respondentky do výzkumu, bylo to násobně těžší než v Česku. Vždycky jsem musela předem velmi jasně vysvětlit, proč by měli věnovat čas rozhovoru, co z toho budou mít, jaký to má smysl. Nešlo nutně o to nabídnout peníze, často spíš o to, aby to mělo pro ně nějaký přínos.

A tohle nastavení je opravdu specifické. Byla jsem překvapená, jak obtížné bylo vůbec někomu přesvědčit, aby si udělal čas. V Česku je to v tomhle směru mnohem otevřenější.

Další vědecké téma, o kterém v současnosti publikujete, je antifeminismus ve vzdělávání. Jak se tyto tendence projevují?

Jedná se o celé široké téma, ale třeba velmi běžným příkladem je, že máme odlišné představy o učitelkách a učitelích. Říkáme si, že učitelky jsou pečující, frustrované, opatrné, zatímco učitelé jsou ti vtipní, hrají si s dětmi, jsou víc v pohodě. Tohle dělení je často bráno jako dané „od přírody“, ale ono reprodukuje stereotypy a ovlivňuje i to, co od lidí ve školství očekáváme. A ti, kdo do těchto škatulek nezapadají, pak mají těžší pozici.

Silnější antifeministické tendence pak vidíme spíš na politické úrovni, třeba v útocích proti

genderové výuce, tvrzení, že feminismus je škodlivý, že ve školách je „moc žen“ a že to poškozuje hlavně chlapce. Objevuje se pojem re-maskulinizace školství. To je představa, že školství potřebuje silnou, autoritativní mužskou postavu. To je velmi problematický náhled.

V čem je to konkrétně problematické?

Když jsem prováděla výzkum na prvním stupni základních škol, zjistila jsem, že muži tam musí hodně balancovat to, jak se projevují. Na jednu stranu se od nich očekává autorita, řád, schopnost „srovnat děti“. Na druhou stranu musí být i citliví a pečující, protože pracují s malými dětmi. A to jde někdy proti představě „tradiční mužnosti“. Musí tedy kombinovat maskulinní i femininní aspekty. A tohle balancování provádí všichni, nejde tedy primárně o to, jestli je učitel muž, nebo žena. Ale pro muže v tomhle povolání je to v tomto smyslu náročnější.

Ve vysokoškolském prostředí se čím dál častěji objevuje i téma duševního zdraví nejen studujících. Vnímala jste toto už při svých studiích?

Dnes mají studující rozhodně víc možností, jak o svou duševní pohodu pečovat. Existují podpůrné služby, tady na univerzitě třeba UHK Point. Není jich sice mnoho a dostupnost se zlepšuje pomalu, ale ten rámec tu je.

Za mých studií se o tom téměř nemluvalo. Když jsem zažila něco náročného, říkala jsem si, že to prostě musím „vydržet“, počkat na nový semestr, změnit kurz... Nepřišlo mi, že bych měla možnost to řešit jinak. Dneska mají studující kromě možností hlavně větší povědomí, že se o tyto věci můžou a mají starat. Jsou si vědomi, že je v pořádku vyhledat pomoc nebo podporu.

Vlastně mám pocit, že dnešní generace má v tomto větší kompetenci než jsme měli my. A že bych se i já mohla od nich leccos naučit, třeba jak zvládat stres nebo si lépe nastavit hranice.

Pracujete na Katedře sociologie FF UHK, jste garantkou programu sociologie.

Co vás na práci v akademické sféře baví a co ne?

Na rovinu, psaní akademických článků mě nebaví vůbec. To bych klidně vynechala. Ale dělání výzkumu mě naplňuje a výuka mě baví opravdu hodně. Považuji za výhodu, že se můžu věnovat jak výzkumu, tak studujícím, neumím si představit jedno bez druhého.

Největší radost mi přináší právě kontakt se studujícími. Když vidím, že je něco opravdu nadchne, že se do tématu ponoří, že mi dají pozitivní zpětnou vazbu, třeba při vedení bakalářky, to je pro mě to nejceněnější. Ne článek, ne grant, ale tyhle lidské momenty. A studující by klidně mohli tu zpětnou vazbu dávat častěji!

Proč jste si jako obor vybrala sociologii? Předcházelo tomu nějaké konkrétní téma nebo životní zkušenost?

Musím říct, že jsem si sociologii vybrala úplnou náhodou. Byla jsem pilná studentka, ale neubírala jsem se nějakým konkrétním směrem. Změnilo se to, až když jsem nastoupila na vysokou. Možná to souvisí i s tím, že na střední škole jsme neměli moc inspirativních předmětů. Až na vysoké mi sociologie úplně otevřela oči.

Vím, že to zní jako klišé, ale opravdu mi to ukázalo nový svět a nová témata. Hlavně témata spojená s mocenskou nerovností, nejen genderovou, ale i dalšími formami nerovnosti.

„Naučila jsem se nahlížet na svět perspektivou zranitelných skupin a uvědomila si, že opravdu nejsme všichni na stejné startovní čáře. Nerovnosti jsou reálně přítomné a projevují se ve společnosti velmi konkrétně.“

Jak byste představila UHK někomu ze zahraničí?

Řekla bych, že Hradec Králové je krásné město, kde se dá příjemně strávit několik měsíců nebo i let. Univerzita je přátelská a otevřená. Bez nadsázky. A Filozofická fakulta má výhodu v tom, že je menší, což umožňuje osobní přístup, diskuze a možnost se opravdu poznat.

Máme tady hodně zahraničních studujících a debaty, které s nimi vedeme, jsou velmi inspirativní. A i my zaměstnanci máme spoustu možností vyjet ven, čerpat zkušenosti ze zahraničí. Na to, jak je UHK malá, je velmi mezinárodní, to je podle mě velké plus. ●

Mgr. Nina Andrš Fárová, Ph.D.

Působí od roku 2019 jako odborná asistentka na Katedře sociologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, kde je garantkou bakalářského studijního programu Sociologie. Vystudovala sociologii na Západočeské univerzitě v Plzni, kde v roce 2020 získala doktorát na Katedře antropologie. Ve výuce se zaměřuje na kvalitativní metodologii, genderová studia a vztah vědy, technologií a společnosti.

Vědecky se dlouhodobě věnuje tématům genderové rovnosti, maskulinity ve vzdělávání a proměn domácí práce v kontextu digitalizace a chytrých technologií. Působí také jako postdoktorandka v oddělení NKC – gender a věda při Sociologickém ústavu AV ČR. Absolvovala výzkumné pobyty na San Francisco State University, Leiden University a University of Granada. Je členkou Genderové expertní komory ČR a Pracovní skupiny mužů a rovnost žen a mužů při Úřadu vlády ČR.

Nextbike

nextbike

Dlouhodobým partnerem UHK je díky environmentální dopravě po Hradci společnost Nextbike. Město se chlubí více než 80 km cyklostezek protínajících každý kout. A na sdíleném kole se dostanete rychle a pohodlně i na univerzitu.

www.nextbikeczech.com

**Vše o vědě a vědní politice na
jednom místě**

Nabídka pracovních pozic

Partner UHK

**Univerzita
Hradec Králové**

Zlatý Ámos mi potvrdil, že to, jak učím, má smysl, říká nejoblíbenější učitel Česka

TEXT MICHAELA ŠKEŘÍKOVÁ, UHK POINT

FOTO JAROMÍR ZUBÁK, MICHAELA ŠKEŘÍKOVÁ

Do ankety Zlatého Ámose ho přihlásili jeho žáci a žáčky jako poděkování za roky, co je učí. Kromě hlavní ceny si Lukáš Knaute odnesl i ocenění Dětský Ámos, které uděluje dětská porota. Třiatřicetiletý absolvent Pedagogické fakulty UHK je přesvědčen, že potřeby žactva by pro učitele měly být vždy důležitější než jejich vlastní.

Jako úplně největší ocenění vlastně neberu výhru, ale to, že mě vůbec moji žáci do ankety Zlatý Ámos přihlásili, pro mě to je obrovská pocta. Na to, že bych nakonec tento titul vyhrál, jsem vůbec nemyslel,“ říká držitel pedagogického ocenění za rok 2025.

Jaké to je, stát se nejoblíbenějším učitelem České republiky?

Je to neuvěřitelné, ale pochopitelně člověk ví, že to není úplně objektivní, pořád se jedná jen o určitou skupinu lidí, ze které jsem byl vybrán právě já. Ale i tak to zní krásně a vážím si toho. Nikdy mě nenapadlo, že bych mohl něco takového získat.

V čem si myslíte, že učíte jinak, dobře?

Snažím se zajišťovat, aby žáky výuka bavila a aby se do školy těšili. Pokouším se s nimi komunikovat tak, aby vždy cítili podporu, respekt, bezpečí a zájem. A mám neustále na paměti, že i jednou špatně vyslovená věta je může nadlouho poznamenat.

Na co kladete při výuce důraz a co jde podle vás klidně vynechat?

Snažím se klást důraz na nadhled, odlehčení situace, úsměv a kamarádský přístup. Vynechat lze podle mého názoru nátlak, soutěživost, důraz na známky a nadřazenost nad žáky.

Jak moc vás svazují osnovy a rámcový vzdělávací plán?

Úplně minimálně, v tomto ohledu se dá výuka přizpůsobit potřebám skoro zcela podle mých představ.

Přišel jste si k tomu, jak učíte, sám, nebo se někde inspirováte?

Od prvopočátku se řídím svou intuicí, citem, vlastními zkušenostmi a jakousi snahou o empatii, kterou se v sobě pokouším vyhecovat každou vteřinu, kdy s dětmi komunikuji. Rád se ale kdykoliv poučím od inspirativních odborníků, kteří jsou v souladu s mou filozofií a náhledem na práci s dětmi.

Jak celá soutěž Zlatý Ámos vlastně probíhá? A snažil jste se zapojit i svoje žáčky a žáky?

Rozhodně. Bylo pro mě důležité, aby si i oni celou tu cestu užili. Nechtěl jsem tam hrát hlavní roli, protože i ve výuce stavím potřeby svých žáků a žaček vždy na první místo. Nejdříve jsme se účastnili krajského semifinále a pak jsme společně vyrazili na finále do Prahy. Jednou z finálových disciplín bylo například nacvičení scénky, kdy jsme se rozhodli pro ztvárnění divadelní hry Romeo a Julie.

Berete výhru jako motivaci do budoucna?

Je to pro mne velká motivace a krásné potvrzení toho, že způsob, jakým učím, má smysl. Učitelská profese je hodně o tom, že každý den dáváte kus sebe, energii, čas i pozornost, svým žákům a žačkám. A tímto způsobem mi ji oni teď vrátili zpátky. Kdybych od nich necítil žádnou odezvu, a teď nemyslím jenom tento titul, nýbrž celkově i v hodinách, bylo by to pro mě mnohem těžší. Byl bych velmi rád, kdyby můj přístup k výuce mohl být pro někoho inspirací, protože je vidět, že to funguje. Já osobně беру učitelství jako poslání a věřím, že tenhle přístup by měl sdílet co největší počet učitelů.

Na Univerzitě Hradec Králové jste vystudoval učitelství pro 1. stupeň základních škol, promoval jste v roce 2018. Jak vzpomínáte na univerzitu?

Vzpomínám na to období moc rád. Líbilo se mi prostředí, chodil jsem do školy s chutí a cítil se tu dobře. Nejvíc mě ovlivnil přístup některých vyučujících, kteří učili s nadhledem, respektem a lidskostí. Právě i díky nim jsem si postupně vybudoval vlastní způsob, jak přistupovat k dětem. Zcela zásadní pro mě ale byla praxe, která mi nejvíc ukázala, co práce učitele skutečně obnáší.

Zmiňoval jste některé pedagogy, kteří vám utkvěli v paměti, na koho třeba rád vzpomínáte?

Nerad bych na někoho zapomněl, ale velmi rád vzpomínám na paní docentku Martinu Maněnovou, pana doktora Martina Skutila

nebo paní doktorku Helenu Karnetovou. Mně celkově vyhovovali pedagogové, kteří sice byli nároční, ale u nichž jsme naprosto přesně věděli, co od nás očekávají.

Máte v souvislosti s UHK nějakou lásku, kterou jste zde našel a třeba vám zůstala? Zmiňoval jste například přístup pedagogů.

To určitě, přístup pedagogů, jak jsem říkal, mě hodně ovlivnil. Nicméně to není ta největší láska, kterou jsem si v souvislosti s UHK odnesl. Já jsem dvakrát opakoval hudební výchovu, nezačíná to příjemně, že? (smích) Ale zpětně to rozhodně neberu jako prohru, protože do té třídy, kde jsem opakoval, chodila slečna, kterou jsem si nakonec vzal a máme dvě děti. Takže UHK mi vlastně dala to nejdůležitější: životní partnerku.

Co byste si pro české školství přál? Co by se mělo změnit? A co děláme dobře?

Přál bych si, aby se obecně o podpoře školství nejen hovořilo, když se to zrovna hodí, ale aby přicházely skutečné činy. Samozřejmě nemohu nezmínit finance, od nich se odvíjející podporu pedagogů, kteří ale potřebují ulehčit i v dalších ohledech (administrativa, avšak i odpovídající respekt a postavení ve společnosti). Rád bych, aby veškeré kroky týkající se školství měly za efekt přilákání schopných lidí do jeho středu. A co děláme dobře? Jsem spíše kritický, ale zmíním jednu konkrétní věc – líbí se mi snaha o postupné zavádění slovního hodnocení do prvních tří ročníků základních škol. ●

„Předmět, který je životodárný, kreativní a léčivý, je odsunut na okraj jen proto, že se z něj nepíše cermatová zkouška.“

Kateřina Andršová, Hudební katedra Pedagogické fakulty UHK

Kateřina Andršová: Hudba má ozdravný účinek, zbavuje nás stresu, propojuje. Omezení její výuky mě mrzí

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO LEA KODRLOVÁ, KATEŘINA ŠULOVÁ

Odborně se věnuje romské hudbě a kultuře, což je zároveň záliba, kterou sdílí s manželem. S dcerou se občas baví romsky, a když se sejdou v širší rodině, rádi si společně zamuzicírují. Na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové vede Kateřina Andršová kurzy etnomuzikologie, na Hudební katedře koordinuje mezinárodní aktivity. Bavili jsme se společně o romských písních, vzniku sborové tradice v Hradci Králové i o hudební výuce ve školách.

Kateřina Andršová tvrdí, že neexistují neta-
lentovaní lidé a že každý se může hudbě naučit. Nejtěžší to mají ti, kdo neumí vnímat rytmus, ale ani tam to není nemožné.

„Moje dcera hraje na několik nástrojů, nejčastěji na klavír, a když jí někdo řekne, že má talent od Boha, je naštvaná. A to proto, že si uvědomuje, kolik hodin každý den trénuje, aby splnila nároky, které na sebe sama klade,“ dodává hudební pedagožka Andršová.

Od roku 2027 by se měla výuka pěti uměleckých oborů na 2. stupních základních škol vejít do dvou hodin týdně. Jak vnímáte budoucnost hudební výchovy po této reformě rámcových vzdělávacích programů?

Tragicky. Předmět, který je životodárný, kreativní a léčivý, je odsunut na okraj jen proto, že se z něj nepíše cermatová zkouška. Přitom zpěv, sdílená hudební zkušenost, to je obrovská duševní úleva, obzvláště pro děti vyčerpané celodenním sezením.

Když se děti na konci dne „vypívají“, často i po hodině ještě zpívají na chodbě. Hudba má

ozdravný účinek, antistresový, sociální, kulturní. A osmnáct minut týdně na hudebku? Co se dá za tu dobu naučit?

Mizí lidové písně, děti už neznají ani „Skákal pes“. Hradec Králové je výjimečný, díky sborům a ZUŠ, ale v malých městech nebo vesnicích často děti nikdy neviděly živého muzikanta hrajícího na klasický hudební nástroj, jako jsou například housle nebo klarinet. Někde doslova supluje základní kulturní zkušenost, o tom se přesvědčuji i naši studenti na praxích.

Pamatujete si moment, kdy jste si vy sama řekla: „Hudba je to, čemu se chci v životě věnovat“?

Měla jsem to vlastně jednoduché, pocházím z muzikantské rodiny. Vyrůstala jsem obklopená hudbou. Maminka hrála denně dlouhé hodiny na klavír, přestože její občanská profese byla odlišná, pracovala jako účetní. Její sestra, tedy moje teta, když nás hlídala, tak nám zpívala lidové písničky, třeba i celé hodiny. Vyrůstala jsem v hudebně velmi podnětném prostředí.

Když jsem pak o hodně později, na sklonku komunismu, nastoupila na Pedagogickou fakultu UHK, měli jsme tam výborné učitele. Vedoucím katedry byl profesor Jiří Skopal, harmonii a hudební formy nás učil doktor Berger,

hudební dějiny profesor Bohadlo. Právě profesor Bohadlo vedl i mou magisterskou a později i doktorskou práci. Díky tomu jsem navázala úzké a trvalé propojení s Pedagogickou fakultou, kde dnes působím.

Jste zvyklá dělat spoustu různých jiných aktivit, prostupuje nebo spojuje vše, co děláte, hudba a pedagogika?

To je život. Já od sedmnácti let učím. Učila jsem na všech stupních, od mateřské školy po gymnázium. Učila jsem patnáct let na Hudebním gymnáziu v Praze, vedla jsem kurzy v MŠ, na základní umělecké škole, teď učím v Ronově nad Doubravou, nejen hudebku, ale učila jsem i dějepis, občanku, angličtinu...

Jasně, je rozdíl učit na pražském hudebním gymnáziu a v malé venkovské škole, ale i tam se daří krásné věci. Dělalí jsme s dětmi ve školce například africký koncert, pozvali jsme afrického hudebníka, děti se naučily africké písně, hrály, zpívaly, a on s nimi dělal interaktivní show. To je ale už deset let.

„V mateřské škole samozřejmě nevysvětľujete, co je *interlocking* nebo *patternové myšlení*, ale děti to prožijí přirozeně. A to je právě ta krása, když se odbornost promění v zážitek. A ten se pak stává vzděláním.“

Věnujete se i publikační a odborné činnosti. Například jste zkoumala dílo světoznámého fotografa Josefa Koudelky. Co se ale málo ví a vy jste to vypíchla v jednom svém článku, je, že zaznamenával i romskou hudbu. Co jste o jeho nahrávkách zjistila?

Nešlo o publikaci v pravém slova smyslu, ale o příspěvek na konferenci *The Gypsy Lore Society*, který vyšel v časopise *Romano Džaniben*. Šlo o první zpracování unikátní sbírky nahrávek, které pořídil Koudelka v 60. letech, což teda není žádné tajemství.

Sám Koudelka se snažil různé lidi přesvědčit, aby s těmi nahrávkami něco udělali.

Můj manžel se s Koudelkou dlouhodobě zná, a tak se tyto nahrávky dostaly k nám. Vlastně celá krabice. Nejde o systematický etnomuzikologický sběr, Koudelka byl především fotograf, jak uvádíte, ale zároveň muzikant, hrál na dudy. Hudba ho fascinovala, a tak během fotografování nahrával i zpěv.

Jak vypadají nebo spíš zní samotné nahrávky?

Jsou to autentické záznamy zpěvu Romů ze slovenských romských osad, například obce Rakúsy. Nahrávky mají překvapivě dobrou kvalitou, Koudelka měl cit pro práci s technikou.

Šlo často o první zkušenost interpretů se slyšením vlastního hlasu, Koudelka jim nahrávky pouštěl zpět, což bylo pro mnohé šokující i zábavné. Dochovalo se ale jen torzo sbírky, část se ztratila.

Jak s těmi nahrávkami pracujete?

Všechny dochované nahrávky jsem hudebně přepsala, tedy ty, u kterých to bylo možné. Problém je v tom, že mnohé písně jdou mimo tradiční ladění, obsahují mikrointervaly a neintonují podle klasických stupnic. Někdy je přepis nemožný i z technických důvodů, třeba když docházela baterie magnetofonu.

Hledám způsob, jak písně přepsat tak, aby si o nich mohl čtenář udělat přesnou představu. Snažím se najít metodiku, která zachytí harmonicko-melodickou strukturu těchto písní, protože intonace často ukazuje na latentní harmonii, jež souvisí s regionem a hudebním cítěním zpěváka.

Jaký typ repertoáru se na těch nahrávkách objevuje?

Je to velmi pestré. Jsou tam tradiční romské písně, písně ve slovenštině z lidového prostředí, dobový populár, například *Twist again* nebo *Dobrý den, majore Gagarine*, migrované písně, protože muži, kteří pracovali na Moravě,

přinesli například píseň *Aušvicate hi kher baro*, jež pochází od moravských Romů, ne z oblasti Rakús.

Ženy naopak zpívají spíš písně o rodině, s hlubším místním ukotvením. Všechno to odráží vlivy okolní kultury. Dnes už máme YouTube, streamovací služby, ale tehdy byly komunity izolovanější a hudba odrážela prostředí, kde žily.

Je z té sbírky patrný vývoj interpretace romských písní?

Rozhodně. Dnes máme v hlavě stereotypní představu, jak má znít třeba *Duj, Duj, Dešuduj*. Ale Koudelkův záznam ukazuje, že styl interpretace se výrazně lišil podle regionu, generace

i prostředí. Lze sledovat, jak hudební idiom vzniká ve vazbě na okolní kulturu, jak vzniká specifická estetika zpěvu, rytmu, frázování. To jsou dnes už často zapomenuté finesy.

Jak reaguje současná romská komunita na vaši práci s historickými nahrávkami?

Máme mezi Romy spoustu přátel, kteří tuší, co děláme. Ale že by se aktivně zajímali o vědeckou stránku naší práce, to úplně ne. Když se potkáme, sdílíme hudbu, radost, čas. Nechodím mezi ně s odbornými články. Jediný, komu jsem „podsouvala“ výsledky své práce, byl Josef Koudelka, aby se vyjádřil k obsahu studie o jím pořizovaných nahrávkách.

Písničky jsem zpracovala i tak, aby byly využitelné ve školním prostředí, tedy zpívatelné. To může být zajímavé třeba pro učitele hudební výchovy.

Často se říká, že Romové mají hudbu „v krvi“. Jak se na to díváte?

Hudba je v romské kultuře opravdu jednou z tradičních profesí, ale to neznamená, že jde o nějaký magický „dar“. Je to prostředí, ve kterém děti vyrůstají. V muzikantských rodinách se hudba předává přirozeně, děti slyší, jak hrají jejich blízcí, zkoušejí si to, cvičí.

„U Romů je navíc běžné, že nečtou noty, učí se podle sluchu. A často vám řeknou, že za sebou mají třeba osmihodinový trénink denně.“

Ne že by si sedli k cimbálu a hráli Lisztovu Uherskou rapsodii, ale vyrůstali v hudebně živém prostředí, kde se neustále hrálo. Otec, dědeček, bratranec... všichni hráli. Děti tak nejen cvičily techniku, ale často doprovázely dospělé na různých „kšeftech“, kde se zase učily sociálním dovednostem, vyhýbat se opilému publiku, chránit sebe a své nástroje.

Je to celý komplex dovedností: hudební technika, schopnost reagovat na okolí, empatie, schopnost vnímat kapelu a cítit publikum. A to není něco, co člověk dostane „od Pána Boha“. To je výsledek let práce, pozorování, zkoušení a nakonec i toho, že když mistr pozná, že jeho žák je připravený, vezme ho s sebou na vystoupení.

Když se romské dítě učí hrát na nástroj, učí se klasické školní písničky jako *Skákal pes*, nebo úplně jiný repertoár?

To záleží na tom, kde to dítě získává hudební vzdělání. Pokud vyrůstá v tradiční romské rodině, zpívají se tam samozřejmě romské písničky. I tam ale existuje určitá posloupnost podle náročnosti, začíná se jednoduššími a pak se přechází ke složitějším.

Ale jsou i rodiny, které své děti posílají do základních uměleckých škol. Tam pak studují podle klasických osnov a učí se běžný repertoár, jako v každé jiné hudební škole. Výborným příkladem je nedávno vydaná kniha Michala Taragoše, kde popisuje svou cestu, jak se učil hrát na cimbál u Vlasty Bachtíkové, absolventky pražské konzervatoře. Vlasta Bachtíková hrála v souboru Collegium Flauto Dolce, zaměřeném na starou hudbu. Michal se tedy vzdělával klasickým způsobem, učil se noty, hrál i klasické skladby. Na soutěži například hrál na cimbál *Vltavu* od Bedřicha Smetany.

Je tedy cimbál tím „typickým“ romským hudebním nástrojem?

To je složitější. Cimbál, jak si ho představujeme dnes, je vlastně relativně mladý nástroj. Současnou podobu mu v polovině 19. století dal Václav Schunda, český stavitel hudebních

nástrojů ze Strašína u Prahy. Odešel do Budapešti, kde jeho strýc vlastnil továrnu na hudební nástroje, a tam cimbál dotvořil – vznikl velký nástroj s pedály. Cimbálovka jako žánr tedy není několik století stará tradice. Cimbál je dnes vnímán jako romský nástroj, ale není to žádná starodávná záležitost. Nicméně cimbál jako takový patří k nejstarším hudebním nástrojům a na jeho přenosné verze hráli romští muzikanti i v minulých staletích.

Na jaké nástroje se tedy hrávalo dřív?

Používaly se přenosné cimbály, housle. Strunné nástroje byly běžné, *lavuta* je romský výraz pro housle, i když nevíme přesně, jestli šlo o stejný nástroj jako dnes.

Cimbalistů ubývá, není tolik učitelů, výrobců nástrojů, chybí povědomí. Hudba je živý organismus, reaguje na nabídku a poptávku. Dnes už máme i romský beatbox nebo elektroniku. Musíme hudbu vnímat jako něco, co se neustále mění a vyvíjí.

Lze podle vás pomoci kultury a hudby bořit společenské předsudky?

Ano i ne. Předsudky jsou hluboce zakořeněné. Když se sejdou dva Češi a neví, o čem mluvit, často začnou probírat své negativní zážitky s Romy, ne právě korektně.

„Když někdo zjistí, co dělám, často mi začne sdělovat své ‚názory‘, většinou nevyžádaně. Když je někdo schopen druhého slovně ponižovat, ztrácí pro mě konverze hodnotu a nemám důvod s takovým člověkem dál mluvit.“

Snažíte se tedy bořit předsudky spíš „nenápadně“, skrze svou práci?

Přesně tak. Třeba když máme na univerzitě letní školu pro studenty z Tchaj-wanu, vedu s nimi blok o české i romské hudbě. Letos jsme si společně zazpívali romskou hymnu *Gelem*,

gelem. Zvládli i tříhlasý zpěv, na Tchaj-wanu je výuka hudby na vyšší úrovni než u nás.

Několik let jsme s manželem působili v Multikulturním centru Praha, v jehož rámci jsme se spoluúčastnili workshopů na různých školách, dodnes máme rádi festival Khamoro, ale nikoho k překonávání předsudků a poznávání nového nemůžete nutit. Kdo chce, informace si najde. Kdo nechce, ten si vždycky najde někoho „slabšího“, na kom si vybije frustraci.

Na festivalu Khamoro se nějak podílíte? Můžete ho krátce popsat?

Nepatřila jsem do organizačního týmu, ale v rámci své práce pro Český rozhlas a časopis *Romano voďi* (*Romská duše, pozn. redakce*) jsem se účastnila pokrývání festivalu z mediálního hlediska. Když jsme žili v Praze, dělali jsme s manželem rozhovory se všemi účinkujícími kapelami, psali reportáže. V době, kdy jsme to dělali, byl festival menší. Dnes je to největší romský festival na světě a má rozsáhlý mediální tým.

Jaký má festival význam?

Obrovský. Khamoro znamená *sluníčko* a opravdu rozjasňuje kulturní mapu, nejen romskou, ale i tu českou. Dnes je to mezinárodní putovní festival. Koncerty se konají nejen v Praze, ale i jinde, třeba i v Hradci Králové.

Mluvila jste o romských písních. O tom, že se romské kultuře věnuje i manžel. Mluvíte doma romsky?

Ano, doma komunikujeme i v romštině. Včetně dcery, která se ji aktivně učí. Je to do značné míry manželova zásluha, on se celý život věnuje dějinám a kultuře Romů, včetně romské hudby a jazykové etikety. Je to velmi bohaté a zajímavé téma.

Dlouhodobě studujete i dílo Dobroslava Orla. Kdo to byl a proč je pro hudební pedagogiku důležitý?

Dobroslav Orel je dnes téměř zapomenutý, což je velká škoda. Narodil se, mimochodem, v Ronově nad Doubravou, mém druhém pedagogickém působišti. Právě moje aktivity v Ronově nad Doubravou mě inspirovaly, abych se o Dobroslava Orla začala hlouběji zajímat. Byl to katolický kněz a zároveň výjimečný hudební pedagog a muzikolog. V Hradci Králové působil v letech 1894–1905, kde založil první moderní chlapecký pěvecký sbor. Během velmi krátké doby dokázal se studenty na reálce (dnešní průmyslovce) nacvičit náročné sborové skladby, například Balady Vítězslava Nováka.

Jeho práce nebyla jen pedagogická, věnoval se i hudební vědě. První publikoval transkripce z tzv. Franusova kancionálu. Se svým sborem interpretoval renesanční polyfonii, tedy repertoár velmi náročný na čistou intonaci a hudební porozumění.

Orlův odkaz je spjatý právě s Hradcem Králové, kde položil základy zdejší sborové tradice. Ta byla po jeho odchodu do Prahy a později na Slovensko přerušena a myslím, že současní sbormistři o této skutečnosti ani nevědí.

UHK buduje skrz sborovou spolupráci velmi dobré vztahy s americkou University of Findlay, zčásti díky vám. Považujete to sama za významný kariérní úspěch?

Spolupráci s pěveckým sborem z Univerzity ve Findlay považuji za velmi významnou. Můj přínos vychází z mého pozice, jsem na Hudební katedře PdF UHK koordinátorkou internacionalizace. Takže každá návštěva v rámci Erasmu, nebo i mimo něj, prochází přese mě, jsem taková spojka mezi zahraničním oddělením a našimi kolegy.

Spolupráce s University of Findlay se zrodila díky studentce Darině Novákové, která studovala hudební výchovu a angličtinu. Na Findlay odjela za katedru angličtiny, ale tam se seznámila s dirigentem SeaHwa Jungem, který dlouhodobě vedl akademický pěvecký sbor.

Už před covidem se snažili najít cestu, jak sbor přivést k nám do Česka.

Po covidu se to konečně podařilo. Já jsem tehdy právě dokončila doktorát a přebrala agendu mezinárodní spolupráce, takže jsem „zdědila“ i tuto navazující komunikaci. V té spolupráci působím jako prostředník mezi americkým sborem a naším univerzitním sborem, který vede doktor Skopal.

Sbor University of Findlay přijede znovu?

Ano, opět plánuji přijet, dokonce v rekordním počtu 57 sboristů, a to nejspíš na začátku března 2026. Chystáme kombinované turné, univerzitní sbory společně vystoupí v Hradci a v Praze. V poslední době se otevřela možnost pro společné vystoupení obou sborů ve Frankfurtu nad Mohanem, ale to je ještě ve fázi přání. Je to výborná zkušenost i pro naše studující, zazpívat si a sblížit se se zpěváky z jiného prostředí. •

Mgr. Kateřina Andršová, Ph.D.

Působí na Hudební katedře Pedagogické fakulty UHK od roku 2009. Na Pedagogické fakultě UHK vystudovala hudební výchovu a dějepis, na Hudební a taneční fakultě Akademie múzických umění v Praze absolvovala čtyřsemestrální metodický kurz s aprobací klavír a zpěv.

V roce 2019 získala na UHK doktorát v oboru Hudební teorie a pedagogika. Má zkušenosti s výukou na základních, středních i vysokých školách. Odborně se mimo jiné věnuje romské hudbě a hudebním dějinám. Je vdaná a má dceru.

Existuje udržitelný turismus?

Mezikontinentální akademická cesta Taiwo Temitope Lasisi

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO TEREZA MAKOVSKÁ, LEA KODRLOVÁ, FRANTIŠEK HAŠEK

Z Nigérie do Hradce Králové a od stavebního inženýrství k průkopnickému výzkumu v oblasti cestovního ruchu. Taiwo Temitope Lasisi si vybudovala pozoruhodnou akademickou dráhu napříč kontinenty. Dnes působí jako postdoktorandka na Univerzitě Hradec Králové, kde zkoumá průniky turismu, udržitelnosti a vzdělávání.

Pro Taiwo Temitope Lasisi je turismus mnohem víc než jen kulturní či volnočasová aktivita:

„Představuje klíčovou ekonomickou záchranou síť, zejména pro ostrovní státy, jejichž obživa do značné míry závisí na přílivu turistů.“

Její nedávný výzkum zkoumá složitý vztah mezi turismem, globalizací a ekonomickým růstem, zejména v destinacích, které se potýkají s nadměrným cestovním ruchem.

„U států nebo zemí závislých na turismu pochází většina příjmů právě z turistických aktivit,“ vysvětluje. „Takže je tu potřeba zvážit určitý kompromis, například: mají se stavět další hotely? Jak to ovlivní obyvatele? Turismus sice přináší ekonomický růst, ale zároveň má i dopady na místní, a to ne vždy pozitivní.“

Tato dualita je jádrem její práce. Zatímco veřejná debata někdy rámuje turismus jako škodlivý fenomén narušující komunity nebo zhoršující kvalitu životního prostředí, Lasisi prosazuje vyváženější pohled. „Nedá se říct, že by turismus byl vyloženě špatný,“ tvrdí. „Vytváří pracovní místa, zlepšuje infrastrukturu, přispívá ke

stavbě silnic či nemocnic. Jen musíme neustále hledat rovnováhu.“

Klíčem k tomuto přístupu je přímá spolupráce s těmi, jichž se situace nejvíce dotýká. „Každá destinace má pochopitelně jiné výzvy,“ poznamenává. „Odborníci na turismus by měli spolupracovat se zainteresovanými stranami... Diskutovat o současné situaci, vytvořit měřicí nástroje, sbírat data a navrhnout řešení odpovídající konkrétním podmínkám.“ Tímto participativním a datově podloženým přístupem Lasisi apeluje na celosvětovou diskuzi o odpovědném rozvoji turismu.

A portrait of a smiling woman with shoulder-length brown hair, wearing a black turtleneck and a gold chain necklace with circular and heart-shaped pendants. She is standing in front of a red brick wall.

„Turismus sice přináší ekonomický růst a novou infrastrukturu, ale má i dopady na život místních. Musíme proto neustále hledat rovnováhu.“

Taiwo Temitope Lasisi, postdoktorandka na Katedře rekreologie a cestovního ruchu Fakulty informatiky a managementu UHK

Tento celkový pohled na turismus odráží interdisciplinární povahu výzkumu Dr. Taiwo Temitope Lasisi. Ačkoli její akademické základy spočívají v cestovním ruchu, její práce často zasahuje i do oblastí ekonomie, udržitelnosti, geoedukace a technologických inovací. „Turismus není izolovaná sféra,“ říká. „Prolíná se s různými socioekonomickými a environmentálními otázkami. Díky tomu mohu spolupracovat se sociology, geology a dalšími odborníky.“

Metodologicky je její práce převážně kvantitativní, což vychází z jejího vzdělání i výzkumné praxe. „Můj manžel pracuje ve stejném oboru a v kvantitativních metodách je opravdu znalý, soustředíme se tedy na naše silné stránky.“ Kromě kvantitativních analýz využívá také bibliometrické metody, systematické rešerše a ekonomické modelování, především v rámci interdisciplinárních týmů. Její omezené využívání kvalitativních metod souvisí s tím, že její první akademické zkušenosti v Severním Kypru byly orientované právě na kvantitativní přístupy.

Její silná publikační činnost, včetně článků v prestižních časopisech, není náhodná. „I když mám možnost spolupracovat s různými výzkumníky, bez vlastního zájmu a úsilí bych neměla tolik výstupů,“ prohlašuje.

Zejména si cení článku publikovaného v *Current Issues in Tourism*, který se zabývá vztahem mezi turismem, globalizací a emisí uhlíku v ostrovních ekonomikách. „Je to jeden z mých nejcitovanějších článků... a mám k němu osobní vztah, protože jsem žila v Severním Kypru, který je na ostrově.“

Za další milník považuje spoluautorský článek publikovaný v *Technological Forecasting and Social Change*, prestižním časopise indexovaném ve Scopusu. „Jako výzkumnice mám radost, když se mi podaří publikovat v uznávaných časopisech,“ dodává. „Je to odměňující pocit a jsem na to hrdá.“

Geoedukace: Nová rovina výzkumu turismu

Tato otevřenost novým perspektivám se promítá i do její postdoktorské práce na Univerzitě Hradec Králové, kde Dr. Lasisi rozšířila své výzkumné zaměření. Zatímco její hlavní zájmy zůstávají v oblasti ekonomiky turismu a udržitelnosti, díky vedení docentky Martiny Páskové a profesora Josefa Zelenky se věnuje také geoedukaci a geoturismu. „Mají zájem přednostně o tyto směry, takže je také začleňuji do svého výzkumu. Turismus je široký obor a je důležité zkoumat jeho různé aspekty.“

V současnosti se podílí na projektu podporovaném UNESCO s názvem 4GEON: Čtyři kontinenty propojené hravou geoedukací, který vede právě docentka Pásková a jenž spojuje výzkumníky a praktiky z celého světa. Cílem je podpořit globální občanství skrze vzdělávání založené na místě a geologii.

„Geoturismus se zaměřuje na výklad geologických jevů a přírodních procesů, geoedukace je pak o výuce, zejména mladé generace, o těchto jevech a jejich hodnotě.“

Projekt propojuje digitální nástroje se zážitkovým učením. Geoportály zpřístupňují informace online, zatímco geovozy, autobusy či lodě, umožňují přímé vzdělávání v geoparcích. „Používáme různé metody, abychom zajistili kontinuitu geoedukace pro další generace,“ vysvětluje. „Pořádáme i geosoutěže, které studenty motivují objevovat a učit se o tzv. geohéritage (= geologický rozměr přírodního a kulturního dědictví, pozn. redakce).“ Tuto práci vnímá jako intelektuální růst i smysluplný příspěvek k udržitelnosti a vzdělávání.

Hledání akademického domova v Hradci Králové

Cestu doktorky Lasisi na Univerzitu Hradec Králové provázely vytrvalost a flexibilita. O místo postdoktorandky se ucházela ještě ze Severního Kypru. „Měla jsem velkou radost, že jsem tu příležitost dostala,“ vzpomíná. „Naštěstí jsem mohla začít na dálku, protože kvůli ambasádě na Kypru byly komplikace.“

Po příjezdu do České republiky zde našla nejen pracovní příležitost, ale i podpůrné akademické prostředí. „Martina Pásková a Josef Zelenka mi pobyt v Hradci Králové velmi zpříjemnili,“ říká. „Jsou velmi vstřícní a vytvářejí motivující pracovní prostředí.“ Pocit sounáležitosti byl rozhodující, i přes jiné pracovní nabídky se rozhodla zůstat. „Práce na této univerzitě si nesmírně vážím,“ dodává.

I když čeština stále představuje výzvu, je odhodlaná udělat z Česka svůj nový domov. „Ale i když se tak stane, neznamená

to, že nebudu dál objevovat jiné země a výzkumné příležitosti.“

Z Nigérie do České republiky

Za jejím akademickým úspěchem stojí pozoruhodná osobní cesta. Lasisi začínala studiem stavebního inženýrství v Nigérii, ale práce na stavbách se brzy začala střetávat s rodinným životem. Přesun do letectví, konkrétně práce v odbavení cestujících, nečekaně změnil její směr. „Fascinovalo mě pozorovat lidi, jak cestují, období dopravních špiček, pohyb,“ vzpomíná. Tato zkušenost v ní probudila zájem o turismus.

Spolu s manželem pokračovali ve studiu v Severním Kypru, nejprve magisterským oborem marketingového managementu, později doktorským studiem turismu. Na této cestě překonávala kulturní rozdíly, vízové překážky i starost o rodinu, přičemž studovala, pracovala na univerzitě a vedla výzkumné projekty. Po ukončení studia se rodina přesunula do

Turecka za lepšími příležitostmi, následně v roce 2023 nastoupila na postdoktorandské místo na UHK a s rodinou se usadila v Brně. Přestože nyní žije daleko, Nigérie zůstává v jejím srdci.

„Občas mi chybí domov, hlavně podpora širší rodiny, ale jsem vděčná, že mám u sebe svou nejbližší rodinu. To je to, co dělá domov domovem.“

Zatímco hledá rovnováhu v turismu, daří se jí ji nacházet i v osobním životě vědkyně a matky.

Sdílet profesi i život s manželem jí tuto rovnováhu umožňuje. Jejich partnerství sahá od společného psaní článků po výchovu dětí s talentem na jazyky, jedno z nich už mluví plynule česky a s hrdostí učí češtinu i svou matku. „Ovládl to tak rychle, je to neuvěřitelné,“ směje se Lasisi. •

Dr. Taiwo Temitope Lasisi

Je postdoktorandkou na Katedře rekreologie a cestovního ruchu Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové a odbornou asistentkou na Bahçeşehir Cyprus University. Ve svém výzkumu se zaměřuje na management cestovního ruchu, udržitelnost, geoedukaci a interdisciplinární přístupy kombinující ekonomii, inovace a lidské chování.

Je autorkou více než 60 recenzovaných článků v prestižních časopisech jako *Current Issues in Tourism* nebo *Sage Open* a je členkou projektu 4GEON financovaného UNESCO. Pochází z Nigérie a v současnosti žije s rodinou v Brně, odkud mezinárodně spolupracuje na výzkumech udržitelného turismu a vzdělávání.

KAMPUS

∞ Bufet UHK ∞

Kampus Bufet UHK

Špičkové občerstvení v době snídaně, oběda i svačiny nabízí Kampus Bufet UHK na budově OSV, FIM i FF. Výběrová káva, sezónní menu i dezerty a tematické akce nejen pro studující!

www.kampusbufetuhk.cz

**„Díky didaktickým hrám začaly
vzorečky a poučky dávat smysl.“**

Lucie Pecinová, Katedra fyziky Přírodovědecké fakulty UHK

Jak v dětech vzbudit zájem o fyziku? Pomáhají didaktické hry

TEXT MATYÁŠ STRNAD, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK **FOTO** ANNA KOTKOVÁ

Na Přírodovědecké fakultě UHK pokračuje v doktorském studiu fyziky, její každodenní realitou je ale gymnázium v Chrudimi. Lucie Pecinová tam hledá způsoby, jak udělat z fyziky dobrodružství. Místo pouhého výkladu zapojuje didaktické hry a zkoumá, co skutečně funguje u mladších a starších žáků a žaček.

Sama se jako školačka fyziky obávala. Strach pomohla, jak už to tak bývá, překonat osvědčená učitelka na gymnáziu.

„Měla jsem na ni štěstí. Dokázala motivovat celou třídu, bylo vidět, že ji to samotnou baví. Díky ní začaly vzorečky a poučky dávat smysl.“

„Do Hradce Králové mě nalákal program učitelství matematiky ve spojení s fyzikou. Tady jsem pak potkala paní doktorku Michaelu Křížovou, která zásadně ovlivnila moje další směřování,“ popisuje Pecinová, učitelka fyziky a matematiky. Přestože matematika byla původně jejím hlavním zájmem, s Michaelou Křížovou se začala více zajímat právě o didaktické hry ve fyzice. Některé hry vymýšlejí společně, občas ve svých hodinách na středních školách testují hry té druhé.

Nyní Lucie Pecinová na stejném gymnáziu, kde sama studovala, učí. Přiznává, že je trochu zvláštní vrátit se do zdejšího učitelského kolektivu už coby kolegyně. „S někým jsem si hned potykala, s jinými ne. Ale je to příjemné hlavně v tom, že ty lidi znám, a když náhodou něco nevím nebo potřebuju poradit, přesně vím, za kým jít. A lidi tady jsou moc fajn, kromě toho, že to jsou výborní učitelé.“

Na Gymnáziu Josefa Ressela v Chrudimi má ráda také rozmanitost jednotlivých tříd, a přestože se to nedá vždy zobecnit, většina žáků a žaček je hodně komunikativní. „V jedné třídě jsou například šikovní, ale málo pracovití, tam je potřeba výuku opravdu intenzivně doplňovat hrami. Pak mám jednu třídu, kde učím fyziku, a ta je opravdu zlatá. Jsou trochu upovídaní, ale chápou zadání, plní si úkoly, zajímají se o látku. Ty jsem vzala i na otevřené laboratoře na UHK, které pořádá kolega, doktor Jiří Kos.“

Únikovkou na vzorečky

Tím, že se Lucie Pecinová specializuje na tvorbu výukových her, má k dispozici celou škálu nástrojů, které žákům a žačkám přibližují fyziku způsobem, jenž je jim blízký. V nedávné době přetvořila online únikovou hru.

„Je to vlastně jednoduché, děti nejdřív hledají v obrázcích skryté předměty. Když je najdou, otevře se jim úkol, typicky nějaký výpočet. Pokud se doberou správného výsledku, dostanou indicii k tomu, jak se dostat z místnosti, kde jsou, uvěznění.“

A tak, přestože fyzika není u dětí nejpobulárnější předmět, podobné aktivity dokáží zaujmout i ty, kteří o ni původně zájem neměli.

„Často je nechávám používat vlastní sešity nebo učebnice, některé děti totiž mají problém se orientovat i ve svých poznámkách. Tohle jim pomáhá. Navíc, když si při hře stěžují, že je něco těžké a ještě jsme se to neučili, nalistuju jim sešity a ukážu jim, kdy přesně jsme látku probrali,“ dodává s úsměvem.

Tahle metoda ovšem nefunguje vždy: některé hry, například Kahoot kvízy, jsou moc rychlé.

A obecně také platí, že didaktické hry jsou časově náročné.

Tedy nejen jejich aplikace v hodinách, ale i samotná jejich příprava. Ačkoliv spousta hotových materiálů už existuje, povědomí o nich je mezi vyučujícími relativně nízké. A pak také existují ti, kteří jsou ke hrám skeptičtí a mají zajeté metody, jež nechtějí měnit.

„Nemá smysl někoho do her tlačit... Nicméně mí dva kolegové, kteří na gymnáziu také učí fyziku, jsou ke hrám otevření. Když vytvořím něco nového, nechávám to volně k dispozici. Nedávno jsem jednu hru s dětmi hrála v hodině jednoho z kolegů. Navíc se některé hry dají použít i v jiných předmětech, matematice, biologii nebo chemii.“

BOX Dobble: Výborným příkladem je i stylizovaná hra Dobble s fyzikálními pojmy. Děti si díky ní lépe vštěpují veličiny se správným značením. Například vědí, že existuje nějaká „dráha“, ale spojit si ji automaticky s písmenem „s“ není jednoduché. Pomocí Dobble se to lépe trénuje.

Starší studující ve vyšších ročnících naopak někdy preferují klasickou frontální výuku s výkladem a poznámkami, aby se mohli připravit na zkoušky, kde je pochopitelně žádné hry nečekají.

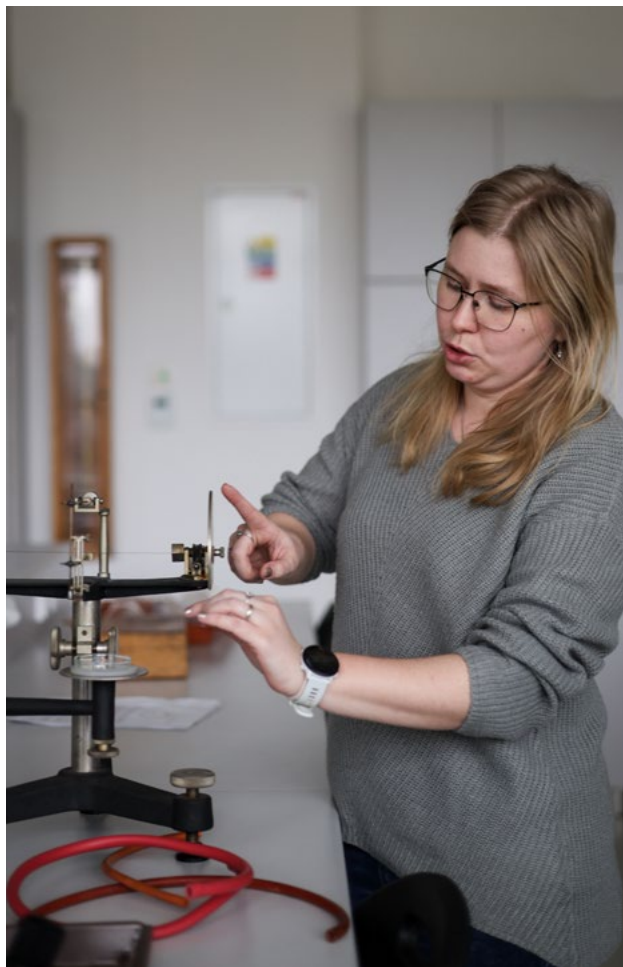
Lucie Pecinová má díky studiu doktorského programu také zkušenosti s výukou dospělých studujících. „Narážím tu poměrně často na problémy s naprostými základy, které by si lidé možná osvojili lépe, kdyby se na nižších stupních studia učili pomocí her. Sebevýkonnější kalkulačka vám neukáže, jak vyjadřovat ze vzorců, zapsat správně veličinu, použít odpovídající pojem,“ říká s povzdechem.

Doktorské studium a život

Přestože není jednoduché organizovat čas tak, aby kromě výuky na gymnáziu a doktorátu na UHK zbýval prostor i na rodinu a osobní život, Lucie Pecinová svého rozhodnutí pokračovat ve studiu nelituje. K doktorátu ji přivedla zmíněná doktorka Křížová, se kterou ji nadále baví spolupracovat a vytvářet stále nové způsoby, jak ozvláštnit výuku fyziky i jiných předmětů.

„Někdy je to náročné, když máte plný úvazek učitele, studujete doktorát a všude dojíždíte. Vždy vás doma čeká ještě ta ‚třetí směna‘, vařit, uklízet, starat se. Já mám ale velké štěstí v manželovi, který hodně věcí zastane,“

Oporu v rodině má ostatně i profesní. Její sestra a maminka jsou první testovací skupinou pro nové hry a zvládnou zastat

i roli korektorek, aby se v doprovodných materiálech neobjevovaly chyby.

Největší odměnou za práci jsou Lucii Pecinové aktivní žáci a žáčky. „Učení mě baví. To hlavní pro mě je, aby si z mé výuky děti odnesly nové poznatky. Hezký bonus představuje, když se potkáme po prázdninách na chodbě a oni se ke mně hlásí a rádi vzpomínají na společné hodiny, kdy jsme se bavili a zároveň učili,“ uzavírá s úsměvem. ●

„Politika má být tvrdá, ale také pravdivá.“ Matěj Ondřej Havel o nové funkci i působení na univerzitě

TEXT MICHAELA ŠKEŘÍKOVÁ, UHK POINT

FOTO ARCHIV MATĚJE ONDŘEJE HAVLA, TEREZA MAKOVSKÁ

Matěj Ondřej Havel vystudoval na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové rovnou dva obory: Učitelství pro střední školy v kombinaci český jazyk a dějepis a též Sbormistrovství chrámové hudby. Už v jedenácti letech se stal ředitelem Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové a dnes je poslancem Parlamentu České republiky a nově i zvoleným předsedou TOP 09. Jak ho univerzita formovala, co je podle něj nejtěžší na vedení školy a co bylo hlavním impulsem jeho vstupu do politiky?

Do politiky jste vstoupil už v roce 2017, ve svých třiceti letech. Proč?

Hlavním impulsem byly výsledky voleb v roce 2017. Spolu s kamarádem jsme cítili, že chceme podpořit strany, které pro nás byly důležité, a rozhodli jsme se zapojit aktivně, například rozdávat letáky. Na začátku jsem neměl ambice kandidovat, ale v komunálních volbách v roce 2018 jsem dostal preferenční hlasy a o dva roky později jsem v krajských volbách skončil jako první náhradník. Před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 jsem dostal nabídku stát se lídrem kandidátky za TOP 09 v rámci koalice SPOLU v našem kraji. Získali jsme čtyři mandáty a já jsem se stal poslancem. Krajský úřad poté rozhodl, že během výkonu mé veřejné funkce vypíše konkurz na mé místo ředitele školy, a do funkce tak nastoupil nový ředitel.

Jaký byl přechod z funkce ředitele školy do Poslanecké sněmovny?

Je to úplně jiná práce. Politika mě baví. Prostředí je ale odlišné. Ve škole panovala přátelská atmosféra, zatímco ve sněmovně jde o konkurenční prostředí, kde má mnoho lidí ostré lokty. Věřím ale, že i v politice je důležité být pravdivý. Politika má být tvrdá, ale také pravdivá.

Nyní jste se stal i předsedou TOP 09. Proč jste se rozhodl kandidovat na tuto pozici?

Před dvěma lety jsem se stal místopředsedou, protože mě k tomu někteří moji kolegové inspirovali. Když se letos Markéta Pekarová Adamová rozhodla nekandidovat na funkci předsedkyně, dostal jsem několik nominací a začal jsem o tom vážně uvažovat.

„Mám kolem sebe výborné místopředsedy a věřím v týmovou práci. Řídím se heslem, které mám rád. No risk, no story.“

Pojďme se podívat trochu do budoucna, pokud by někdy přišla nabídka stát se ministrem školství, přijal byste ji?

Ano, přijal. Říkám to ale s veškerou pokorou a rozhodně by také záleželo na týmu spolupracovníků, který by kolem sebe člověk měl.

Vystudoval jste učitelství češtiny, dějepisu a také sbormistrovství. Co vás vedlo ke kombinaci humanitních oborů a hudby?

Tyto obory se velmi dobře doplňují. Už na střední škole jsem věděl, že chci učit dějepis. Jako druhý obor jsem si vybral češtinu, která

mě vždy bavila. Zároveň jsem navštěvoval zkušku, kde jsem hrál na varhany, a můj učitel mě inspiroval ke studiu sbormistrovství. Všechno do sebe zapadalo a dávalo mi to smysl.

Jak vzpomínáte na svá studentská léta na Univerzitě Hradec Králové?

Vzpomínám na ně s radostí i lehkou nostalgií. Na univerzitě jsem navázal mnoho přátelství a pokaždé, když potkám někoho ze školy, je to i po těch čtrnácti letech stále velmi příjemné. Řada mých bývalých spolužáků a spolužaček z ročníku dějepisu dnes dokonce působí ve vedení škol.

A vzpomínáte i na pedagogy? Kteří vás nejvíce ovlivnili?

Bylo jich více. Rád vzpomínám na paní docentku Plánskou, která vyučovala starou literaturu. Byla náročná, ale uměla téma výborně vysvětlit. Díky ní jsem si starou literaturu zamiloval. Velký vliv měl i profesor František Musil. U jeho první zkoušky jsem neuspěl, což mě tehdy mrzelo, ale u opravné zkoušky jsme spolu vedli velmi inspirativní rozhovor. Jeho postřehy jsem později využíval i při vlastní výuce. Ovlivnili mě také profesor Bohadlo a profesor Vaniček.

Jak vás univerzita formovala profesně a osobně?

Profesně mi umožnila stát se učitelem, což byl můj dlouhodobý cíl. Osobně mě obohatili lidé, které jsem poznal, jejich charaktery a přístup k práci. Díky studiu jsem se dostal například do Francie, což byla skvělá zkušenost.

Po studiu jste začal učit a později se stal ředitelem Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové. Co vás motivovalo k ucházení se o tuto pozici?

Osm let jsem učil na Biskupském gymnáziu, kam jsem nastoupil už během studií. Poté mě kolega z Gymnázia J. K. Tyla upozornil na vypsaný konkurz.

„Věděl jsem, že bych se jednou rád stal ředitelem, protože člověk pak může školu výrazně ovlivnit a rozvíjet ji podle své vize. Napsal jsem koncepci a konkurzu jsem se zúčastnil. Nakonec jsem byl vybrán, což pro mě bylo velké překvapení. Když jsem se po letech stal poslancem, vedení školy převzal nový ředitel, ale až jednou v politice skončím, rád bych se k ředitelské práci vrátil.“

Mluvil jste o vizi a koncepci, když jste se ucházel o pozici ředitele. Tak s čím jste do toho šel a co se vám povedlo proměnit v praxi?

Je důležité mít jasnou představu o směru, kterým se chcete vydat. Realizace je však někdy

složitá. Občas narazíte na tradice bránící změnám a jindy na legislativu, s níž se musíte pečlivě seznámit. Na Tylově gymnáziu jsme například otevřeli školu veřejnosti. Začali jsme spoluorganizovat akce jako třeba Nábřeží řemeslníků, kulturní programy před školou a zároveň jsme umožnili konání svateb v prostorách gymnázia. Navázali jsme také kontakty s historiky a na gymnáziu se začaly konat prohlídky pro milovníky architektury.

Co bylo při vedení školy nejtěžší?

Možná si každý představí hlavně tu byrokracii, ale měli jsme skvělý tým, který si administrativu dělil. Pro mě osobně byly nejhorší situace, kdy se rodiče na základě neúplných informací od dětí pustili do ostré kritiky. Bylo náročné jim vysvětlit skutečný průběh událostí. Další komplikací byly stížnosti, které šly rovnou na inspekci bez rozhovoru s vedením školy a bez vysvětlení si celé situace. Inspektorů se však není třeba obávat, často poskytují metodickou pomoc a dávají užitečné rady.

Jste politik, skaut a otec čtyř dětí. Jak se vám daří plnit všechny role?

Upřímně říkám, že to není jednoduché. V týdnu jsem převážně v Praze. Moje žena je však neuvěřitelná a zvládá toho opravdu hodně. Velká část toho, že to dohromady funguje, je její zásluha. Jsme v tom spolu.

Jaké hodnoty považujete za klíčové pro úspěch?

Za nejdůležitější považuji solidaritu, toleranci a pravdivost.

A jakou radu byste dal našim studujícím, kteří hledají svou cestu?

Doporučil bych nebát se obrátit na někoho, kdo pomůže odhalit jejich talenty a přednosti. Například kariérové poradenství rozhodně není zbytečné. Testy vám mohou ukázat, v čem jste dobří a co vás může bavit. A nejdůležitější je jít tam, kam vás táhne srdce. •

Damián Bušovský získal Cenu primátorky za tvůrčí výzkum, který ovlivní výuku i kvalitu zdravotní péče

TEXT LENKA MANNOVÁ, DĚKANÁT PŘF UHK

FOTO JAKUB MISÍK

Originálním způsobem propojuje fyziku, medicínu a vzdělávání. Výsledky jeho výzkumu nacházejí uplatnění jak ve školách, tak ve zdravotnictví. Za svou disertační práci nyní Damián Bušovský z Katedry fyziky Přírodovědecké fakulty UHK získal Cenu primátorky města Hradec Králové.

Balistokardiografie. Složitě slovo označuje metodu, která umožňuje sledovat životní funkce prostřednictvím analýzy mikrovibrací lidského těla. Bez jakéhokoli zásahu do soukromí pacientů.

Damián Bušovský se dlouhodobě věnuje jejímu rozvoji a hledá cesty, jak tuto metodu smysluplně uplatnit v praxi i ve škole. Pod vedením docenta Filipa Studničky navrhl ve své disertační práci vzdělávací moduly a nové typy měřících zařízení. Ty se uplatnily nejen v hodinách fyziky, ale také při sledování vitálních funkcí novorozenců či seniorů.

Damián Bušovský se v laboratoři cítí jako doma, přesto pro něj výzkum nikdy nebyl uzavřeným světem. Vždy ho zajímalo, jak vědecké poznatky co nejlépe přenášet do

výuky a jak skrze popularizaci přispět ke zvýšení její kvality.

Jeho fyzikální talent se projevil již během studia, kdy bakalářské i navazující magisterské studium ukončil s červeným diplomem a obdržel několik děkanských i rektorských ocenění. Cena primátorky je tak pokračováním řady jeho úspěchů a uznáním za schopnost propojit vědeckou práci s praktickými přínosy pro společnost.

Jeden rozhovor, který určil směr jeho vědecké dráhy

Cesta Bušovského k balistokardiografii začala už při studiu. „V prvním ročníku navazujícího magisterského studia mě oslovili docent Studnička a doktorka Kühnová, zda bych

s nimi nechtěl spolupracovat na zpracování balistokardiografických dat,“ vzpomíná. „Toto téma má na naší univerzitě téměř dvacetiletou tradici.“

Jeho diplomová práce se tehdy věnovala aplikované diferenciální geometrii, která se později stala důležitým nástrojem pro analýzu signálů.

Nepatrné vibrace prozradí víc než přístroje v nemocnici

Balistokardiografie zachycuje drobné vibrace těla, které vypovídají o činnosti srdce i o celkovém stavu člověka.

„Umožňuje hlubší pohled do zdravotního stavu než běžné metody. Z těchto signálů lze odhadnout tepovou i dechovou frekvenci, kvalitu spánku nebo denní rytmus pacientů.“

Podle Bušovského má metoda velký potenciál zejména v medicíně a péči o seniory a seniorky.

Výsledky jeho výzkumu přirozeně pronikly i do výuky. „Je žádoucí, aby vysokoškolští vyučující přenášeli nejnovější poznatky do výuky,“ říká.

V rámci programu Aplikovaná fyzika se specializací biomedicínská technika studující prakticky zkoumají principy balistokardiografie. „V předmětu Aplikovaná balistokardiografie studující provádí různá měření, vyhodnocují data a vytvářejí vlastní skripty v prostředí MATLAB. Jednoho ze studentů jsme dokonce měřili na senzorické podložce, aby mohli metodu poznat v praxi,“ dodává.

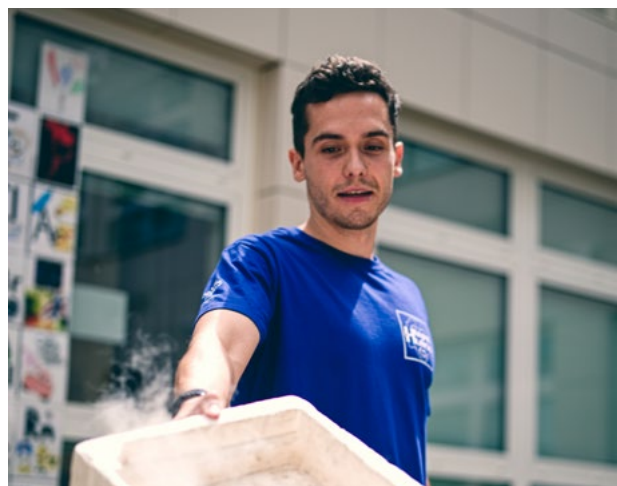
Když fyzika nachází uplatnění tam, kde jde o život

Pět let práce shrnutých v disertační práci přineslo nejen nové poznatky, ale i řešení využitelné v praxi. „Podařilo se nám zkvalitnit

péči o seniory, patentovat metodu monitoringu pohybů plodu v děloze a umožnit veterinářům kontinuálně sledovat aktivitu i vitální funkce zvířecích pacientů,“ popisuje Damián Bušovský.

Za největší přínos ale považuje právě propojení výzkumu a výuky, které se na fakultě stalo trvalou součástí.

„Cenu primátorky vnímám jako ocenění své dlouhodobé práce věnované balistokardiografii, mého přínosu ke zkvalitnění péče o seniory a snahy přiblížit toto téma studentům,“ doplňuje Bušovský.

Na otázku, co ho na fyzice stále drží, odpovídá bez váhání: „Naši studenti. Jejich nadšení a zájem mě motivují k další práci.“

Výzkum, výuka i každodenní kontakt se studujícími tvoří pro Bušovského celek, který dává jeho práci smysl. Balistokardiografie je pouze jednou z kapitol tohoto příběhu. Tou další jsou lidé, s nimiž může výzkum posouvat dál a hledat pro něj nové možnosti. Cena primátorky města Hradec Králové tak vyzdvihuje, že i fyzika může mít lidskou tvář, když se promítá do výuky i péče o druhé. ●

Open Science je aktuálně ve fázi Fénixe, který prolétl výzkumnými institucemi

TEXT LUCIE SKŘIČKOVÁ, EOSC CZ **FOTO** TEREZA MAKOVSKÁ

Výzkum v interdisciplinárním prostředí přináší řadu výzev, zejména pokud jde o dostupnost a správu dat. V rozhovoru s docentkou Hanou Tomáškovou, prorektorkou pro vědu, výzkum a transfer znalostí Univerzity Hradec Králové, jsme se bavili o tom, jak dnes funguje otevřená věda v Česku, kde naráží na největší překážky a proč je někdy správa dat větší oříšek, než by se zdálo.

Váš výzkum propojuje systémovou analýzu, procesní modelování a aplikace v různých oblastech, od zdravotnictví po průmysl. Jaké výzvy přináší práce s daty v takto interdisciplinárním kontextu?

Největší výzvou je dostupnost a sdílení dat. Často buď neexistují, nebo nejsou veřejně přístupná. V takových případech pracuji s odhady a kladu důraz hlavně na samotný model, který má ukázat princip, ne konkrétní čísla. Tam, kde jsou data k dispozici, jsou zásadní pro validaci a porovnání různých modelových přístupů. Významnou roli hrají i vizualizace – zejména notace Business Process Modeling Notation (BPMN), která pomáhá komunikovat složitost systému srozumitelně napříč rolemi.

Jak se v tomto kontextu proměňuje vnímání otevřené vědy? A co to znamená pro samotné vědce a vědkyně?

Otevřená věda změnila způsob, jakým přistupujeme k datům – dnes máme mnohem lepší možnosti přístupu i sdílení, což je obrovský posun oproti době, kdy jsem začínala. Zároveň to ale klade vyšší nároky na správu dat a celkovou organizaci výzkumu. Sama jsem si uvědomila, jak důležitý je dobře promyšlený plán správy dat. Dřív jsem data brala jako „spotřební materiál“ a později litovala, že jsem si jejich správu nedomyslela. Repozitáře dnes velmi pomáhají i při zpětném dohledání vlastních dat ve standardizované podobě. Výzvou zůstává

i sdílení, které není vždy možné, ale pokud je, jde o cenný nástroj pro ověřování a srovnání.

Při práci s procesními modely v nemocnicích i firmách sbíráte data přímo v terénu a následně je analyzujete. Jak si v takových případech poradíte s jejich omezenou dostupností nebo kvalitou?

Výhodou procesního modelování je, že může sloužit i jen pro ukázkou fungování a postupů nyní a pro porovnání, jak by to mohlo vypadat, když... To mi umožňuje využít třeba jen veřejně dostupná či sdílená data z repozitářů, nebo jen popis fungování v rámci veřejné dokumentace a nemusím žádat o povolení a správu citlivých dat. Velice často se při procesní analýze zjistí, že pro určitou část systému data zatím neexistují. Pak se data expertně odhadnou, ale zůstávají konstantou, aby neovlivňovala efektivitu procesní změny.

Ve své práci jste se zabývala modelováním dopadů Alzheimerovy choroby, které vyžaduje práci s citlivými daty. Jsou podle Vás v Česku vytvořeny podmínky pro jejich bezpečné ukládání a smysluplné využití ve výzkumu?

V tomto případě jsme naštěstí mohli vycházet z veřejně dostupných dat, konkrétně ze statistik Českého statistického úřadu a výkazů zdravotních pojišťoven. Tato data mají celorepublikovou platnost a pro modely systémové dynamiky byla ideální. Na druhou stranu,

práce s opravdu citlivými patientskými daty pro výzkumné účely byla, především v době mého doktorského studia, téměř nemožná. Neexistovaly jasné mechanismy, jak získat výjimku nebo povolení k využití těchto dat, ani infrastruktura, která by umožnila jejich bezpečné zpracování. Mnohé výzkumné záměry tak skončily ještě dříve, než začaly. Navíc by tehdy bylo potřeba investovat obrovské úsilí do samotného vyčištění a standardizace těchto dat, často větší, než si vyžadoval samotný výzkumný model.

Dnes je situace výrazně lepší. V některých oblastech, například při vývoji učících se algoritmů, už dochází k aktivnímu sdílení a anonymizaci dat, což otevírá nové možnosti. Pozoruji i změnu myšlení. Tam, kde dříve převládal individualismus a neochota ke sdílení, dnes roste důraz na hledání lepších řešení, například přesnější detekce nebo predikce, v mnoha případech právě díky otevřenému přístupu k datům.

Jak byste charakterizovala současný stav otevřené vědy na českých vysokých školách a výzkumných institucích? V čem podle Vás dochází k nejvýraznějšímu posunu a jaké oblasti stále zůstávají problematické?

„Řekla bych, že za poslední rok je stav Open Science ve fázi Fénixe, který povstal z popela a se zářivým vzhledem prolétl výzkumnými institucemi.“

Všude nechal zaseté semínko dobré myšlenky, na kterém pracujeme, přijali jsme je za své a budujeme prostředí pro „okrasnou zahrádku s budoucím stromem Open Science“. To jsem si trochu zabábila, ale opravdu vnímám výrazný pokrok v osvojení principů a ve snižování rezistence.

Co stále chybí? Uvedla bych nejistotu ve volbě vhodného repozitáře pro sdílení dat. Existuje řada doporučených, podporovaných, známých a používaných repozitářů. A právě tato

rozmanitost může být problematická. Obávám se, že pokud by ze strany státu, ministerstev, Evropské unie či dalších nadřazených subjektů došlo k necitlivému výběru nebo regulaci, mohlo by to narušit důvěru a stabilitu celé komunity.

S jakými systémovými překážkami se podle Vás výzkumníci nejčastěji setkávají při snaze sdílet svá data?

Nedostatek času dnes trápí téměř každého a je pravda, že infrastruktura i systémová podpora by mohly být vždy lepší. Na druhou stranu také slýchám, že právě tyto důvody slouží spíše jako výmluva než jako skutečná překážka. Co se v praxi skutečně osvědčuje, je podpora ze strany kompetentního člověka, někoho, kdo je klidný, vytrvalý, má hluboké znalosti a dokáže výzkumníka provést celým procesem.

Velkou roli hraje důvěra. Pokud se podaří vytvořit funkční vztah mezi výzkumníky a oddělením pro otevřenou vědu, situace se výrazně zjednoduší. Na Univerzitě Hradec Králové se to například daří paní doktorce Lence Špičanové, která tuto důvěru buduje velmi úspěšně.

Které aspekty správy výzkumných dat považujete za nejvíce podceňované?

Děkuji za otázku. Správa výzkumných dat je komplexní proces a jednotlivé aspekty do sebe často zapadají tak těsně, že je těžké je od sebe oddělit.

„Z vlastní vědecké praxe považuji za nejvíce podceňovaný, a zároveň nejvíce odkládaný aspekt standardizaci a interoperabilitu dat.“

Plány správy dat, specifikace výzkumných dat, jejich organizace a ukládání – to už dnes vědci víceméně přijímají jako součást běžné výzkumné činnosti. Ale jakmile dojde na formální úpravu dat, jejich strukturování a sladění s obecně uznávanými standardy, tak to bývá vnímáno jako zbytečná práce navíc. Přitom jsou to právě tyto kroky, které rozhodují o tom,

zda budou data opakovaně použitelná, srozumitelná i pro ostatní, a tedy i udržitelná.

Má-li jakýkoli systém fungovat, musíme do něj vkládat takové úsilí a data, která z něho potřebujeme čerpat. Jakékoli obcházení nebo polovičaté řešení podkopává celý rámec, na kterém má důvěryhodná věda stát.

Jaká byla vaše osobní zkušenost s implementací FAIR principů a jaké výzvy vnímáte v českém prostředí při jejich zavádění?

Když jsem se poprvé setkala s FAIR principy, připadalo mi to jako skvělý nápad. Okamžitě jsem přemýšlela, jaká data bych mohla díky tomu získat a jak je využít pro modelování nebo analýzy.

„Jako uživatel systému jsem byla nadšená. O to tvrdší náraz přišel ve chvíli, kdy jsem se ocitla v roli poskytovatele dat. Teprve tehdy jsem pochopila komplexnost a nezbytnost některých nepopulárních kroků procesu.“

Za výzvu jsem si definovala nastavení podmínek, pomocných kroků a podpory přesně

definující proces tak, aby se nedal „vošvejkovat“. My Češi jsem mistři v hledání klíčků, obcházení a zlehčování si práce. Proto je v rámci komplexního fungování potřeba precizně dodržovat principy a implementovat je v té nejčistší možné podobě.

Pokud byste měla doporučit jedno konkrétní opatření, kterým by výzkumná instituce mohla výrazně podpořit rozvoj otevřené vědy, co by to bylo?

To je velmi důležitá otázka. Moje odpověď možná nebude nijak převratná, ale myslím, že automatizace by v současnosti přinesla největší praktický dopad. Víím, jak rozmanitá a složitá jsou data, formáty a datové struktury, a to často už jen v rámci jednoho oboru, natož napříč obory. Ale právě v tom je síla automatizace. Dokáže výrazně zjednodušit rutinní a neoblíbené části procesů, které jsou zpočátku často vnímány jako zbytečné administrativní zatížení.

Každý krok, který usnadní vstup do systému, ať už jde o vyplnění metadat, výběr repozitáře nebo validaci dat, snižuje odpor vůči celému konceptu otevřené vědy. A jakmile se přestane „žehrat“ na drobnosti, uvolní se prostor pro pozitivní přijetí celého systému. •

Rozhovor původně vyšel na webu EOSC.CZ.

doc. Ing. Hana Tomášková, Ph.D.

Je prorektorkou Univerzity Hradec Králové pro vědu, výzkum a transfer znalostí a působí jako docentka na Fakultě informatiky a managementu, kde vyučuje Objektové modelování, operační výzkum, procesní modelování, systémové myšlení a další předměty. Vystudovala informatiku na UHK, kde rovněž získala doktorát v oboru informační

a znalostní management a v roce 2014 se habilitovala prací zaměřenou na modelování a simulaci diskretních systémů. Ve své vědecké činnosti se zaměřuje na systémovou analýzu, procesní modelování či dynamiku v oblasti energetiky a zdravotnictví. Je autorkou více než 90 odborných publikací a aktivně působí také v soukromém sektoru.

„Hudba musí být upřímná.“ Jak absolventka UHK Adusha dobývá sociální sítě

TEXT MICHAELA ŠKEŘÍKOVÁ, UHK POINT

FOTO ARCHIV ADÉLY ŘEZÁČOVÉ

Na Univerzitě Hradec Králové vystudovala Sociální patologii a prevenci. Už během studií se probojovala do finále soutěže Česko Slovensko má talent. Dnes Adéla Řezáčová alias Adusha sklízí úspěchy na sociálních sítích, kde její autorská tvorba zasahuje tisíce lidí a sbírá miliony zhlédnutí. Jak se jí podařilo propojit studium s hudební kariérou a co ji inspiruje?

Vždycky ji přitahovala, jak sama říká, těžká až temná témata. Ve své hudbě zpívá o domácím násilí, vystudovala obor, který se zákoutími lidské duše zabývá napřímo...

Přitom možností a talentů měla výrazně víc, vzali ji hned na několik oborů. „Pro Univerzitu Hradec Králové jsem se rozhodla už během dnů otevřených dveří. Hned mě to město i samotná univerzita přesvědčily, že právě sem patřím.

Hlásila jsem se tehdy ještě na španělštinu a archeologii, na všechny obory jsem se dostala, ale chtěla jsem něco, co se blíží kriminalistice. Zároveň mě přitahovala temná témata... a upřímně, na psychologii jsem si úplně nevěřila. Tak jsem si vybrala sociální patologii a prevenci a bylo to nejlepší rozhodnutí. Ten obor jsem si zamilovala,“ popisuje.

Skládáte vlastní písničky a píšete vlastní texty, často právě o těžkých tématech, jako je třeba domácí násilí nebo vnitřní nejistota. Proč vás to láká?

Ráda píšu o věcech, o kterých se moc nemluví. Každý druhý zpívá o lásce a je to v pořádku, ale mě spíš lákají ty stinnější stránky lidské psychiky. Každý máme dny, kdy se necítíme dobře, a já o tom chci mluvit skrze hudbu. Myslím si, že to může někomu pomoci nebo ho alespoň ujistit, že v tom opravdu není sám.

„Zároveň tím, že jsem tady na UHK studovala Sociální patologii a prevenci, jsem se o takových věcech učila, a čím víc jsem se ve svém oboru vzdělávala, tím víc jsem měla materiálu pro svoje skládání“

Upřímně ale úplně nejvíc čerpám ze života, a to ať už z vlastních zkušeností, nebo ze situací, které prožívají lidé kolem mě.

Takže velkou část inspirace pro skládání svých písní berete ze svého okolí?

Ano, je to tak, ne vždycky je to ovšem stoprocentně podle reality. Někdy příběh trošku upravím, ale snažím se skládat písně tak, aby lidem pomohly, aby když si je poslechnou, se ujistili, že v tom nejsou sami. Například píseň E.T. je jedna z těch, která mi mluví z duše.

Dáte nám malou ukázkou textu?

„E.T. volá domů. Nevím kam a nevím komu. Ale, Houstone, máme problém. To nebude dobré.“ Ta písnička vystihuje pocit ztracenosti, jako kdyby byl člověk cizincem ve vlastním světě. A myslím, že tenhle pocit někdy zažije úplně každý.

Vzpomenete si, kdy vás vůbec napadlo, že začnete skládat vlastní písně?

Začala jsem psát už jako malá, ale to byly spíše básničky a podle toho to také vypadalo. První

písničku jsem složila asi ve dvanácti nebo třinácti, ale taková první smysluplná přišla v šestnácti. Odvahu začít svoje písně šířit mezi lidi, tak tu jsem našla až ve dvaceti.

Ve dvaceti jste už byla na univerzitě. Cítala jste se tu tak bezpečně, že jste začala svoji tvorbu sdílet veřejně?

Ano, rozhodně. Měla jsem kolem sebe lidi, kteří se aktivně zajímali o to, co dělám. Založila jsem si hudební Instagram a začala pod jménem Adusha vydávat svoje první písničky. Velký zlom pro mě ale přišel i díky tomu, že jsem během studia mohla dvakrát vycestovat do zahraničí a zkusila si tam na nějakou dobu žít. Půl roku na Erasmu v Madridu a čtvrt roku na pracovní stáži v korejském Soulu. To mi doslova změnilo život. Najednou jsem byla odkázaná sama na sebe, musela jsem si se vším poradit, a to mě neskutečně posílilo. Právě tam jsem získala tolik potřebné sebevědomí, bez něhož se člověk jen těžko odhodlá ukázat světu kus sebe na sociálních sítích.

Na UHK jste vystupovala i na veletrhu pracovních příležitostí JobStart v rámci Talent stage. Jaké to bylo?

Bylo to jedno z mých prvních větších vystoupení, zpívala jsem tady asi třicet minut. Měla jsem velkou trému, ale zároveň jsem věděla, že mě podporují moji spolužáci, kteří se na mě přišli podívat. Bylo to skvělé a ráda na to vzpomínám.

Sociální patologii a prevenci jste na UHK dostudovala, věnovala jste se této práci vůbec, nebo ji hudební kariéra odsunula na vedlejší a zatím odstavnou kolej?

Naplnlo jsem se tomu ještě nevěnovala, protože zatím studuji magisterské studium v Olomouci, ale mám za sebou půl roku praxe v psychiatrické nemocnici, takže se v tom odvětví trochu pohybuji. Pokud mi nevyjde hudební kariéra na plný úvazek, tak bych chtěla být psychoterapeutkou, což teď studuju, ale hudba by pro mě byla primárnější.

Co vás během studia na UHK nejvíc překvapilo, na co vzpomínáte?

Jak je UHK rozmanitá, co se týče pracovních příležitostí, erasmů, stipendií, studentských akcí a klubů – prostě za mě top škola. Studium mi dalo kamarády, vhléd do praxe, kterou chci dělat, změnilo mi i pohled na sebe, díky tomu vývoji na vysoké škole jsem se dost naučila i sama o sobě, dalo mi to víc sebevědomí a sebe-důvěry. A příležitosti zažít skvělé věci...

Vaše písničky mají aktuálně na sociálních sítích milionová zhlédnutí. Pamatujete si moment, kdy vám došlo, že to, co tvoříte, má opravdu smysl?

Ten moment přichází vždy ve chvíli, kdy mi někdo pošle osobní zprávu, v níž mi napíše, že mu moje písnička pomohla v těžké životní situaci a že si z ní vzal inspiraci. Jednou mi napsal jeden učitel, že v rámci nějaké hodiny měli debatu na téma inspirativní umělci a moje tvorba tam zazněla jak od holčičky ze základky, tak

od studentky z vysoké školy. A já si říkám, že si jenom píšu písničky na papír... a pak se moje tvorba stane tématem školní diskuze na téma inspirace. To je pro mě ta největší odměna. Čísla jsou sice krásná, ale nenahradí ten pocit, že moje písničky opravdu někomu pomáhají.

Pojďme se ještě podívat zpět do roku 2023. V tomto roce jste dělala státnice a zároveň se probojovala až do finále soutěže Česko Slovensko má talent. Jak se to dalo zvládnout?

Bylo to náročné, ale zároveň tím, že mě čekaly, a teď to myslím v uvozovkách, jenom státnice, tak se to dalo zvládnout. Zkoušky jsem úspěšně dokončila v červnu, to ze mě spadl velký stres a asi tři týdny nato jsem šla do Talentu, kde jsem se probojovala až do finále. Byla to taková dvojí euforie.

Co vám účast ve finále této soutěže dala? Změnil se nějak váš pohled na hudbu nebo samu sebe?

Určitě mě to hodně změnilo. Na začátku to pro mě byl silný zážitek, protože nejdřív přišla velká vlna podpory od přátel a blízkých, ale pak kritika od lidí, které jsem vůbec neznala, a to bylo hodně náročné. Postupem času jsem si ale začala uvědomovat, že se nemůžu nechat ovlivňovat tím, co si o mně myslí ostatní. A tak přistupuju i ke své hudbě. Pokud bych se totiž nechala ovlivnit tím, co ode mě očekávají ostatní, ztratilo by to autenticitu a já chci být upřímná, jak k sobě, tak i ke své hudbě.

Když mi někdo řekne, ať napíšu pozitivní písničku, tak já ji klidně napíšu, ale až ve chvíli, kdy to budu skutečně cítit. Jinak by to nebylo opravdové.

A takhle to mám i ve svém životě, hlavně se chci řídit tím, co cítím já. ●

{ } Univerzita Hradec Králové

Společenský večer UHK 2025

OCENĚNÍ

Rektor ocenil osobnosti univerzity za jejich dlouhodobý přínos i mimořádné výsledky

TEXT ANNA KOTKOVÁ, ODDĚLENÍ PROPAGACE A KOMUNIKACE UHK

FOTO JAN DRAŠNAR, LEA KODRLOVÁ

Společenský večer Univerzity Hradec Králové se i tentokrát konal k příležitosti Dne boje za svobodu a demokracii a Mezinárodního dne studentstva 13. listopadu 2025. V průběhu večera ocenil rektor UHK Jan Kříž akademiky a akademičky, absolventa i studující.

Společenský večer se netradičně uskutečnil v prostorách kina Bio Central, kam zavítalo bezmála tři sta padesát hostů z řad akademické obce a partnerů univerzity. Rektor Jan Kříž ocenil osobnosti univerzity, které svými výsledky, nasazením a dlouhodobou činností přispívají k rozvoji univerzity, šíření jejího dobrého jména a k posilování vazeb mezi vědou, vzděláváním, uměním a společností. Ocenění převzali osobnosti napříč všemi fakultami. Atmosféru večera dokreslily tóny kapely Jazz Police, která jako doprovod zahrála aranže známých melodií.

A portrait of Samuel Amponsah Odei, Ph.D., a Black man with a beard, wearing a dark blue V-neck sweater over a white collared shirt. He is standing against a background of large blue and white geometric shapes. The sweater has a small 'GANT' logo on the left chest.

Cena rektora za vědecko-výzkumnou činnost

Samuel Amponsah Odei, Ph.D.

Působí na **Katedře ekonomie Fakulty informatiky a managementu UHK**, kde se věnuje výzkumu inovací, hospodářského růstu a environmentální udržitelnosti. Jeho odbornost pokrývá především analýzu vztahů mezi politickou nestabilitou, institucionálními podmínkami a produktovými inovacemi na úrovni firem. Vystudoval ekonomii a rozvojová studia v Ghaně, Olomouci a Pardubicích. Před nástupem na UHK působil dva roky jako vyučující na

Chiang Mai University v Thajsku. Pravidelně vystupuje jako zvaný řečník na mezinárodních konferencích v Africe a Asii.

Nominován za vynikající vědecké výsledky v oblasti ekonomie inovací a udržitelného růstu, publikované v prestižních mezinárodních časopisech s vysokým impakt faktorem, a za významný přínos k mezinárodnímu renomé FIM UHK.

A portrait of a man with short dark hair and glasses, wearing a teal polo shirt, standing in a laboratory. In the background, there are orange storage cabinets, shelves with brown bottles, and laboratory equipment. A yellow banner is overlaid on the lower part of the image.**Cena rektora za vědecko-výzkumnou činnost****doc. Ing. Miroslav Lída, Ph.D.**

Působí na **Katedře chemie Přírodovědecké fakulty UHK**, kde se specializuje na analytickou chemii, zejména na metabolomickou a lipidomickou analýzu. Absolvoval doktorské studium na Univerzitě Pardubice a působil také v Belgii ve vědeckém týmu profesora Pata Sadry. Od roku 2017 je akademickým pracovníkem UHK a od roku 2019 docentem analytické chemie.

Miroslav Lída je uznávaným odborníkem v oblasti analytické chemie, jehož výzkum přináší významné poznatky pro biomedicínu. Svými publikacemi v prestižních časopisech a vedením mladých vědců a vědkyň významně posiluje vědeckou prestiž Přírodovědecké fakulty UHK.

A portrait of a woman with long brown hair, smiling, wearing a white blazer over a red top. She is standing in a laboratory with various equipment and glassware in the background.**Cena rektora za vědecko-výzkumnou činnost****Mgr. Annamária Halečková, Ph.D.**

Působí na **Katedře chemie Přírodovědecké fakulty UHK**, kde se věnuje výzkumu nových látek s potenciálem v léčbě Alzheimerovy nemoci. Vystudovala chemii na Univerzitě Pavla Jozefa Šafárika v Košicích a v rámci doktorského studia absolvovala zahraniční stáže na Univerzitě v Ženevě a na Stockholmské univerzitě.

Nominována za výjimečné vědecké výsledky dosažené již během doktorského studia, které vyústily v publikaci osmi odborných prací v impaktovaných časopisech, z nichž tři jsou v nejvyšším decilu oboru. Významně se podílí na řešení projektů GA ČR, AZV, interní grantové agentury UHK a zároveň úspěšně vedla vlastní projekt specifického výzkumu.

Cena rektora za mimořádný umělecký nebo sportovní počín

doc. Jaroslava Severová, ak. mal.

Působí na Pedagogické fakultě UHK, na Katedře výtvarné kultury a textilní tvorby. Vystudovala Akademii výtvarných umění v Praze, kde byla v roce 1995 jmenována docentkou. V letech 1992–2008 vyučovala na Institutu výtvarné tvorby Fakulty architektury ČVUT a od roku 2005 působí na UHK. Je autorkou bohatého tvůrčího portfolia zahrnujícího malbu, prostorové objekty, návrhy architektonických prvků, fotografii i digitální

grafiku a počítačový tisk. Vedla a garantovala řadu kurzů zaměřených na grafickou a intermediální tvorbu.

Nominována za významný přínos české grafické tvorbě a propojení tradičních a digitálních technik. Její samostatná výstava **Zdrojový kód** představila dialog mezi ranými a současnými pracemi a byla podpořena Ministerstvem kultury ČR a Statutárním městem Hradec Králové.

**Cena rektora za vzdělávání, dlouhodobou
vzdělávací činnost nebo inovaci ve vzdělávání**

Mgr. Jiří Haviger, Ph.D.

Působí na **Fakultě informatiky a managementu UHK**, na **Katedře informatiky a kvantitativních metod**. Vystudoval učitelství matematiky a deskriptivní geometrie na MFF UK a doktorát získal na Pedagogické fakultě UHK v oboru ICT ve vzdělávání. Od roku 2005 vyučuje matematiku, statistiku a metodologii výzkumu. Má zkušenosti i ze středního školství a podílel se na řadě výzkumných projektů GA ČR a ESF. Je autorem výukových materiálů a e-learningových kurzů využívaných napříč fakultou. V roce 2024 získal titul „Učitel roku“.

Nominován za dlouhodobý přínos ve výuce matematiky a statistiky, tvorbu kvalitních výukových materiálů a inovativní přístup k e-learningu. Jeho kurzy a audiovizuální obsah výrazně usnadňují pochopení obtížných témat. Díky odbornosti v metodologii výzkumu podporuje studenty i akademiky napříč obory. Jeho kurzy a přístup k výuce jsou oceňovány zpětnou vazbou studentů, kteří jej označují za „matematického boha“ a „profesionála, který vymyslel matematiku“.

Cena rektora za činnost pro občanskou společnost nebo za šíření dobrého jména UHK

doc. PhDr. Radomír Tichý, Ph.D.

Působí na Katedře archeologie na Filozofické fakultě UHK. Je zakladatelem Archeoparku pravěku ve Všestarech, který je jedinečnou platformou pro výzkum i veřejnou prezentaci výsledků archeologického bádání. Věnuje se především experimentální archeologii a námořním výpravám s dlabanými čluny (výpravy Monoxylon).

Nominován za významný přínos k dobrému jménu Univerzity Hradec Králové propojením vědecké, pedagogické a popularizační činnosti. Díky projektům Monoxylon prezentuje UHK nejen v České republice, ale i v zahraničí. Archeologii představuje a zpřístupňuje veřejnosti a ukazuje, že věda může být inspirativní i pro širokou společnost. Jeho aktivity mají značný ohlas, čímž významně posiluje prestiž univerzity a její viditelnost v mediálním prostoru.

Cena rektora za činnost pro občanskou společnost nebo za šíření dobrého jména UHK

Kateřina Hakenová

Studentka **Pedagogické fakulty UHK** studijního programu Učitelství pro 1. stupeň základních škol. Je autorkou dětské knihy *Haló, tady pohádka*, která si získala srdce čtenářů svou laskavostí, hravostí a originálním příběhem. Kniha je určena dětem v mateřské škole a na 1. stupni základní školy. Kateřina svou tvorbou podporuje čtenářství u dětí a přibližuje jim svět fantazie i důležitá témata srozumitelnou formou. Kromě literární činnosti se aktivně věnuje sdílení inspirace prostřednictvím svého populárního instagramového profilu, kde

oslovuje široké publikum a motivuje rodiny i děti k lásce ke knihám.

Nominována za podporu dětského čtenářství u nejmladších čtenářů prostřednictvím své knihy *Haló, tady pohádka*. Kateřina Hakenová propojuje literární tvorbu s moderními komunikačními nástroji, inspiruje děti i jejich rodiče k objevování světa knih a ukazuje, že vzdělávání a kreativita mohou jít ruku v ruce. Knihu nejen napsala, ale také ilustrovala.

A middle-aged man with a grey beard and hair, wearing a grey jacket over a light-colored shirt and an orange safety vest, stands in an archaeological excavation site. The background shows a large, deep, brown earthen pit under an overcast sky.

**Cena rektora za rozvoj univerzitního zázemí,
služeb či podpůrných činností pro univerzitu**

Mgr. Ladislav Rytíř

Působí na Katedře archeologie Filozofické fakulty UHK jako vedoucí Centra terénní archeologie. Po studiu archeologie na Západočeské univerzitě v Plzni získal zkušenosti na Univerzitě Palackého v Olomouci, v Archeologickém centru Olomouc a ve společnosti Archeo Pro o.p.s. Specializuje se na archeologii konfliktů, zejména období třicetileté války, metodiku záchranných archeologických výzkumů a ochranu kulturního dědictví. Organizuje terénní projekty východních Čech, podílí se na mezinárodních výzkumech a popularizačních aktivitách.

Nominován za rozvoj univerzitního terénního zázemí a odborné praxe prostřednictvím koordinace rozsáhlých záchranných archeologických výzkumů. Jeho vedení projektů umožňuje efektivní využití kapacit, infrastruktury i týmů a zajišťuje začleňování studentů do reálných výzkumných aktivit. Díky jeho činnosti univerzita posiluje svou praktickou odbornost, regionální spolupráci a reputaci v oblasti archeologie.

A full-page photograph of Ing. Pavel Šubrt, a middle-aged man with short brown hair, smiling at the camera. He is wearing a dark blue, long-sleeved button-down shirt with a subtle pattern. He is standing on a staircase, with his right hand resting on a wooden handrail. The background is a plain, light-colored wall.

**Cena rektora za rozvoj univerzitního zázemí,
služeb či podpůrných činností pro univerzitu**

Ing. Pavel Šubrt

Působí na **Pedagogické fakultě UHK** od roku 2021 jako vedoucí Referátu řízení projektů. Ve své činnosti mimo jiné těží ze zkušeností, které získal během svého působení na Magistrátu města Hradec Králové, ale zejména na Odboru regionálního rozvoje, grantů a dotací Královéhradeckého kraje. V roce 2024 byl vedením fakulty pověřen dohledem nad realizací rekonstrukce památkově chráněné historické

budovy „C“. Zajišťoval koordinaci všech činností spojených s rekonstrukcí, vybavením objektu mobiliářem a následným přesunem kateder a děkanátu.

Nominován za mimořádné nasazení při koordinaci a realizaci rekonstrukce památkově chráněné budovy „C“ Pedagogické fakulty UHK.

Absolventská osobnost

Ing. Vladimír Kovář, Ph.D.

Je zakladatelem a předsedou představenstva společnosti Unicorn, a tím i významnou osobností českého a evropského softwarového průmyslu. Vystudoval matematické inženýrství na ČVUT a v roce 2011 dokončil doktorát v oboru Informační a znalostní management na Fakultě informatiky a managementu UHK. Svými vizionářskými projekty přispěl k modernizaci klíčových odvětví, jako jsou bankovníctví, energetika, výroba, maloobchod

či zdravotnictví na lokálním i mezinárodním trhu. Současně se dlouhodobě věnuje vzdělávání a výzkumu – důkazem je spolupráce Unicornu s FIM UHK v oblasti výuky a praktických projektů.

Nominován za mimořádný přínos českému a evropskému softwarovému průmyslu, podporu vzdělávání a dlouhodobou spolupráci s FIM UHK v oblasti výzkumu a inovací.

Pedagogická fakulta vyzdvihla výjimečné vyučující i studující

TEXT ŽANETA KÁNSKÁ, DĚKANÁT PDF UHK

FOTO MATYÁŠ PERNECKÝ, JAN PATKA, JAKUB ANTONÍN

V týdnu od 24. do 28. března 2025 se na Pedagogické fakultě uskutečnil již 31. ročník tradičních Pedagogických dnů. 3. prosince se pak konal Slavnostní večer fakulty. Na obou událostech fakulta ocenila práci výjimečných vyučujících i studujících.

Pestrý program březnových Pedagogických dnů nabídl odborné přednášky, semináře, workshopy a konference, ale také kulturní akce, divadelní a hudební vystoupení, výstavy a prezentace studentských prací. Výroční ceny FAMOS 2024 vyzdvihly významné pedagogické osobnosti.

První oceněnou se v kategorii 1. stupeň základní školy stala Mgr. Monika Venclová, která vyučuje na ZŠ Úprkova. Patří k dlouholetým spolupracovnicím Ústavu primární, preprimární a speciální pedagogiky. Studujícím ukazuje, jak pracovat individuálně i jak aktivně zapojit celou třídu do výuky a mít přirozenou autoritu. Výuku propojuje s IT technologiemi. Realizuje aktivity nad rámec vyučování – například pořádá sobotní výlety na kolech pro celé rodiny.

V kategorii 2. stupeň základní školy byla oceněna Mgr. Karla Kozáková ze Základní školy Hradec Králové, třída SNP, která dlouhodobě spolupracuje s Pedagogickou fakultou UHK. Je to pedagožka, jež se zajímá o nové trendy ve výtvarné výchově, přistupuje k výtvarné práci tvořivě a nebojí se experimentovat. Představuje skvělý příklad kvalitní praxe pro budoucí výtvarné pedagogy. Pečlivě a zodpovědně pracuje se studenty a studentkami, jejich výstupy ve výtvarné výchově důkladně reflektuje a poskytuje jim podnětnou zpětnou vazbu vycházející z jejich odborných znalostí i z dlouholeté pedagogické praxe. Žáci na základní škole i naši studenti pedagogické praxe si chválí její empatický a respektující přístup, její otevřenost a upřímnost. Paní Mgr. Kozáková spolupracuje s Pedagogickou fakultou UHK nejen

OCENĚNÍ

v rámci pedagogických praxí, ale i v dalších projektových aktivitách, jako je například tandemová výuka.

Za oblast středních škol si cenu FAMOS odnesla Mgr. Jarmila Šulcová, zkušená učitelka německého jazyka a dějepisu na SPŠ, SOŠ a SOU Hradební v Hradci Králové, kde mnoho let předává své odborné znalosti a nadšení pro vzdělávání. Dlouhodobě se věnuje přípravě budoucích učitelů, kterým poskytuje cennou podporu při jejich profesních začátcích. Její přístup k výuce je postaven na odbornosti, vstřícnosti a podpoře individuálních potřeb studentů. Jako fakultní učitelka významně přispívá k rozvoji nové generace pedagogů a pedagožek a při pedagogických praxích pomáhá studujícím nejen rozvíjet jejich didaktické schopnosti, ale také získat sebevědomí pro jejich budoucí kariéru.

Poslední kategorii představovala cena v rámci neučitelské praxe, tou byl oceněn PhDr. Erich

Stündl, koordinátor prevence kriminality na MÚ ve Svitavách. Odborník v oblasti sociální pedagogiky a sociální prevence, který dlouhodobě spolupracuje s Pedagogickou fakultou UHK. Věnuje se výuce, vedení bakalářských a diplomových prací a koordinaci studentských praxí v rámci Ústavu sociálních studií. Jako předseda správní rady organizace Bonanza z.ú. vytváří systémy práce s dětmi a dospívajícími čelícími problémovému chování. Je spoluzakladatelem Střediska výchovné péče ALFA a autorem metodik pro práci s dětmi. Aktivně se podílí na tvorbě programů prevence a podporuje legislativní iniciativy pro zakotvení sociálního pedagoga ve školách.

Dne 3. prosince se akademičtí pracovníci, zaměstnanci, jejich blízcí i přátelé Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové setkali na

tradičním Slavnostním večeru fakulty. Letos se událost odehrávala v prostoru Labyrintu Divadla Drak. Na slavnostním ceremoniálu byly oceněny dvě studentky, jejichž práce dlouhodobě vykazují mimořádnou kvalitu i osobitý tvůrčí přístup.

První oceněnou byla **Bc. Apolena Sochůrková**, studentka navazujícího magisterského programu Učitelství pro ZUŠ – hra na nástroj a sólový zpěv. Apolena Sochůrková patří mezi vynikající studentky Hudební katedry. V průběhu bakalářského i magisterského studia se zapojovala do koncertní činnosti katedry. Své klavírní dovednosti si opakovaně zdokonalovala na zahraničních interpretačních kurzech, jejichž pořadatelem byla Krakovská hudební akademie. Na stejném místě absolvovala v loňském roce půlroční studijní pobyt ve třídě dr. hab. Mariana Sobuly. Po celou dobu studia úspěšně reprezentovala UHK na mnoha celostátních i mezinárodních interpretačních soutěžích. V roce 2025 bylo jejím nejvýraznějším úspěchem získání čestného uznání na Mezinárodní soutěži v hudební interpretaci v kategorii hra na klavír, kterou uspořádala Jan Długosz University in Częstochowa v Polsku. V téže roce úspěšně provedla jako sólistka s Filharmonií Hradec Králové Varšavským

koncertem. Její výkon zazněl na Slavnostním koncertě v rámci Pedagogických dnů.

Druhou oceněnou se stala **Eliška Pilmajerová**. Eliška Pilmajerová je studentkou programu Grafická a intermediální tvorba. V letním semestru 2025 zaznamenala mimořádný úspěch v prestižní celostátní soutěži Grafika roku 2024, kde byla za své dílo *Vrstvy* oceněna hlavní Studentskou cenou v kategorii Cena za serigrafii. Porota ocenila její invenční způsob grafického přepisu, promyšlenou práci s barevnou škálou a výmluvné ztvárnění tématu. Ve svém díle se zaměřila na techniku sítotisku, při níž experimentovala s možnostmi vyvolávání obrazu do síta. Prostřednictvím tisku usiluje o zachycení krajky a o uchování vzpomínek spojených s materiálem, přičemž proměňuje pomíjivý vztah v trvalý obraz nesoucí vizuální i významovou hodnotu.

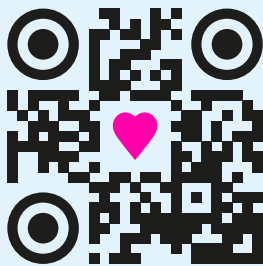
Závěr večera patřil slavnostnímu předání jmenovacího dekretu. Doc. Marie Hubálovská jej převzala při příležitosti svého nástupu do funkce vedoucí Katedry techniky a informatiky. Tento okamžik dodal celému setkání důstojnou tečku a současně připomněl význam osobností, které svým odborným vedením formují další směřování fakulty. ●

HELP ZONE UHK

***Hledáte pomoc?
Jsme tu pro vás!***

***Každý se může ocitnout
v náročné životní situaci.
Nezůstávejte na to sami!***

#helpzone #wellbeing
#uhkpodporuje

Cenu děkana FF za vynikající vzdělávací činnost získala Petra Vodová

TEXT A FOTO KAROLÍNA ČÍŽKOVÁ, DĚKANÁT FF UHK

Při slavnostních promócích a imatrikulacích FF UHK byla již podruhé udělena Cena děkana za vynikající vzdělávací činnost. Ocenění si převzala Mgr. Petra Vodová, Ph.D. za dlouhodobý přínos ve výuce, inspirativní přístup ke studentům a za aktivní zapojení do rozvoje vzdělávacích programů fakulty.

Cena děkana byla na Filozofické fakultě UHK zavedena v roce 2024 a je určena pro akademické pracovníky, kteří se výrazným způsobem zasazují o rozvoj kvality výuky a pedagogické činnosti. Ocenění reflektuje nejen odborné znalosti a didaktické schopnosti, ale také schopnost předávat studentům nadšení pro obor a motivovat je k samostatnému myšlení. Prvním držitelem této ceny se stal v roce 2024 doktor Miroslav Joukl z Katedry sociologie.

Loni cenu převzala doktorka Petra Vodová, která působí na Katedře politologie. Její výuka je založena na otevřeném přístupu ke studentům, důrazu na praktické uplatnění získaných znalostí a na hledání nových cest, jak výuku obohatit.

„Není žádným tajemstvím, že někteří akademici přednášejí neradi. Považují to za činnost, jež je odvádí od vědecké práce. A pak máte Petru Vodovou, která ke konci semestru přijde s úsměvem a nadšením a řekne: ‚Chtěla bych učit nový kurz, jmenoval by se Politologie zážitkem.‘ V takový moment nemůžete nesouhlasit a obdivujete její energii a nápaditost. Když pak u státnic slyšíte studentku, jak s jistotou odpovídá na otázky a dodává: ‚To jsme tehdy projednávali s doktorkou Vodovou na semináři,‘ víte, že její výuka má smysl. A když slyšíte absolventa říkat: ‚Byla jste vždy milá a laskavá. Vážím si toho,‘ pochopíte, proč si cenu skutečně zaslouží,“ uvedl o akademičce vedoucí Katedry politologie Milan Hruběš. ●

Na FIM vyhlašovali Učitele a Studenta roku

TEXT ZUZANA DOSTÁLOVÁ, DĚKANÁT FIM UHK **FOTO** ŠIMON CERMAN

Ceny pro excelentní vyučující i studující předávali první prosincový čtvrtek i na Fakultě informatiky a managementu.

Děkanka Petra Marešová předala putovní pohár spolu s titulem Učitel roku 2025 Ing. Patriku Urbaníkovi, který je lektorem a současně studentem Ph.D. na Katedře informačních technologií a svou pedagogickou činnost propojuje s aktivním výzkumem. Je autorem a spoluautorem řady odborných publikací a členem projektů, například studie „Design of the Smart City Domain Concept in the Czech Republic“, jež přispívá k rozvoji konceptu chytrých měst a reflektuje aktuální výzvy v oblasti IT i společenského rozvoje.

Současně fakulta již podruhé ocenila i Studenta roku, a to Bc. Petra Valteru, studenta 1. ročníku navazujícího magisterského programu Informační management, který dlouhodobě prokazuje výjimečnou kombinaci kvalitního studijního výkonu, aktivního zapojení do života fakulty a výrazného přínosu akademické komunitě. •

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

A portrait of Stanislav Michka, a man with short brown hair and a goatee, wearing a grey blazer over a light blue striped shirt. He is standing outdoors with green foliage in the background.

Novým docentem v oboru pedagogika se stal Stanislav Michka

TEXT ŽANETA KÁNSKÁ, DĚKANÁT PDF UHK

FOTO ARCHIV STANISLAVA MICHKA

Vědecká rada Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy doporučila udělit Ing. et Bc. Stanislavu Michkovi, Ph.D., vědecký titul docent v oboru pedagogika. V habilitační práci se věnoval vývoji a současnosti evaluace učitelů na základních školách v České republice. Jmenování docentem nabylo účinnosti k 1. dubnu 2025.

Stanislav Michka působí ve školství více než dvacet let. Od studia oboru Ekonomika a řízení elektrotechniky a energetiky na Fakultě elektrotechnické Českého vysokého učení technického v Praze přes studium Učitelství odborných předmětů, také na ČVUT, po doktorské studium na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Rovněž působil v Národním ústavu odborného vzdělávání, kde zastupoval Českou republiku v Evropské síti pro zajišťování kvality v odborném vzdělávání. Zkušenosti z mezinárodního prostředí a projektů zúročil v národním projektu na

podporu autoevaluace škol „Cesta ke kvalitě (Autoevaluace – Vytváření systému a podpora škol v oblasti vlastního hodnocení)“.

Na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové působí od roku 2012, kde se zaměřuje zejména na výuku školského managementu, evaluace, souvisejících témat a řešení dílčích výzkumných či rozvojových projektů.

První habilitační řízení v oboru Filozofie úspěšně dokončil Hynek Janoušek

TEXT LENKA KAŠPAROVÁ, VĚDA A VÝZKUM FF UHK

FOTO BARBORA BORŮVKOVÁ

Rector Univerzity Hradec Králové jmenoval k 9. červnu 2025 historicky prvního docenta v oboru Filozofie, který se habilitoval na Filozofické fakultě UHK. Stal se jím doc. Mgr. Hynek Janoušek, Ph.D., z Filosofického ústavu Akademie věd ČR. Docent Janoušek zahájil habilitační řízení 13. listopadu 2024. Jeho habilitační práci byla publikace *Sympatie a pýcha u Davida Huma a Bernarda Mandevilla*.

Podle závěrů členů habilitační komise vedené prof. RNDr. Jaroslavem Peregrinem, CSc., kteří se jednohlasně shodli na doporučení pokračovat v řízení, je doc. Janoušek předním badatelem v oblasti raně novověké filozofie. Ve svém výzkumu se zaměřuje zejména na dílo Davida Huma a Franze Brentana a jeho školu. Významným příspěvkem k českému humovskému bádání je také jeho komentovaný překlad Humova *Pojednání o lidské přirozenosti*. O jeho mezinárodním věhlasu svědčí to, že mu v roce 2022 bylo svěřeno pořádání celosvětové konference Hume Society, které se zúčastnily stovky humovských badatelů z celého světa.

Docent Janoušek publikuje nejen originální odborné články, ale věnuje se také překladům a komentovaným edicím významných filozofických

děl. Svou publikační činností výrazně překročil požadavky stanovené pro habilitaci. Kromě badatelské činnosti splnil rovněž všechny podmínky v oblasti pedagogické praxe. Působí jako vyučující na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a již od vzniku Katedry filozofie a společenských věd FF UHK pravidelně vyučuje i zde, kde rovněž vede závěrečné práce studentů.

Habilitační přednášku na téma *Brentanovská etika a kritika utilitaristického principu největšího dobra* přednesl 23. května 2025 před Vědeckou radou FF UHK, která jej následně jednomyslně doporučila ke jmenování docentem.

Jmenovací dekret převzal doc. Janoušek z rukou děkana Mgr. Jana Prouzy, Ph.D., na promoci absolventů FF UHK 26. června 2025. •

Michal Zourek z Katedry politologie byl jmenován docentem

TEXT KAROLÍNA ČÍŽKOVÁ, DĚKANÁT FF UHK

FOTO ARCHIV MICHALA ZOURKA

Mgr. Michal Zourek, Ph.D., působící na Katedře politologie FF UHK, byl dne 17. června 2025 ve velké aule Karolina UK slavnostně jmenován docentem. Titul mu byl udělen na základě úspěšně dokončeného habilitačního řízení na Filozofické fakultě UK.

Jeho habilitační práce psaná ve španělštině nese název *La Guerra Fría en el Uruguay de los sesenta: una nueva mirada a través del archivo del servicio secreto comunista (Studená válka v Uruguayi šedesátých let: nový pohled prostřednictvím archivu komunistické rozvědky)* a prostřednictvím bohatého archivního materiálu, dobového tisku, rozhovorů a sekundární literatury analyzuje roli Státní bezpečnosti (StB) v Uruguayi v 60. letech minulého století.

Docent Michal Zourek se odborně věnuje moderním dějinám Latinské Ameriky, jakož i aktuálním společenským a politickým otázkám zejména Argentiny, Uruguaye a Chile. V těchto zemích absolvoval dlouhodobé studijní, badatelské a výukové pobyty a pravidelně je navštěvuje. Jeho výzkum se soustředí především na dějiny a současnost česko-latinskoamerických vztahů. Je autorem několika monografií a své studie publikoval ve významných oborových časopisech. ●

Petra Besedová se stala první docentkou cizích jazyků v České republice

TEXT ŽANETA KÁNSKÁ, DĚKANÁT PDF UHK

FOTO JAN DRAŠNAR

S účinností od 1. července 2025 byla rektorem Masarykovy univerzity v Brně oficiálně potvrzena habilitace PhDr. Petry Besedové, Ph.D., v oboru didaktika cizích jazyků. Habilitační práce s názvem *Hudba a literární texty ve výuce cizích jazyků* představuje významný příspěvek k oboru a propojuje lingvodidaktiku s interdisciplinárním výzkumem. Tímto jmenováním se tak Petra Besedová stává první docentkou cizích jazyků v České republice.

Ve své pedagogické činnosti se dlouhodobě zaměřuje na přípravu budoucích učitelů cizích jazyků, zejména německého jazyka. Na Katedře německého jazyka a literatury PdF UHK garantuje klíčové předměty didaktiky, reálií německy mluvících zemí či literatury pro děti a mládež. Její odborné zaměření propojuje didaktiku cizích jazyků nejen s psychologií a pedagogikou, ale třeba i s hudební vědou.

Je autorkou čtyř monografií, desítek studií v recenzovaných časopisech a kapitol v odborných publikacích, z nichž mnohé z nich jsou indexovány v databázích WoS či Scopus. Její práce jsou široce citovány a mají významný ohlas v odborné komunitě. Dlouhodobě se podílí

na řešení řady grantů a výzkumných projektů, například grantu Ministerstva zdravotnictví ČR zkoumajícího vliv učení se cizích jazyků na mozkovou činnost nebo projektů financovaných z Evropské unie. Aktivně spolupracuje s českými i zahraničními univerzitami a působí v redakčních radách odborných časopisů.

Do budoucna se chce více soustředit na problematiku dílčích kompetencí budoucích učitelů cizích jazyků, a to jak z hlediska teoretického uchopení, tak i v aplikační praxi, která může přinést nové impulzy do vzdělávání budoucích pedagogů. Sama říká, že: „Učitel cizího jazyka je mostem mezi kulturami a klíčem k porozumění světu, což je nejvyšší úkol vzdělávání.“ •

Profesorka Hana Mohelská se stala členkou Rady Národního akreditačního úřadu

TEXT ZUZANA DOSTÁLOVÁ, DĚKANÁT FIM UHK **FOTO** ARCHIV HANY MOHELSKÉ

Profesorka Hana Mohelská z Katedry managementu Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové (FIM UHK) byla jmenována členkou Rady Národního akreditačního úřadu pro terciární vzdělávání (NAÚ). Svě čtyřleté funkční období zahájila 1. července 2025, kdy jí ministr školství Mikuláš Bek předal jmenovací dekret.

„Byla jsem oslovena některými rektory vysokých škol, zda bych nominaci přijala. Nabídku jsem nakonec přijala. Brala jsem to jako další příležitost ke svému profesnímu růstu. Navíc výhodou jak pro mě, tak pro FIM je získání metodických znalostí a zkušeností, které mohou napomoci ke zvyšování kvality vzdělávání,“ komentuje profesorka Mohelská.

Schvalovací proces pro jmenování člena Rady NAÚ je strukturovaný a probíhá v několika krocích. Kandidáti a kandidátky jsou navrhováni různými oprávněnými subjekty, mezi které patří například Rada vysokých škol, Česká konference rektorů, Rada hospodářské a sociální dohody a Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy. Z navržených osob se vybírají kandidáti, kteří splňují odborné a etické požadavky. Na základě návrhu ministra školství jmenuje vláda České republiky členy Rady NAÚ.

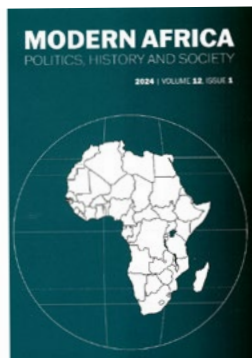
„Čeká mě práce, na kterou se těším. Jako zpravodaj mám na starost oblast vzdělávání Ekonomické obory, Politické vědy. Společně s předsedou Rady NAÚ a s příslušnými pracovníky NAÚ sestavujeme jednotlivé hodnotící komise (předsedu a členy komise) pro jednotlivé žádosti o akreditace. Komise pak koná nezávisle a vypracuje hodnocení, které si pečlivě prostudují a navrhuji Radě NAÚ výsledné rozhodnutí akreditaci udělit, nebo omezit,“ uzavírá Hana Mohelská. •

KRÁTCE

KRÁTCE

Modern Africa zařadili do nejvyššího kvartilu databáze Scopus

Odborný open-access časopis Modern Africa, který od roku 2013 vydává Katedra politologie Filozofické fakulty, se nově zařadil do prvního kvartilu prestižní databáze Scopus v kategorii History. Od počátku si klade za cíl být kvalitní platformou pro vědeckou debatu o současné i historické Africe a jejím vztahu ke globálnímu dění. •

Mezinárodní studující přiblížili svou kulturu dětem na základních školách

Od února 2025 v rámci nové iniciativy To the World with UHK navštěvují mezinárodní studující a ambasadoři Univerzity Hradec Králové základní školy v Hradci Králové. V hodinách angličtiny představují svou rodnou zemi, tradice a každodenní život. Cílem těchto návštěv je rozvíjet mezinárodní povědomí, toleranci a otevřenost vůči jiným kulturám u českých dětí – zejména těch na druhém stupni ZŠ. Zapojili se studující například z Mexika, Francie, Brazílie, Lotyšska, Nigérie či Myanmaru. •

Osmý ročník Východočeského derby univerzit patřil týmu UNited HK

Hokejové derby mezi Univerzitou Hradec Králové a Univerzitou Pardubice hostil tentokrát Hradec Králové na zimním stadionu ČPP aréna. Přes dva tisíce fanoušků přišlo navštívit zápas a další sledovali utkání v přímém přenosu na ČT Sport. Štěstí se usmálo na domácí tým UNited HK, který zvítězil 7:4. •

Výstava Dead Queers Society poukázala na rozmanitost ruské kultury

Březnovou vernisáží v první den Pedagogických dnů začalo měsíční hostování výstavy Dead Queers Society v Galerii T. Katedra ruského jazyka a literatury zde společně s Katedrou výtvarné kultury a textilní tvorby představila výstavu, jejímž jádrem jsou texty a fotografie, které se vztahují k některým známějším i méně známým osobnostem ruské queer kultury. •

Premiér Fiala navštívil univerzitu a diskutoval o financování školství, AI i válce na Ukrajině

Na půdě univerzity se 23. května konala debata s tehdejšími předsedou vlády ČR Petrem Fialou. Diskuze, pořádaná Politologickým klubem UHK, se věnovala klíčovým tématům současné české i evropské politiky, jako je financování vzdělávání, dopady umělé inteligence, podpora Ukrajiny, konflikt na Blízkém východě nebo budoucnost demokracie. •

Ústav sociálních studií navázal spolupráci s vazební věznicí

Ústav sociálních studií Pedagogické fakulty začal v roce 2025 spolupracovat s Vazební věznicí Hradec Králové a vězeňským objektem Pouchov, který je profilován jako objekt s nízkým stupněm zabezpečení určený pro výkon trestu mužů. Prvním výsledkem této spolupráce byl projekt Dejte knihu do věznice, který má za cíl doplnění knihovního fondu. Kniha jsou ve věznici výchovný prostředek pomáhající smysluplnému využití volného času vězňů. Další formou spolupráce budou praxe studujících přímo ve věznici. •

Kampus Na Soutoku ožil sportem

Kromě tradičního běžeckého závodu Akademik RUN se v dubnu uskutečnil také turnaj ve stolním tenisu nebo lekce Jógalates. Akademik runu se v roce 2025 zúčastnilo 396 běžců a běžkyň, včetně rektora UHK Jana Kříže. Část výtěžku ze startovného putovala na podporu výstavby Hospice pro Hradecko s odlehčovací službou. Oblastní Charitě Hradec Králové běžci a běžkyně přispěli částkou 31 tisíc korun. •

Design studenta aplikované informatiky zdobí nextbiky v Hradci Králové

Student 1. ročníku programu Aplikovaná informatika Vilém Pýcha se přihlásil do soutěže o nejlepší design kol nextbike a v konkurenci více než sedmi desítek dalších návrhů zvítězil. Jeho doodle art je k vidění na limitovaných deseti kolech v Hradci Králové. •

Hradec Economic Days se zabývaly výzvami monetární politiky a udržitelnými obchodními modely

Odborníci a odbornice z celého světa diskutovali v dubnu o současných výzvách a trendech v ekonomii na již 23. ročníku konference Hradec Economic Days. Konferenci uspořádala Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové (FIM UHK) ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou ve Vratislavi a Ekonomickou univerzitou v Krakově. •

Univerzita se připojila ke Global Coalition of Ukrainian Studies

UHK se zapojila do mezinárodní iniciativy, jejímž cílem je rozvíjet Ukrajinu a podporovat její obyvatele. Dohodu v květnu podepsala prorektorka pro zahraniční vztahy Leona Stašová. Global Coalition of Ukrainian Studies vznikla z iniciativy státních institucí Ukrajiny. •

Hranice člověka: kolektivní instalace studujících vznikla speciálně pro prostor Galerie moderního umění

Hranice člověka je závěrečnou prezentací stejnojmenného projektu, kterou tvoří jednotný, kompaktní objekt navržený speciálně pro vstupní prostor GMU v Hradci Králové. Instalace představovala skupinový portrét sestavený z individuálních příspěvků mladých autorek a autorů – studentek a studentů Katedry výtvarné kultury a textilní tvorby PdF UHK, kteří se zúčastnili projektu specifického výzkumu podpořeného MŠMT. Nyní je výstava částečně přesunuta do nových prostor budovy C. •

Na UHK startuje nové centrum EdUHK: podpora profesního rozvoje akademiků a akademiček

Od 1. 9. 2025 začalo na Univerzitě Hradec Králové oficiálně působit centrum EdUHK, které bylo zřízeno s cílem poskytovat podporu profesního rozvoje akademickým pracovníkům a pracovnícím UHK prostřednictvím kurzů zaměřených na pedagogiku, psychologii, technologie, umělou inteligenci a další oblasti. •

Summer School „Czech IT Out 2025“ přivítala 120 studujících ze sedmi zemí

Během července a srpna se na Fakultě informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové uskutečnila mezinárodní letní škola Czech IT Out 2025, které se zúčastnilo celkem 120 studujících z Tchaj-wanu, Číny, Hong Kongu, Jižní Koreje, Japonska, Turecka a Maroka. Letní škola nabídla intenzivní akademický program trvající téměř celý měsíc, účastníci absolvovali kurzy Intercultural Studies and Tourism, Marketing and Cultural Studies a Data Science. •

Letní škola na Filozofické fakultě nabídla češtinu i doprovodný program

I na FF UHK se pořádala dvoutýdenní letní škola určená pro zahraniční studující, kteří na univerzitě zůstávají i v nadcházejícím semestru. Kromě intenzivní výuky češtiny čekal účastníky a účastnice doprovodný program zaměřený na poznávání Hradce Králové a jeho historie. Součástí projektu byl také online kurz, který zábavnou formou přiblížil českou kulturu, historii i zajímavosti regionu. V roce 2025 se letní školy zúčastnilo 14 studentů z Kolumbie, Argentiny, Ghany, Mexika, Ugandy, Ukrajiny a Zambie. •

Z Austrálie až do Hradce Králové: I taková může být cesta na letní školu přírodovědy

V létě navštívily Přírodovědeckou fakultu UHK desítky studujících ze čtrnácti zemí, například Velké Británie, Řecka, Kanady nebo Austrálie. Během čtyř týdnů letní škola nabídla tři odborné programy – Matematickou fyziku, Aplikovanou biologii a Toxikologii. Studující si mohli vybrat, zda se ponoří do témat jako kvantové grafy, černé díry nebo Yang–Millsova teorie, zda budou zkoumat buňky, rostliny a ekosystémy v terénu, nebo se seznámí se světem toxických látek. Součástí letní školy byly i společné výlety, například na hvězdárnu, do pevnosti Josefov nebo Zoo Dvůr Králové. •

Letní škola na Pedagogické fakultě UHK přivítala studenty z Tchaj-wanu a Jižní Koreje

V rámci července a srpna odstartoval na Pedagogické fakultě UHK program Letní školy Summer School „Innovative Minds“ – Czech Language, Art and Technology 2025. Fakulta hostila 18 studujících z Tchaj-wanu a Jižní Koreje. Účastníci přijeli prohloubit své znalosti češtiny, poznat českou kulturu a získat první zkušenosti z oblasti umění a technologií. Součástí programu byly workshopy, tematické aktivity i výlety, během kterých studující objevovali různá zákoutí Česka. •

Udrž UHK 2025: od výroby seedbombs až po sdílení přednášky s VŠB-TUO

Univerzita se opět zapojila do Evropského týdne udržitelného rozvoje. Účastníci si mohli vyzkoušet workshopy, zhlédnout výstavy nebo si poslechnout přednášky. Velký zájem vzbudil workshop seedbombs, v němž si lidé vyráběli vlastní seed bombu k výsadbě třeba na zahradě. Oblíbený byl i cyklo workshop. •

Noc vědců: Návštěva základní školy a první AZ-kvíz v aule

Otevřené laboratoře, tvořivé dílny, módní přehlídka i noční obloha – zářijová Noc vědců na UHK byla bohatá. Jedním z největších taháků akce byl AZ-kvíz, který si příchozí mohli vyzkoušet na vlastní kůži. Program na UHK se odehrával napříč všemi čtyřmi fakultami a každá z nich přinesla svůj pohled na téma bohatství. •

Prohlubování mezinárodní spolupráce: Shimonoseki City University navštívila UHK

Univerzita Hradec Králové přivítala ve dnech 6. a 7. října vzácnou delegaci z Shimonoseki City University (Japonsko). Návštěvu vedl prezident univerzity Chang Wan HAN, doprovázený profesory Takaakim SHOCHIM, Hideem KATOEM a docentem Sousukem HANYUEM. Setkání s nimi je dalším významným krokem v prohlubování akademických vazeb mezi našimi institucemi. •

Knižní veletrh byl tentokrát se spisovatelkou Kateřinou Tučkovou

Ve středu 8. října se na UHK uskutečnil X. ročník Knižního veletrhu UHK v rámci Týdne knihoven. Novinky představilo přes dvacet nakladatelství a proběhla setkání s autory. Hlavním tématem veletrhu bylo „Svět se mění a my s ním“, což reflektovalo dopad moderních technologií a umělé inteligence. Hlavním hostem byla tentokrát spisovatelka, dramatička, publicistka a držitelka mimořádných literárních ocenění Kateřina Tučková. •

Na FIMce se konal workshop k využití AI pro zajištění kybernetické bezpečnosti

Dne 10. října se konal na Fakultě informatiky a managementu již čtvrtý workshop projektu Využití umělé inteligence pro zajištění kybernetické bezpečnosti Smart City (ARTISEC). Aplikačním garantem projektu je Královéhradecký kraj, který se do řešení aktivně zapojuje od roku 2022. V rámci projektu již vzniklo několik významných výsledků zaměřených na datové přenosy v rámci Smart City infrastruktury, Smart City Cyber Range, či nové přístupy k inteligentnímu řízení rizik nad otevřenými daty, které se stávají vlajkovou lodí E-governmentu Královéhradeckého kraje. •

Umění ukryté ve vědě zachytil elektronový mikroskop katedry fyziky

Jak vypadá svět, který lidské oko nikdy ne spatří? Odpovědí na tuto otázku byla výstava s názvem (Přírodo)věda pod mikroskopem, jejíž vernisáž proběhla 15. října na Přírodovědecké fakultě UHK. Šlo o vůbec první prezentaci snímků z elektronového mikroskopu na fakultě, která příchozím nabídla možnost nahlédnout do fascinujícího mikrosvěta. Autor výstavy Jan Loskot z Katedry fyziky představil čtyřicet záběrů pořízených přístrojem, jenž dokáže objekty zvětšit až stotisíckrát a zobrazit detaily o velikosti miliontin milimetru. •

První ročník Archeologické olympiády přilákal desítky nadšených studujících

V pátek 17. října 2025 se v Archeoparku pravěku ve Všestarech uskutečnil premiérový ročník Archeologické olympiády, kterou pořádala Katedra archeologie FF UHK. Akce přilákala 55 žáků a žákyň z různých středních škol z celého Česka. Cílem olympiády bylo nejen prověřit znalosti studujících v oblasti archeologie, ale také jim umožnit prakticky si vyzkoušet různé metody, s nimiž se archeologové setkávají při své práci. Katedra archeologie plánuje v tradici pokračovat i v příštích letech. •

Studentka pedagogické fakulty uspěla v soutěži Grafika roku 2024

Studentka oboru Grafická a intermediální tvorba Eliška Pilmajerová získala za své sítotiskové dílo Vrstvy hlavní Studentskou cenu v celostátní soutěži Grafika roku 2024. Porota ocenila především invenční způsob grafického přepisu a promyšlenou volbu barevné škály a vyzdvihla výmluvné ztvárnění tématu. •

Doktorandky z pedagogické fakulty získaly krajskou dotační podporu

Dvě doktorandky studijního programu Kulturní a duchovní studia, Kristýna Petkov a Hana Bednaříková, uspěly v rámci dotačního programu 25INVO6 Podpora talentovaných vědeckých pracovníků Královéhradeckého kraje. Obě studentky představily výjimečné projektové záměry, které propojují hluboký odborný zájem s aktuálními společenskými výzvami. Jejich projekty výborně obstály v konkurenci návrhů ze všech fakult sídlících v Královéhradeckém kraji, včetně lékařských a přírodovědných oborů, což je pro oblasti humanitních věd mimořádný úspěch. •

Finále soutěže BIZ SIM CUP 2025 zná své vítěze. Úspěch slavil i tým FIM UHK

Finále studentské soutěže manažersko-ekonomických dovedností BIZ SIM CUP 2025 proběhlo v kampusu ŠKODA AUTO v Mladé Boleslavi. Do závěrečného kola postoupily tři nejúspěšnější týmy z Univerzity Hradec Králové, ČZU, VŠE a VŠB-TUO. Fakultu informatiky a managementu UHK reprezentoval vítězný tým školního kola Game Changers, který v konkurenci 47 studentů obsadil první místo a získal 25 000 Kč. Ve finále tým díky propracované strategii vybojoval 2. místo a finanční odměnu 30 000 Kč. Zásadní moment soutěže popsala členka týmu Tereza Jelínková, když v závěru rozhodla o úpravě ceny klíčového produktu, což vedlo k úspěšnému prodeji. •

Čertovské experimenty jako nejpeklejší zkouška pro budoucí učitele přírodovědných oborů

5. prosince zaplnily chodby přírodovědecké fakulty stovky žáků a žaček, kteří se na Čertovských experimentech PŘF UHK pustili do pekelných aktivit. Budoucí učitelé a učitelky vysvětlovali principy chemie, fyziky, matematiky i biologie formou interaktivních aktivit a žáci a žačky si sami vyzkoušeli experimenty, logické úlohy i detektivní hru s mikroskopy, které je naučili základům vědecké práce. •

Dva nové projekty GA ČR rozšiřují výzkumné aktivity Filozofické fakulty

Grantová agentura ČR podpořila dva projekty, které budou realizované v období 2025–2027 na Filozofické fakultě UHK. První z projektů „Zaujímání perspektivy druhých: Empatie a sdílená intencionalita ve společenském životě lidí“ vede Preston John Stovall z Katedry filozofie a společenských věd. Jeho výzkum zkoumá vztah mezi normativní racionalitou, sdíleným jednáním a významem v lidské komunikaci. Druhý projekt „Dynamika vývoje využívání krajiny pravěkých rituálních míst“ vznikl ve spolupráci Západočeské univerzity v Plzni, Univerzity Karlovy a Univerzity Hradec Králové, spolu se zahraniční Univerzitou ve Wroclawi. Na řešení projektu se za UHK podílí tým doktora Jana Horáka z Katedry archeologie FF UHK. Výzkum se zaměřuje na to, jak se od neolitu po současnost proměňovalo využívání a vnímání pravěkých rituálních míst. •

Zemřel první emeritní profesor Filozofické fakulty UHK František Musil

TEXT KAROLÍNA ČÍŽKOVÁ, DĚKANÁT FF UHK **FOTO** ARCHIV UHK

Ve věku 86 let zemřel 13. května 2025 významný český historik, kastelolog a první emeritní profesor Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové prof. PhDr. František Musil, CSc.

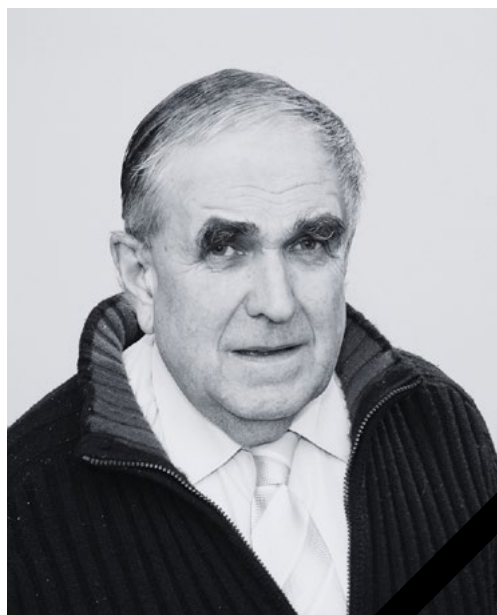
Profesor Musil působil na FF UHK od roku 1996 a zásadně přispěl k rozvoji historických studií na Filozofické fakultě.

Odborně se zaměřoval na kastelologii, dějiny středověku, dějiny sídel a regionální historii východních Čech a Kladska.

Mezi jeho nejvýznamnější publikace patří *Dějiny východních Čech v pravěku a středověku do roku 1526*. V roce 2006 byl jmenován profesorem, roku 2012 byl oceněn Medailí rektora UHK a v roce 2019 se stal prvním emeritním profesorem fakulty.

Docent Zdeněk Beran, jeden z jeho tehdejších doktorandů, vzpomíná na jeho obrovskou vstřícnost a milou povahu, pro niž ho měli již od dob svých magisterských studií všichni budoucí historici a učitelé dějepisu velmi rádi.

V dobrém též vzpomíná jeho kolega docent Martin Šandera: „Pan profesor byl neuvěřitelně skromný a laskavý člověk, přitom s krásným smyslem pro humor. Málokdo uměl vyprávět anekdoty tak jako on. Kastelologie byla jeho životní vášní, vždýcky jsem v žertu říkal, zda není utajeným synem Augusta Sedláčka. František byl doslova chodící encyklopedie

hradů a zámků – stačilo vyslovit jakékoli jméno, i třeba dávno zaniklého hradu, a už se jako stavidla otevřel přívál informací o vývoji architektury, zakladateli, všech majitelích, kdy a kým byl hrad dobýván, co významného bylo kdysi ve vybavení interiéru a dnes už není...”

A dodává, že Musil snad každý hrad či zámek v Čechách, na Moravě i ve Slezsku navštívil opakovaně. A nezastavila ho ani nepřízeň počasí, ani nevrlý nový majitel či provozovatel. •

Zemřel slavista, překladatel a pedagog Sergey Skorvid

TEXT ŽANETA KÁNSKÁ, DĚKANÁT PDF UHK **FOTO** ARCHIV UHK

Dne 20. března 2025 zemřel ve věku 67 let doc. Sergey Skorvid, CSc. Docent Skorvid byl významným slavistou, překladatelem a dlouholetým pedagogem Pedagogické fakulty UHK.

Na UHK působil na Katedře českého jazyka a literatury a v Ústavu primární, preprimární a speciální pedagogiky. Původně Skorvid působil na Moskevské státní univerzitě, Ruské státní humanitární univerzitě a Ruské akademii věd. V roce 2022 Moskvu opustil a usadil se v Praze, pracoval posléze na Univerzitě Palackého, Karlově univerzitě a Univerzitě v Hradci Králové.

Patřil k uznávaným odborníkům v oblasti slovanské filologie a jeho vědecká práce představovala cenný přínos pro rozvoj slavistiky.

Do ruštiny přeložil například díla J. A. Komenského, Bohumila Hrabala, Václava Havla, Miloše Urbana, Jáchyma Topola, básně Jana Skácela, Ivana Martina Jirouse, Petra Borkovce a Vlastimila Třešňáka.

Svým odborným vhledem, pedagogickým talentem a lidským přístupem si získal respekt i náklonnost studujících a kolegů a kolegyň napříč akademickou komunitou. ●

Centrum uměleckých aktivit

Hradec Králové

TOMKOVA 139/22 500 03

Dáme impuls
vaší tvorbě!

Královéhradecký
kraj

centrum
uměleckých
aktivit

ROK VE ZKRATCE

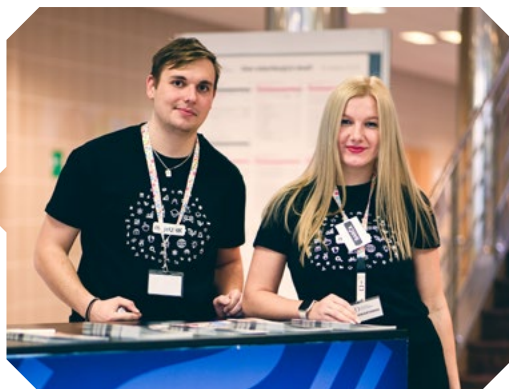
ROK VE ZKRATCE

Rok 2025 (s) UHK ve zkratce

Leden

Dny otevřených dveří na UHK

Navštívilo je 3 800 lidí. Novinkou byly prohlídky budov, kterými téměř 850 návštěvníků provedli studentští ambasadoři.

Únor

Začala příprava na Evropskou olympiádu v experimentálních vědách

Patnáct talentovaných středoškoláků a středoškolaček se zúčastnilo čtyřdenního soustředění na PŘF UHK, kde pod vedením odborníků z UK a UHK řešili náročné biologické, chemické a fyzikální úlohy.

Ples UHK 2025 roztančil Aldis ve stylu kasína

V Kongresovém centru Aldis se 19. února konal tradiční Ples UHK, tentokrát s tématem kasína. Nechyběly koncerty ve dvou sálech, taneční vystoupení a originální kostýmy.

Zasedání výboru Polsko-české vědecké společnosti

Programový výbor III. kongresu polského Czechoznawstwa a českého Polonoznawstwa 6. února na FF UHK pokračoval v přípravách společných mezinárodních setkání: v květnu 2028 v Opoli a v červnu 2028 v Praze. Klíčovou součástí programu bude téma digitálních nástrojů ve vědě, a to hlavně v humanitních oborech.

Březen

Svátek současné francouzské literatury

V rámci Dnů frankofonie a ve spolupráci s Alliance française Pardubice se 5. března ve Studijní a vědecké knihovně uskutečnil druhý ročník Svátku současné francouzské literatury. Studující Katedry francouzského jazyka a literatury představili vybraná díla aktuální frankofonní prózy i připravili české překlady úryvků.

Téměř čtyři desítky firem se představily na tradičním veletrhu HIT kariéra

FIM UHK se 11. března zaplnila stánky 38 firem při 17. ročníku Veletrhu pracovních příležitostí HIT kariéra. Studující si zde mohou domluvit téma své závěrečné práce, naplánovat si praktický projekt nebo navázat spolupráci už během studia.

FIM UHK oslavila 32. narozeniny Modrým mejdlem

Modrý mejdlo letos poprvé kompletně organizovaly studentské spolky. Po vyhlášení děkanského volna se rozkrojil narozeninový dort a proběhly přednášky i dražba zážitků.

Matematika jako součást lidské kultury: Den pí na FIM UHK

O tom, že matematika může být i zábavná a inspirující, se příchozí přesvědčili na přednáškách a workshopech Dne Pí pro studující UHK i středních škol.

Duben

JobStart na UHK otevřel cestu k budoucí kariéře

Pracovní veletrh přivedl na UHK desítky firem a stovky studujících, kteří využili příležitost setkat se se zaměstnavateli, probrat možnosti spolupráce a vyzkoušet si první neformální pohovor.

Zahraníční studující představili svou kulturu žákům ZŠ SNP

Studující z programů Erasmus+ navštívili ZŠ SNP, kde dětem představili své země a přiblížili jim různé kultury. Den zakončilo přátelské fotbalové utkání.

Podcast Přepište dějiny se nahrával na UHK

Na UHK dorazili Michal Stehlík a Martin Groman, kteří přímo z auly živě vysílali svůj podcast, o jehož tématu rozhodovali samotní studující.

FF UHK opět pomáhala přírodě: Čištění řeky Orlice 2025

Studující a zaměstnaní fakulty se 12. dubna 2025 zapojili do tradiční dobrovolnické akce čištění řeky Orlice. Uklízeli na trase Krňovice–Svinary.

UHK se stala součástí expozice v Novém Městě nad Metují na inovativním veletrhu NOVO EXPO

UHK se představila na veletrhu NOVO EXPO zaměřeném na vývoj, výzkum a inovace, design a udržitelnost. Studující ukázali interaktivní aktivity jako 3D tisk, výrobky z Merkuru, 3D skener či aplikaci Brick My World.

Mladí přírodovědci zazářili v olympiádách

Kolik je v čističi na odpady kyseliny fosforečné nebo jak přesně rozlišit ionty, i takové úlohy řešili žáci, žákyně a studující během předmětových olympiád v laboratořích PŘF UHK. Do Hradce přijeli soutěžící z celé republiky, aby ukázali své znalosti v chemii, biologii i fyzice.

Akademici a akademičky UHK na stáži v OPEN GATE škole

Skupina akademiků a akademiček z PdF a PŘF UHK navštívila soukromou školu OPEN GATE v Babičích u Říčan v rámci projektu Budoucí učitelé. Stáž se zaměřila na představení školy, profil absolventa či systém školního a stipendií.

Konference Historie 2025: FF UHK hostila studentské talenty z celé země

Na FF UHK se 29. a 30. dubna konala Celostátní studentská vědecká konference Historie 2025. Cílem je poskytnout studujícím historie prostor pro prezentaci vlastního výzkumu, sdílení odborných poznatků a navázání profesních kontaktů.

Květen

XX. ročník konference České, slovenské a československé dějiny

Na FF UHK se konal 12. a 13. května už 20. ročník konference, která nabídla prostor pro prezentaci aktuálních výzkumů doktorandek a doktorandů z Česka i Slovenska.

Univerzitní esportové derby přineslo napínavý souboj UHK a UPCE

Tradiční souboj univerzit v CS2, League of Legends a Rocket League přilákal fanoušky do auly UHK i k online streamu. O celkovém vítězi rozhodla až Rocket League, kde uspěla UPCE, zatímco UHK dominovala v League of Legends.

Týden poznání s FF UHK: Středoškoláci objevovali svět humanitních věd

Na Biskupském gymnáziu v Hradci Králové proběhl první ročník projektu Týden poznání s FF UHK, který studujícím přiblížil humanitní a společenskovědní obory prostřednictvím přednášek a workshopů.

Na FIM UHK se setkali účastníci mezinárodního Blended Intensive Program

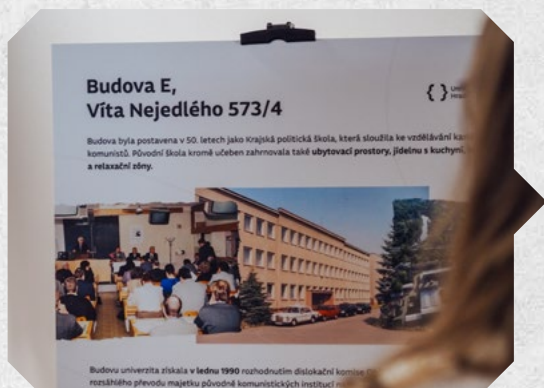
Ve dnech 26.–30. května fakultu navštívili účastníci mezinárodního vzdělávacího programu Blended Intensive Program, který se koná pod hlavičkou programu Erasmus+. Jedná se o kombinaci online výuky a prezenční mobility, která 25 studujícím z Polska, Rumunska a Rakouska umožňuje propojit teoretické znalosti s osobním setkáním v mezinárodním prostředí.

Červen

Z minulosti do přítomnosti: Budovy UHK očima univerzitního archivu

UHK se 9. června poprvé připojila k Mezinárodnímu dni archivů a nabídla veřejnosti možnost nahlédnout do svého bohatého dědictví. Návštěvníci viděli, jak se univerzitní budovy měnily v čase, a mohli objevovat jejich architektonické detaily.

Na Filozofické fakultě proběhlo celostátní kolo Dějepisné olympiády

V celostátním finále se nejlepší studující z celé země utkali ve dvou kategoriích nad tématem věnovaným péči o tělo a duši v letech 1740–1920. Soutěž zahrnovala test i obhajoby prací a doplňovala ji přednáška a exkurze.

Od 3D per po detektivní záhady – UHK bavila návštěvníky Rock for People

Třicátý ročník Rock for People přilákal téměř 50 tisíc lidí a kromě koncertů nabídl i bohatý doprovodný program, do kterého se opět zapojila také UHK v rámci zóny KB Future Fest zaměřené na udržitelnost a technologie. Univerzita představila aktivity všech čtyř fakult – od 3D per přes retro počítačové hry a historickou únikovku až po robotiku.

Červenec

UHK posiluje vazby v Asii: Taiwan-Czech Higher Education Forum a Edu Day v Japonsku

UHK se zúčastnila akademické mise Study in Czechia na Tchaj-wanu a v Japonsku, kde proběhla řada jednání s desítkami partnerských univerzit i prezentace na EXPO 2025. Delegace rozvíjela stávající i nová partnerství a podepsala memorandum se Shimonoseki City University. Setkání se účastnil také prezident Petr Pavel.

Srpen

Křínice/Weckersdorf: tříletý projekt o proměnách pohraniční obce

Na výroční konferenci Česko-německého fondu budoucnosti představili členové katedry projekt Křínice/Weckersdorf mapující proměny jedné broumovské vesnice ve 20. století. Tým zachytil vzpomínky pamětníků a pamětnic, digitalizoval materiály, vytvořil databázi fotografií, uspořádal výstavy a chystá publikaci k 770. výročí obce.

Aula plná nových studujících na akci Vítejte na FIM

Fakulta informatiky a managementu UHK přivítala nové studující. Do auly dorazilo přes dvě stě prváků a prvaček, kteří se dozvěděli základní informace o studiu, zahraničních pobytech i studentském životě. Neformální část programu vedli starší spolužáci, kteří představili projekt Parťák do prváku a nabídli praktické tipy do začátku.

září

Proběhly Hradecké dny sociální práce 2025

Na FF UHK se 18. a 19. září uskutečnil XXII. ročník Hradeckých dnů sociální práce na téma „Čas a sociální práce“, který spojil odborníky z akademické sféry, státní správy, neziskového sektoru i studujících. Program nabídl širokou škálu témat od historického vývoje a mezigeneračních vztahů po nové trendy a mezinárodní pohledy.

Studující UHK přivítali nový semestr tradiční Sešlostí

Nový akademický rok na UHK odstartoval už tradičně ve velkém stylu – pátým ročníkem studentského festivalu Sešlost. Kampus se na jeden den proměnil v místo plné hudby, workshopů, přednášek a setkávání.

Říjen

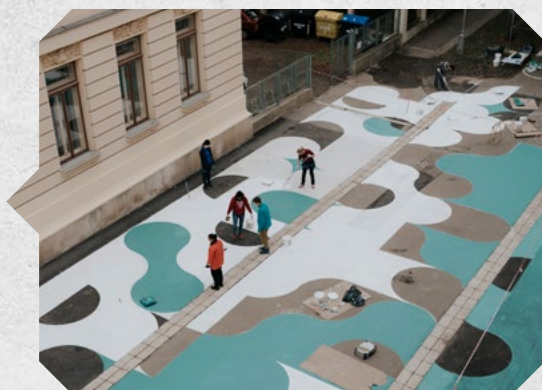

Beseda se spisovatelem Peterem Stammem na UHK

Jeden z nejvýznamnějších současných švýcarských autorů Peter Stamm představil studujícím svou autorskou tvorbu a děkovnou řeč, kterou pronesl při udělení literární ceny Solothurner Literaturpreis.

Projekt sdílených chodníků Kultivace 800 zvelebil prostor mezi fakultami

Pod vedením pedagogů z Gymnázia J. K. Tyla vznikl jedinečný Asfalt art, jenž propojil studující základních, středních i vysokých škol a proměnil běžný veřejný prostor ve vizuální zážitek.

UNited HK zvládli divoké hokejové derby po prodloužení proti Riders Pardubice

V pardubické Enteria areně se 27. 10. odehrálo Východočeské derby univerzit, které přineslo dramatické momenty a o vítězi rozhodlo až prodloužení, kdy UNited HK obhájilo vítězství.

Listopad

Přírodovědecká fakulta hostila Náboj Junior

Na PřF UHK se po pauze opět uskutečnil Náboj Junior, mezinárodní soutěž v matematice a fyzice pro žactvo 8. a 9. tříd a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií, která prověřuje kreativitu i týmovou spolupráci. Vítězným týmem se stal ten z Jiráskova gymnázia v Náchodě.

University International Day přiblížil studium i práci v zahraničí

Na UHK proběhl University International Day, kde se studující dozvěděli, jak vycestovat do zahraničí, jaké mají možnosti financování a co je při cestách užitečné. Akce nabídla infostánky fakult, setkání se studujícími i ochutnávky mezinárodních jídel.

Prosinec

Adventní večer na UHK přinesl tvoření, hudbu i rozsvícení stromku

Na vánočním tvoření se spolkem KUS si studující vyzkoušeli linoryt, výrobu svíček i přání. Večer pokračoval adventním koncertem Komorního orchestru a Smíšeného sboru UHK, po němž následovalo slavnostní rozsvícení vánočního stromku.

Rok (s) UHK 2025

vydáno v únoru 2026

Zapsáno do evidence periodického tisku
pod číslem MK E 15365.

ISBN 978-80-7435-962-0

Elektronické vydání a archiv starších čísel:

Příspěvky do redakce zasílejte
elektronickou formou na adresu:
terez.makovska@uhk.cz.

Magazín Rok (s) UHK vychází v tištěné
podobě jednou ročně, Univerzita Hradec
Králové materiály zveřejňuje i na webu
univerzity www.uhk.cz.

Uzávěrka dalšího čísla je 6. listopadu 2026.

Redakční rada

Bc. Tereza Makovská (šéfredaktorka),
Mgr. Žaneta Kánská, Mgr. Zuzana Dostálová,
Bc. Karolína Čížková, Bc. Lenka
Mannová, Bc. Michaela Škeříková,
Mgr. Jakub Novák, MPA, Mgr. Tereza
Vaníčková, Bc. Anna Kotková,
Mgr. Matyáš Strnad, Ph.D., Jan Spurný

Edítace

Mgr. Kristýna Kašpárková

Jazyková korektura

Bc. Petra Kamlachová
Redakční rada si vyhrazuje právo
na krácení a úpravu příspěvků

Fotografie na obálce

Lea Kodrlová, Ludmila Němcová

Grafika a sazba

Ing. Martin Král

Tisk

Tiskárna Brázda

Náklad

800 ks

www.uhk.cz

www.mojeuhk.cz

Univerzita Hradec Králové

na